voltarea cooperării politice". Probabil că această coordonare va fi mai lesne de realizat la primul punct (candidaturile Marii Britanii, Norvegiei, Irlandei și Danemarcei) decît la cel de al doilea. Într-adevăr, cancelarul Brandt a căzut de acord că ar fi de dorit „un paralelism" între procesul de „lărgire" a C.E.E. și cel de „adîncire" a legăturilor din interiorul ei — cu alte cuvinte că acceptarea celor patru candidaturi (în primul rînd a celei britanice) nu trebuie considerată ca un scop în sine și grăbită cu orice preț. Această deplasare poate fi socotită, pe de o parte ca urmare, lesne de înțeles, a poziției „dure" pe care s-a situat negociatorul englez la Luxemburg ; pe de alta ca un gest de reciprocitate față de elasticitatea adoptată în materie de către francezi. (*„...Este deci vorba să știm dacă se poate sta cu un picior înăuntru și cu unul afară. Totuși, sau ești înăuntru, sau ești afară. Acestea fiind spuse, chiar pentru cine este afară pot exista posibilități de acomodare"*, spusese președintele Pompidou în conferința de presă din 2 iulie, pentru a lichida învinuirile de rigiditate care s-au adus uneori Franței din rîndurile „celor șase" în legătură cu problema aderiunii Marii Britanii). Despre raportul dintre suveranitatea de stat și proiectele comunitare, nu se face în dările de seamă nici o mențiune. Dovadă că în acest punct deosebirile de concepție vor mai alimenta controverse. De ordin teoretic mai cu seamă — pentru că, în practică, partizanii declarați ai integrării acționează ei înșiși în baza și întru apărarea propriilor lor personalități.

Foarte așteptat de observatori, schimbul de păreri asupra convorbirilor în curs ale guvernului vest-german cu guvernele unor state socialiste — Uniunea Sovietică, Polonia, R.D. Germană — s-a desfășurat într-un sens corespunzător intereselor destinderii climatului politic în Europa. Chiar de la deschiderea convorbirilor, cancelarul Brandt a făcut interlocutorului său o expunere cu privire la această temă. În aceeași zi, la dejunul pe care l-a oferit în cinstea președintelui Pompidou, acesta a afirmat : *„Noi urmărim cu interes eforturile depuse de dv. și sîntem conștienți de întreaga însemnătate a încercărilor pe care le faceți pentru a stabili relații normale cu țările est-europene, păstrînd totodată legăturile dv. prietenești și tradiționale"*. Președintele și-a exprimat speranța că Europa, continent multă vreme „profund scindat", va dobîndi treptat condițiile unei păci durabile — și s-a declarat satisfăcut de întîlnirea Franței și Republicii federale în preocuparea pentru această redefinire a climatului european. Iar în ședința finală a consultărilor, a spus din nou : *„În marea dv. acțiune de apropiere față de răsărit, Franța vă susține, salută curajul și spiritul realist al eforturilor dv. care sînt de o mare importanță pentru viitorul Europei"*. Acest sprijin este considerat și de observatorii francezi și de cei vest-germani ca extrem de prețios cancelarului și cabinetului său, într-un moment cînd opoziția creștin-democrată caută să-i discrediteze în ochii opiniei publice (făcînd apel la acele sectoare ale electoratului care au rămas „condiționate" de politica neîncrederii și a războiului rece) și în ochii aliaților (prezentînd „deschiderea spre răsărit" ca pe o depărtare de poziții stabilite în comun). La rîndul său, cancelarul Brandt a subliniat că politica de contacte și negocieri cu țări socialiste a guvernului său este în strînsă interdependență cu eforturile pentru „construcția europeană" — ceea ce poate fi interpretat și într-un sens întrucîtva apropiat de concepția pe care a afirmat-o atît de stăruitor președintele Franței. Cancelarul a enunțat cîteva sarcini importante care, după părerea sa, stau în fața colaborării franco—vest-germane : coordonare în problemele construcției comunitare vest-europene de pildă, în definirea unei politici de destindere și conciliere față de popoarele statelor din estul Europei, în pregătirea și instaurarea unui climat european de pace.

O largă parte din presa celor două țări apreciază convergența acestor eforturi de înțelegere reciprocă. La Paris, observatorii socotesc recentele convorbiri de la Bonn ca „o întîlnire de consfătuire și nu pentru adoptarea de hotărîri", dar consideră că tendințele către o coordonare franco—vest-germană își capătă întreaga valoare în momentul în care pentru Europa se deschid două faze capitale ale evoluției sale : lărgirea Pieței comune, încheierea între R.F.G. și țările socialiste din răsărit a unor acorduri consacrînd împăcarea R.F.G. cu toți vecinii. Iar „Le Figaro" scrie : „Este pentru prima oară cînd guvernul francez exprimă în mod atît de clar aprobarea sa față de încercările R.F.G. de a-și normaliza relațiile cu țările socialiste din răsăritul Europei".

O cercetare atentă a chestiunilor trecute în revistă din punct de vedere al relațiilor bilaterale sugerează ideea că, dincolo de deosebirile de optică despre care nimeni nu afirmă că s-au spulberat, dar cărora li s-a pus de comun acord o surdină, cancelarul vest-german beneficiază de sprijinul francez împotriva adversarilor interni ai politicii sale externe, iar economia Franței poate la rîndu-i conta într-o măsură pe colaborarea Republicii federale. În contextul actual al problemelor europene, convorbirile de la Bonn se înscriu ca un element favorabil continuării, consolidării, îmbogățirii procesului de apropiere între Est și Vest. Este de altfel semnificativ că în cursul acestor convorbiri cei doi parteneri, evocînd propunerea privitoare la convocarea unei conferințe pentru securitatea continentului și recenta reuniune de la Budapesta a miniștrilor de externe din țările socialiste, au considerat că inițiativa acestor țări nu trebuie să se lovească de o atitudine negativă. Ceea ce reprezintă, și la unul și la celălalt, o nuanțată deplasare pozitivă.

Florica ȘELMARU

reflector

VOTUL DE LA NANCY

Votul de la Nancy — relata ziarul „Le Figaro" — exprimă în primul rînd un divorț, pe bazele aparente ale unui conflict de parohie cu orașul Metz, urmat de înlăturarea dr.-ului Waber (U.D.R.) din funcția de primar, în care a fost înlocuit de Martin (centrist), confirmat în sfîrșit de succesul secretarului general al partidului radical.

S-a vorbit mult despre criza locală, despre situația foarte specială a Lorenei de sud. Totuși, ea a fost subestimată. Prin intermediul lui Jean-Jacques Servan-Schreiber s-a exprimat într-o oarecare măsură o critică a provinciei asupra Parisului. În mod mai mult sau mai puțin confuz, ansamblul mecanismelor și hotărîrilor de la centru a fost pus sub semnul întrebării.

Criza economică din regiune constituie într-adevăr cheia alegerilor din Nancy, motivul pentru care, într-un anumit fel, s-a putut spune că limbajul politic tradițional francez s-a schimbat.

Aspectul cel mai interesant este că eforturile depuse de autorități pentru a asigura în cele mai bune condiții mutația dificilă a unei regiuni a cărei industrie tradițională este în criză nu au schimbat cu nimic comportarea alegătorilor.

În plus, datorită unui dezechilibru intern, Lorena de sud, spre deosebire de Metz, s-a simțit îndepărtată din marea cursă pentru expansiune. În această afacere, revolta orașului Nancy reprezintă de altfel, în esență, o criză de încredere, o criză de participare.

În acest sens, alegerile parțiale din Nancy, indiferent de personalitatea lui Servan-Schreiber, nu pot să nu aibă consecințe importante. Prin relansarea regionalizării se profilează alegeri municipale tumultuoase...

NIMENI NU ȘTIE NIMIC !

De pe aeroportul parizian Orly s-au furat, în noaptea de 23 februarie 1970, zece lăzi metalice conținînd 352 de kg aur, expediate de către Compania franceză a metalelor pentru un client particular din Arabia Saudită. Ancheta întreprinsă nu a putut stabili decît faptul că furtul a fost săvîrșit de mai mulți necunoscuți, veniți pe aeroport cu o mașină asemănătoare celei care adusese lăzile la expediție. Acesta este al șaselea furt de aur săvîrșit pînă acum în condițiuni oarecum asemănătoare. Cercetările întreprinse s-au dovedit pînă acum neputincioase. În 1948, au dispărut de la vama aeroportului Orly 13 lăzi cu 182 kg aur ; în 1957 — două lăzi cu 21 kg aur, plecate cu un avion spre Geneva ; în 1958 — 40 kg aur expediate spre Teheran ; în 1960 — 21 kg care veniseră la Orly de la Londra, iar în 1967, patru lăzi cu aur și cu valută.

Corespondență din Washington de la Constantin Alexandroaie

Indochina și dilemele politicii americane

Pulsul vieții politice americane, accelerat de campania electorală aflată în plină desfășurare (la 3 noiembrie au loc alegerile parțiale pentru Congres) s-a întețit considerabil în ultimele săptămîni, ca urmare a noilor evoluții în războiul din Asia de sud-est — declanșate de invazia împotriva Cambodgiei — ca și a reacțiilor interne de protest, uneori violente, împotriva tendințelor de extindere a conflictului în întreaga Indochină. Ultima săptămînă a înregistrat un mare număr de evenimente : retragerea tuturor trupelor americane din Cambodgia, invalidarea post factum, de către Senat, a așa-numitei „Rezoluții Tonkin" și adoptarea amendamentului Cooper-Church, raportul radiotelevizat al președintelui Nixon, privitor la situația din Asia de sud-est, și interviul său acordat principalelor posturi de televiziune, în legătură cu politica S.U.A. față de Vietnam, Cambodgia și Orientul Apropiat, numirea unui nou șef al delegației americane la tratativele de pace de la Paris etc.

La prima vedere, s-ar părea că toate aceste elemente sînt considerate că ar putea furniza observatorului sau comentatorului unele indicații asupra intențiilor de viitor ale politicii Statelor Unite în Indochina. Realitatea este însă că, dacă contururile unora dintre aspectele politicii sud-est asiatice a S.U.A. apar acum mai clar — sau cel puțin aceasta este impresia unor observatori diplomatici — altele continuă să rămînă învăluite într-o impenetrabilă obscuritate. Ambiguitatea multora dintre documentele sau declarațiile oficiale, mai ales în problema conflictului din Indochina, și care în trecut au putut fi invocate în scopuri contrare spiritului și literei lor, determină în prezent opinia publică să supună fiecare cuvînt, rostit de membrii forului executiv, sau conținut în declarații oficiale, trecerii prin soluția acidă a scepticismului.

INVALIDAREA „REZOLUȚIEI TONKIN"

Unul dintre cele mai semnificative exemple în acest sens l-a constituit faimoasa „Rezoluție Tonkin", adoptată în mare grabă de către Congres, în anul 1964 și interpretată de fostul președinte Johnson dacă nu drept o declarație de război împotriva R. D. Vietnam, atunci cel puțin un cec în alb prin care i se confereau „depline puteri" în angajarea forțelor militare americane în sud-estul Asiei. Sesizînd intenția liderilor taberei liberale a senatorilor democrați de a pune în dezbatere infirmarea votului dat acum șase ani de Senat rezoluției menționate — în scopul vădit de a lipsi de orice baze legislative continuarea de către S.U.A. a războiului din Vietnam — tabăra conservatorilor republicani a preluat inițiativa, a supus rezoluția la vot și, printr-o serie de manevre procedurale, a obținut, cu o majoritate de 81 la 10, invalidarea acestui document de tristă memorie. Conservatorii și-au atins, astfel, mai multe obiective : au evitat dezbaterile de fond asupra politicii actualei Administrații față de Vietnam, au obținut o indirectă condamnare a politicii fostei Administrații democrate, de escaladare a războiului din Vietnam, au demonstrat că actuala Administrație consideră rezoluția indezirabilă și că politica sa în Asia de sud-est nu este afectată în vreun fel de prevederile acestui document. Deși tabăra liberală a democraților și-a dat seama de manevra republicanilor conservatori, ea nu s-a putut împotrivi propunerii de invalidare a rezoluției numai pentru că i s-a „furat" inițiativa și s-a văzut nevoită să facă jocul adversarilor ei politici.

În ce-l privește, președintele Nixon a declarat, de altfel, în repetate rînduri, că „Rezoluția Tonkin" nu prezintă nici o valoare politică pentru el, că ea este produsul legislaturii Johnson și nu al legislaturii republicane și că un astfel de document, care sancționează planurile dislocării de forțe militare în Asia de sud-est, nu prezintă nici un fel de utilitate practică pentru o Administrație care — cel puțin în declarații — s-a angajat să readucă acasă aceste trupe într-o perioadă încă nedefinită. În această ordine de idei, senatorul republican Robert Dole, care a introdus moțiunea de infirmare a „Rezoluției Tonkin", spunea : „Această rezoluție nu servește altui scop decît aceluia de a reaminti abuzurile din trecut și consecințele lor".

„RETRAGEREA" TRUPELOR AMERICANE

După 60 de zile de la trecerea granței Vietnamului de sud, în Cambodgia, cei 32 000 de militari americani s-au întors la cazărmile lor cu rezultate față de care — deși nu puțini strategi americani le consideră „dubioase și nesatisfăcătoare" — președintele Nixon, în discursul rostit la 29 iunie și în interviul acordat, trei zile mai tîrziu, și-a exprimat „deplina satisfacție" întrucît ea ar fi „asigurat retragerea, potrivit planului prestabilit, a trupelor americane din Vietnam" și ar „permite continuarea planului de vietnamizare".

Președintele a evitat să vorbească despre consecințele politice pe plan intern și extern ale hotărîrii de invadare a Cambodgiei, dar a repetat promisiunea făcută în discursul rostit la 20 aprilie a.c., privind retragerea din Vietnam a încă 150 000 de militari pînă la sfîrșitul primăverii anului viitor. Totodată, el a anunțat acordul Statelor Unite ca trupele saigoneze să repete și în viitor astfel de acțiuni împotriva Cambodgiei, trupe care de altfel nu au părăsit teritoriul invadat, unele rămînînd în apropierea capitalei Pnom Penh pentru a încerca să prevină prăbușirea guvernului Lon Nol „aflat într-o situație mult mai precară decît în zilele dinaintea incursiunii" (*New York Times*). De asemenea, președintele s-a angajat să acorde, în continuare, ajutor regimului Lon Nol în echipament și material militar și, totodată, să permită bombardarea de către aviația americană a pozițiilor forțelor patriotice din Cambodgia, „încurajînd și sprijinind", totodată, intervențiile forțelor tailandeze și saigoneze pentru salvarea acestui regim. În același timp, trebuie remarcat că, în încercarea de a răspunde actualei stări de spirit a Congresului și a opiniei publice americane,

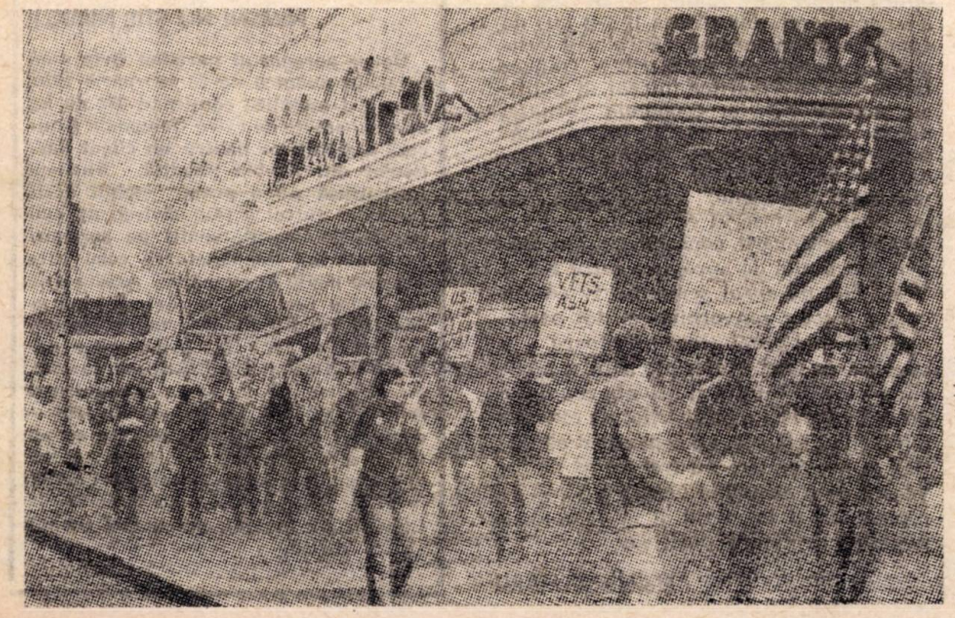

Demonstrație la Syracuse, statul New York, împotriva intervenției americane în Indochina

președintele a inclus în unele pasaje ale raportului său ideea că personal nu nutrește speranțe într-o soluție militară a conflictului din Indochina și a promis „reînnoirea eforturilor" pentru găsirea unei soluții pe calea negocierilor în vederea stingerii războiului din această zonă. „Dacă aceste promisiuni vor fi însoțite de fapte, scria *New York Times*, președintele va descoperi că noua stare de spirit din Congres este un atu care îl va putea ajuta să scoată țara din această situație ce se agravează pe zi ce trece".

Concluzia observatorilor politici și diplomatici din Washington este că retragerea trupelor S.U.A. din Cambodgia, intervenită numai datorită protestelor opiniei publice americane și internaționale și în ciuda opoziției înverșunate a militarilor și a Saigonului, nu trebuie interpretată drept o limitare automată a teatrului operațiunilor militare din Indochina, întrucît, potrivit declarațiilor oficiale, Cambodgia va continua să trăiască sub bombardamente și în condițiile unei permanente amenințări de invazie.

AMENDAMENTUL COOPER-CHURCH

În ziua de 30 iunie, pe cînd ultimii militari americani treceau granița Cambodgiei în Vietnamul de sud, în Senatul american se aproba, după șapte săptămîni de dezbateri — timp în care au fost rostite 288 de discursuri, primul amendament din istoria Statelor Unite care contestă, în fond, orice fel de pretext pentru escaladarea războiului. Amendamentul, depus la proiectul de lege privind vînzările de armament altor state, interzice folosirea de fonduri, fără aprobarea expresă a Congresului, în următoarele cazuri :

a) pentru rămînerea trupelor americane în Cambodgia ;

b) pentru trimiterea de consilieri militari în scopul instruirii forțelor regimului actual din Pnom Penh ;

c) pentru acordarea de sprijin militar aerian forțelor militare din Pnom Penh ;

d) pentru acordarea de ajutoare financiare instructorilor sau trupelor altor țări care luptă în Cambodgia. (Această ultimă prevedere este cunoscută sub numele de „paragraful anti-mercenar", întrucît vizează împiedicarea oricăror încercări de a repeta — fără aprobarea expresă a Congresului — situația din Vietnamul de sud, unde Statele Unite plătesc diurne suplimentare militarilor tailandezi, sud-coreeni și filipinezi, pentru a lupta alături de trupele saigoneze).

Amendamentul, întocmit de senatorul republican John Sherman Cooper și de colegul său democrat Frank Church, deși nu are șanse să treacă prin Camera Reprezentanților și nici să fie semnat de către președintele Nixon, reprezintă o expresie a actualei stări de spirit a opiniei publice americane și constituie, în același timp, un avertisment împotriva ignorării prevederilor constituționale în problemele majore ale păcii și războiului. El constituie, totodată, o încercare a Senatului de a preaviza factorii politici responsabili din țară că, în cazul repetării invaziei din Cambodgia, forul legislativ nu va rămîne deloc indiferent față de o asemenea acțiune.

Observatorii politici consideră că este greu de presupus ca acum, în ajunul alegerilor parțiale congresionale, să se poată lua în considerare o reescaladare a războiului, de tipul celei provocate de invadarea Cambodgiei. Totul arată că Administrația republicană dorește acum să demonstreze că își concentrează eforturile asupra unei reglementări a conflictului pe calea negocierilor. Acesta este, se subliniază aici, sensul esențial al numirii de către președinte a unui nou șef al delegației americane la tratativele de la Paris, în persoana lui David K. E. Bruce pentru a-l înlocui pe Henry Cabot-Lodge, care și-a prezentat demisia în decembrie anul trecut.

Bruce, în vîrstă de 72 de ani, a deținut posturi importante sub patru președinți și este singurul ambasador american care a servit pe rînd în importante capitale ca Londra, Paris, Bonn. „Nimeni nu este mai calificat ca Bruce pentru această treabă", declara Averell Harriman, fost șef al delegației americane la tratativele de pace de la Paris. „Dar — continua acesta — un negociator nu poate fi mai bun decît instrucțiunile pe care le primește, iar problema constă în ce fel de instrucțiuni i se vor da. Desigur, eu nu le cunosc. La fel de important, însă, este să existe și un negociator din Saigon care să dorească și să fie capabil să negocieze". Harriman a adăugat că președintele saigonez, Thieu, a dovedit în repetate rînduri că „nu are nici o intenție de a se angaja

David Bruce, noul șef al delegației americane la tratativele de la Paris

în negocieri serioase, spre o reglementare echitabilă, pentru ambele părți, a conflictului".

D. Bruce își va lua postul în primire la 1 august a. c. El urmează pînă atunci să se întîlnească cu secretarul de stat William Rogers, cu membrii Consiliului securității naționale și, desigur, cu președintele Nixon și consilierul său H. Kissinger. Anunțînd desemnarea lui Bruce în acest important post, președintele a spus doar că „Bruce va fi foarte flexibil la negocieri", fără însă a preciza în ce limite poate oscila flexibilitatea sa.

„VIETNAMIZAREA" ȘI CAMBODGIA

Evenimentele din ultimele două luni au ridicat cîteva semne de întrebare în legătură cu unele tendințe ale politicii externe și militare a Statelor Unite în Asia în general și în Vietnamul de sud în special. Potrivit declarațiilor oficiale, prin politica de „vietnamizare" se înțelege transferarea treptată a poverii războiului din Vietnamul de sud de pe umerii trupelor americane pe cei ai trupelor saigoneze, paralel cu retragerea planificată a forțelor armate combatante ale S.U.A. din această țară. Nu este, deci, vorba de încetarea războiului, ci de continuarea lui cu forțe saigoneze, ajutate de cele americane. Această politică, ridicată la gradul de principiu în „doctrina Nixon" — care prevede, se afirmă, „micșorarea profilului" S.U.A. în Asia și lăsarea țărilor asiatice să-și rezolve singure „problemele de apărare", însă cu sprijin substanțial american în tehnica de luptă și muniții — pare să fi intrat într-un și mai mare impas ca urmare a invadării Cambodgiei. Unele cercuri militare își pun întrebarea : din moment ce regimul de la Saigon s-a angajat, cu aprobarea S.U.A., să apere și regimul din Pnom Penh — în ciuda faptului că nici pe sine însuși nu se poate apăra — ce se va alege atunci din politica de „vietnamizare" ? Oare va fi și mai mult încetinit ritmul retragerii trupelor americane din Vietnam ? (În prezent sînt retrași circa 10 000 de militari pe lună).

Înainte de recenta întrunire a S.E.A.T.O. de la Manila, Saigonul, Tailanda și Washingtonul sperau că vor putea determina țările membre ale acestui bloc militar să intervină direct în Cambodgia în ajutorul regimului Lon Nol. „Consiliul S.E.A.T.O., arăta *The Evening Star*, a exprimat însă doar «înțelegere» față de cererea de ajutor a Pnom Penh-ului și a considerat că S.E.A.T.O. «nu poate să-i dea curs», fapt care «a fost deplîns de Tailanda și a provocat indignare la Saigon»". Eșecul acestei încercări a determinat recurgerea la un alt plan numit provizoriu „Planul de apărare colectivă", din care ar urma să facă parte trupe saigoneze, tailandeze, precum și cele ale regimurilor din Vientiane și Pnom Penh. Ministrul afacerilor externe al Tailandei, Thanat Khoman, a declarat însă în cadrul sesiunii S.E.A.T.O. că țara sa nu dorește să fie singura implicată în războiul civil din Cambodgia. Reflectînd nesiguranța care domnește în legătură cu politica S.U.A. față de Cambodgia, *Washington Post* scria că „în timp ce secretarul de stat William Rogers își exprimă încrederea în posibilitatea salvării regimului Lon Nol, ministrul apărării, Melvin Laird, și generalul Earle Wheeler consideră că nici un fel de sistem asiatic de apărare nu mai poate salva regimul din Pnom Penh. Unii strategi apreciază chiar că invazia a înrăutățit, în loc să îmbunătățească, situația regimului Lon Nol, fără a mai lua în seamă faptul că ea a constituit în fond o încălcare a doctrinei Nixon care prevede ca asiaticii să-și rezolve singuri problemele de apărare".

Cercuri politice și diplomatice din Washington își exprimă încrederea că ar fi imposibil ca toate acestea să nu ducă în ultimă instanță la o reevaluare a politicii S. U. A. față de modalitățile soluționării războiului din Indochina. În același timp, o mare parte o opiniei publice americane ostilă războiului din Vietnam apreciază invazia în Cambodgia — după cum arăta *Washington Post* — „ca fiind ultima convulsie a unei politici falimentare care, ca să folosim cuvintele președintelui, a cauzat unei întregi generații de vietnamezi, suferințe de nedescris și a opus fiii americanilor, părinților lor".

Washington, 7 iulie

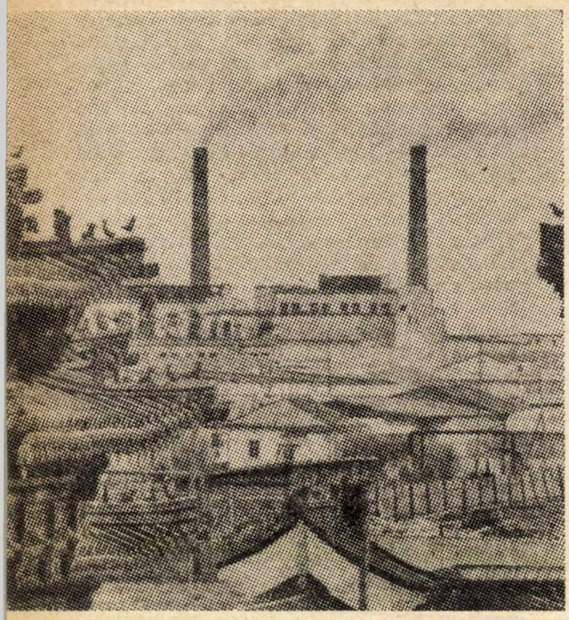

Vechi și nou la Ulan Bator

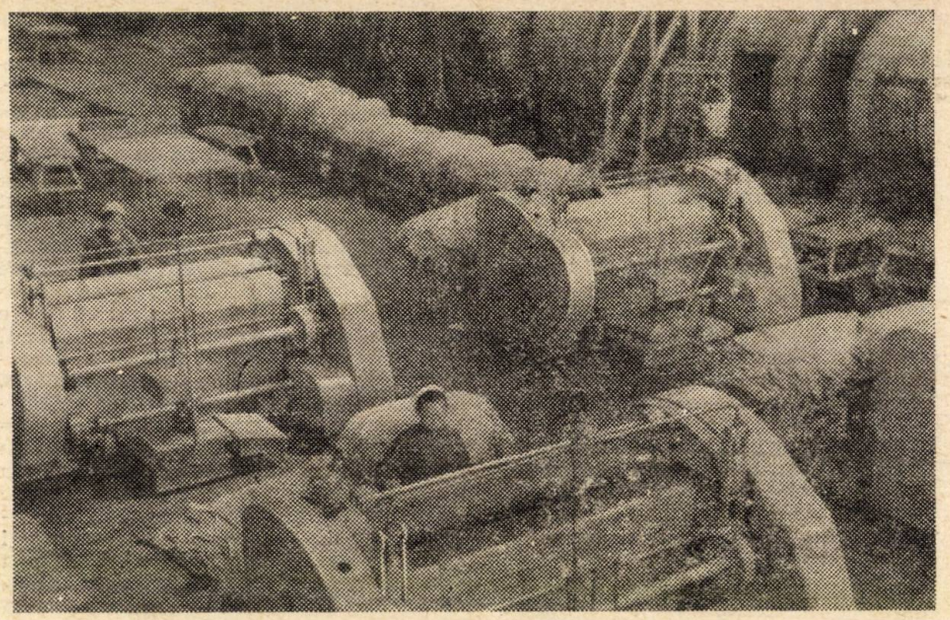

O secție a fabricii de prelucrare a pieilor din Ulan Bator

reportaj pe glob

ULAN BATOR — HARHORIN

Petru Ignat

Ne îndreptăm spre Mongolia cu sentimentul tonic al întîlnirii cu noul, convertit în peisaje pline de originalitate, cu totul altele decît imaginea livrescă pe care am reținut-o lecturînd reportajele despre această țară. Părăsim Irkuțkul, ultima escală înainte de Ulan Bator, și dincolo de Baikal și de lanțul muntos strălucitor sub mantia subțire de zăpadă, Mongolia ni se înfățișează cu stepele-i vaste, întrerupte de pantele abrupte ale munților duri, neprietenoși, fără vegetație, cu peisajul marilor întinderi înnobilate în anii construcției socialiste de coșurile fabricilor și edificiilor industriale, din ce în ce mai multe, mai pregnant prezente în tabloul general al țării.

Obișnuiți cu ritmul trepidant al marilor orașe, cu forfota continuă, neîntreruptă, sîntem ușor intimidați de imensitatea spațiilor geografice punctate arareori de pete reprezentînd iurtele păstorilor, de lărgimea orizontului, de profunzimea cerului neobișnuit de albastru așternut peste întinderea molcomă a țării.

Ulan Bator, orașul-capitală, este pentru noi primul contact direct cu realizările Mongoliei populare, cu viața de astăzi a poporului mongol, hotărît să se înscrie pe verticala modernității. Zidită în anul 1639 pe vatra unui străvechi oraș feudal și cunoscută de europeni sub numele de Urga, noua capitală Ulan Bator — în traducere Viteazul Roșu — pornește pe drumul transformărilor radicale, căpătînd însemnele unui oraș modern, începînd cu anul 1921, anul revoluției populare. Saltul peste ani făcut de Mongolia, reprezentînd trecerea de la feudalism, peste o întreagă perioadă istorică, direct la socialism, este marcat mai ales la Ulan Bator de raioanele industriale, de bulevardele largi, de blocurile înalte, unele de 10 etaje, de impresionanta piață Suhe Bator din mijlocul capitalei, de modernul stadion central, de muzeele evocînd frămîntata istorie a acestui străvechi popor. Dar Ulan Batorul ne impresionează cel mai mult prin nemărginita putere de muncă a poporului, animat de voința de a-și construi noua sa viață liberă și prosperă.

Simbol al luptei pentru cuceriri revoluționare, încărcat de patina trecutului, leagăn al fastuoaselor temple budiste, Ulan Bator-ul poartă astăzi salopeta constructorilor. Gazdele ne conduc și ne arată, cu nedisimulată mîndrie, cartiere întregi în care se înalță zeci și sute de blocuri cu complexe moderne de deservire, locul pe care se vor ridica noi edificii industriale, noua clădire, în construcție, a Circului de stat, cu peste 2 000 de locuri, prevăzută a fi terminată anul viitor în preajma celei de-a 50-a aniversări a revoluției populare. Într-o perioadă relativ scurtă, orașul și-a mărit considerabil populația, ajungînd să numere astăzi peste 200 000 și-a îmbogățit și diversificat paleta industrială. De pildă, Combinatul de prelucrare a pieilor, cea mai impunătoare unitate economică din oraș, și-a lărgit secțiile de producție, și-a sporit capacitatea de specializare, și-a diversificat producția. După cum ne informa inginerul șef al combinatului, Puregviav, în ultimii ani, au fost create încă 8 uzine mai mici, aferente combinatului, specializate în prelucrarea sau confecționarea pieilor.

Mongolia populară își transformă repede înfățișarea, urcînd noi trepte pe calea industrializării și modernizării economiei. În comparație cu anul 1940, producția industrială a țării a crescut de 17 ori. Mongolia produce astăzi într-o lună ceea ce producea acum 30 de ani în decursul unui an întreg. Sînt cifre elocvente pentru procesul continuu de reînnoire a țării, altădată cunoscută doar prin întinsele sale pășuni și prin îndemînarea crescătorilor săi de vite.

Deși viața Ulan Bator-ului se ancorează tot mai mult în ritmurile civilizației moderne, o tentă de exotism conferă un farmec aparte locuitorilor orașului, care continuă să poarte, deli-uri, caftane lungi din mătase, încinși peste mijloc cu un brîu bogat strălucitor. Gama de culori tradiționale este alcătuită din nuanțe de roșu, vișiniu, purpuriu, albastru, verde-smarald, luciul metalic adăugînd deli-ului străluciri ce încîntă și desfată privirea. Din ce în ce mai rari sînt, însă, locuitorii Ulan Batorului care mai poartă coiful tradițional cu boruri largi răsfrînte în afară, împodobite cu blană de vulpe și cu panglici late de mătase sau cei care se mai încalță cu cizmele tradiționale de-

numite *gantal*, grele, cu boturile întoarse, ornamentate cu motive naționale, incomode pentru mersul pe jos, dar excelente pentru călărie.

De la Hugirt, o renumită stațiune balneo-climaterică situată la cîteva sute de kilometri de Ulan Bator și pînă la Harhorin (Karakorum), localitate construită pe vechea vatră a reședinței statului mongol nu sînt mai mult de 40 de kilometri. Străbătîndu-i cu mașina, pe piste naturale, peisajul îți apare cu totul inedit, de o frumusețe sălbatică. Presărat cu iurte, cu turme de oi sau capre, herghelii de cai, răzlețite peste tot în stepă, drumul pare că străbate o țară de basm. Din depărtare, Harhorinul se anunță prin mînăstirea Erdem Zuun, prefață la istoria nouă a localității recîădite complet pe vestigiile fostei capitale. Aici, secolele au săpat în piatră istoria frămîntată și milenară a unui popor original prin felul său de viață, prin obiceiuri și deprinderi, muncitor, cinstit, admirat pentru voința cu care a știut să stăpînească și să învingă timpul, angajîndu-se în edificarea unei noi societăți.

Gazdele din Harhorin ne-au ajutat să înțelegem marile transformări realizate în inima Mongoliei : pe lîngă tradiționala ocupație a păstoritului, astăzi se dezvoltă, în aceste locuri, o agricultură diversificată, se pun bazele unei industrii, ale unei vieți moderne. Mărturie stau combinatul de prelucrare a furajului, o stație termică, numeroasele școli, spitalul ca și alte instituții social-culturale inexistente înainte. Vrednicia și îndemînarea locuitorilor din Harhorin, gradul de adaptabilitate la condiția modernă a socialismului sînt evidențiate mai des în rezultatele obținute de sovhozul din Somon. Cu 14 ani în urmă sovhozul lua ființă, timid, fără o bază tehnico-materială proprie. An de an, curba dezvoltării sale a înregistrat o creștere rapidă, spectaculoasă chiar. Dacă în 1956 valoarea producției globale era relativ modestă, astăzi investițiile depășesc zece milioane de tugrici, iar beneficiile — 12 milioane tugrici. Sovhozul de la Harhorin are, prin varietatea preocupărilor sale, prin multitudinea ramurilor de care se ocupă (agricultura, creșterea vitelor, prelucrarea furajelor), atributele unui adevărat combinat agro-industrial.

De sus, de pe unul din dealurile ce înconjoară Harhorinul și pe care odinioară făceau de pază luptătorii lui Gingis-Han, mînăstirea Erdem Zuun, construită cu 1 500 de ani în urmă, unul din centrele culturii mongole, amintește gloria seculară a oamenilor de pe aceste locuri. În incinta mînăstirii Erdem Zuun se păstrează adevărate comori de artă, creații ale femeilor din Mongolia în care predomină desenul aplicativ. Peste locurile altădată frămîntate de copitele cailor oștenilor lui Gingis-Han sau Ogodai s-au așternut liniștea și pacea. Oamenii muncii construiesc edificii industriale, smulg pămîntului neprietenos rod bogat. La 49 de ani de la înfăptuirea victorioasă a revoluției, Mongolia populară pășește cu încredere, înainte, pe drumul progresului, al construcției societății socialiste.

SUDAN: cele 365 de zile

În seara zilei de 25 mai, în fața unei mulțimi de o sută de mii de oameni, adunați pe stadionul din Khartum, generalul Gaafar El Numeiry, șeful statului sudanez a proclamat „sfîrșitul dominației străine" asupra economiei naționale, anunțînd naționalizarea a șapte bănci (Barklay's Bank se va transforma în Banca de stat pentru comerțul exterior ; National and Grindlays Bank se va numi de acum înainte Banca Națională din Omdurman ; Comercial Bank of Ethiopia, transformată în Banca Comercială din Juba, se va specializa în finanțarea proiectelor privind viața economică și socială a provinciilor meridionale ; Banca Misr va deveni Banca cooperativă a poporului ; Arab Bank se va transforma în Banca Mării Roșii ; Nilein Bank și Sudan Comercial Bank își vor păstra actualul nume) și a patru societăți industriale străine (Gelately Hanky, Michell Cotts, Mercantile Company și Chemical Industries Company). Știrea, deși a produs o oarecare surpriză în rîndurile observatorilor politici care se așteptau la o sistare temporară a hotărîrilor radicale ale guvernului și a pus capăt speculațiilor în legătură cu soluțiile posibile și necesare pentru redresarea țării, se înscrie de fapt pe linia complexului de măsuri inițiate în primele zile după instaurarea Consiliului Comandamentului Revoluției Sudaneze.

Criza permanentă, haosul economic, corupția aparatului de stat, incapacitatea soluționării unor grave probleme imediate și, în cele din urmă, războiul civil împiedicau orice posibilitate de reformare a vieții politice și sociale a țării. Sudanul dispune de importante bogății naturale — aur, cupru, zinc, fier etc — și de întinse suprafețe arabile din care, însă, doar mai puțin de zece la sută sînt cultivate. Foarte multă vreme nu se putea vorbi decît de o economie de subzistență. Peste 60 la sută din exporturile țării erau constituite din bumbac. Capitalul străin controla 80 la sută din industria țării, 70 la sută din comerțul exterior și 70 la sută din sistemul bancar. Deficitul public în anul financiar 1968/1969 a fost de 31 100 000 lire sudaneze (o liră sudaneză = 14,4 franci francezi), iar costul vieții crescuse în ultimii ani cu peste 20 la sută.

În aceste condiții, noul guvern instaurat la 25 mai 1969 a acordat prioritate rezolvării problemelor economice, întărirea economiei bazată pe încurajarea capitalului național urmînd „să salveze țara de haos".

Întrebarea pe care o ridicau evenimentele din mai 1969 mergea în sensul urmărilor pe care aceste evenimente le vor avea în viața politică și economică sudaneză. Consiliul Comandamentului Revoluției și guvernul au hotărît că sînt necesare, pentru redresarea țării și îmbunătățirea nivelului de trai, măsuri de reprimare a speculei și stocării produselor, de înlăturare a șomajului, planificarea economică, diversificarea schimburilor externe și, — așa cum declara generalul Gaafar El Numeiry într-un interviu acordat ziarului „Le Monde" — „naționalizări, atunci cînd ele vor fi reclamate de interesele țării". Planul de dezvoltare economică pe o perioadă de cinci ani, care va intra în vigoare în luna iulie și care acordă atenție, în egală măsură, industriei și agriculturii, se înscrie în aceste încercări de a accelera ritmul de dezvoltare a țării.

Rezolvarea multitudinii de probleme cu care este confruntat guvernul depinde în mare măsură de felul în care acesta va rezolva problema provinciilor meridionale — Bahr-El-Chazal, Ecuatoria și Nilul Superior — „cea mai gravă din cele care se pun în țara noastră" — sublinia El Numeiry. Menținute într-o izolare completă de restul țării și lumii de către colonialismul britanic, provinciile au fost „pacificate" de regimul militar al lui Abboud prin forța armelor. Războiul civil și pericolul scindării țării erau iminente. „Guvernul revoluționar nu ezită să admită diferențele istorice și culturale dintre nord și sud — a adăugat El Numeiry. Convingerea noastră este că o soluționare definitivă a problemei sudului trebuie să se bazeze pe justa apreciere a acestor diferențe. Populația din sud are dreptul să-și dezvolte cultura și tradițiile sale în cadrul unui Sudan unit și socialist". A fost elaborat, prin urmare, un program de dezvoltare socială, economică și culturală a sudului, a fost numit un ministru însărcinat cu rezolvarea problemelor ridicate de aceste regiuni. Membri ai populației sudului au început să fie instruiți pentru formarea viitoarelor cadre administrative ale zonei. A fost creată o comisie specială pentru planificarea economică și stabilirea unui

Uscarea recoltei de sisal la Tonji

buget destinat asigurării unei dezvoltări rapide în provinciile meridionale care ocupă o treime din suprafața țării. Aceste măsuri care nu marchează decît începutul unor noi relații între cele două părți ale Sudanului nu au înlăturat definitiv atmosfera de incertitudine.

De altfel, guvernul condus de generalul El Numeiry a trebuit să facă față unei opoziții din partea partizanilor imamului El Hadi El Mahdi (apreciați, potrivit unor surse oficiale, la aproximativ 3—400 000 de oameni, care se bucură de sprijin american și britanic). Pînă la sfîrșitul lunii martie fuseseră descoperite zece încercări de răsturnare a regimului instaurat în urmă cu un an și fuseseră dejucate șase tentative de asasinare a șefului statului. Revista „Jeune Afrique" scria că „ultima operațiune declanșată de forțele mahdiste părea să fi fost îndelung pregătită și trebuia să se desfășoare pe o scară mult mai largă". În sprijinul acestor afirmații erau citate evenimentele care au succedat încercării de asasinare din timpul vizitei în regiunea Nilului Alb : imediat după plecarea președintelui, forțele imamului au atacat cu mortiere aerodromul de pe care decolase avionul prezidențial, provocînd numeroase pagube ; în capitală erau înregistrate, în același timp, ciocniri între armată și forțele rebele, soldate cu 36 de morți. În același plan îndelung conceput se înscria și ocuparea insulei Aba (pe Nil), de unde rebelii n-au putut fi alungați decît după cîteva zile, prin intervenția fermă a aviației.

Dezideratele sudaneze în politica externă a statului, enunțate la scurtă vreme după instaurarea noului regim și care constau în întărirea solidarității cu statele arabe, sprijin acordat luptei popoarelor coloniale pentru independență, respectarea politicii de neangajare și extinderea legăturilor comerciale și economice cu diferite țări. Întrunirile tripartite dintre reprezentanții Sudanului, Libiei și R.A.U. au dus la o apropiere în relațiile dintre cele trei țări. Prima reuniune, care a avut loc în luna decembrie la Tripoli, a stabilit premisele unei colaborări în domeniile economic, politic, militar și cultural. În februarie, la Cairo, propunerile avansate aveau să determine apariția unor comisii oficiale însărcinate cu aplicarea acordurilor tripartite în economie, transporturi, informații și învățămînt. La începutul acestei primăveri au fost desființate barierele vamale și toate restricțiile administrative, economice sau monetare care îngreunau deplasarea cetățenilor și transportul mărfurilor între cele trei țări. În sfîrșit, la cea de-a treia întrunire, desfășurată, recent, la Khartum, au fost adoptate alte măsuri concrete în vederea extinderii și consolidării colaborării dintre cele trei țări, în toate domeniile.

La sfîrșitul celor 365 de zile, obiectivul principal al guvernului continuă să rămînă redresarea situației economice dificile în care se află țara. Naționalizarea băncilor și a unor societăți industriale străine este, prin urmare, un act care vine în întîmpinarea procesului de dezvoltare a țării.

Stelian ȚURLEA

sinteze

Probleme actuale ale sistemului economic capitalist (2)

Prof. univ dr. Ion Bulborea

Toate încercările de soluționare a problemei ocupării forței de muncă, începînd de la J. M. Keynes și pînă astăzi, n-au depășit stadiul paleativelor, al măsurilor cu efect parțial. Ar fi, însă, greșit să se creadă că aceste eșecuri s-ar datora incapacității economiștilor teoreticieni și practicieni de a găsi cele mai potrivite variante instrumentale de folosire integrală a forței de muncă. Cauzele sînt mai adînci ; ele țin de esența orînduirii. Or, tocmai acesta este paradoxul investigațiilor întreprinse. Modele economice, uneori valoroase din punct de vedere științific, elaborate de cercetători prestigioși, se izbesc de numeroase obstacole în aplicarea lor, pentru că lasă neatins sistemul relațiilor de producție capitaliste. Numai înlăturarea acestui mecanism cu întreg angrenajul său de raporturi sociale oferă cadrul prielnic al folosirii depline a forței de muncă, al aplicării unor modele economice științific fundamentate, corespunzător cerințelor obiective ale revoluției tehnico-științifice contemporane.

Este binecunoscut faptul că statul capitalist exercită pe diferite căi presiuni neîncetate asupra nivelului de viață al populației, și, în primul rînd, al clasei muncitoare. Acestor presiuni li se opun clasa muncitoare, masele largi ale populației care reușesc, nu de puține ori, să obțină satisfacerea unor revendicări economice și politice. Faptele dezmint părerile unor teoreticieni burghezi (spre exemplu, Herbert Marcuse), potrivit cărora în epoca actuală am fi martorii „diminuării" potențialului revoluționar al proletariatului din țările capitaliste industriale și, în consecință, am asista la încheierea misiunii istorice a clasei muncitoare și la apariția pe firmamentul vieții politice a „elitei intelectuale" protestatare, chemate să lumineze acțiunea de restructurare a societății. Simpla confruntare a acestor supoziții cu realitatea lumii capitaliste ne arată lipsa lor de consistență.

Lupta clasei muncitoare, în jurul căreia se polarizează și alte pături asuprite ale națiunii, îmbracă forme diverse, iar în unele țări a căpătat în ultimii ani o amploare fără precedent. Bilanțul mișcărilor greviste din 1969 — pentru întreaga lume capitalistă — indică o creștere a numărului de participanți la greve de la 57 milioane, în 1968, la 59 milioane, în 1969. Prima jumătate a anului 1970 a marcat noi și ample desfășurări de mișcări revendicative, în cursul cărora — ca și în anii anteriori — simultan cu formularea unor cereri economice și sociale, participanții au prezentat revendicări care ating însăși structura societății capitaliste. Amploarea mișcării greviste, extinderea luptei antimonopoliste sînt expresia nemulțumirii maselor împotriva unei orînduiri ale cărei baze sînt supuse unei contestări tot mai largi și intense.

SISTEMUL VALUTAR ÎN DERUTĂ

Unul din fenomenele care, în ultimul timp, a evidențiat puternic instabilitatea angrenajului economic capitalist este criza sistemului valutar. Agravarea fenomenului inflaționist, ce a cuprins ca o adevărată plagă aproape întreaga lume capitalistă, febra urcării prețurilor, dezechilibrul balanțelor comerciale și de plăți în majoritatea țărilor occidentale, sarabanda schimbărilor cursurilor oficiale valutare (devalorizări, revalorizări) — toate, aspecte ale crizei sistemului valutar — au „scos" la suprafață în forme specifice aceleași dezechilibre de esență ale mecanismului economic capitalist.

În prezent, fenomenul inflaționist a pus într-o asemenea măsură stăpînire pe majoritatea piețelor occidentale încît combaterea inflației a devenit o profesiune de bază pentru aproape toate autoritățile guvernamentale respective. Măsurile luate sînt atît de puternice încît unii economiști, teoreticieni și practicieni occidentali își pun tot mai insistent întrebarea dacă nu cumva, prin consecințele lor, aceste măsuri nu vor aduce economia capitalistă în fața unui nou an 1929. Recentele scăderi bursiere de pe Wall Street au aruncat asupra cercurilor financiare americane umbra celebrului crah interbelic.

Încercînd o privire retrospectivă asupra crizei sistemului valutar occidental din ultimii ani, observăm că ea a cuprins, într-un grad mai mare sau mai mic, principalele țări capitaliste. Cauzele de ordin general, cît și unele aspecte specifice legate de mecanismul sistemului în vigoare — etalon aur-valută — sînt în general cunoscute. Nu le punem în discuție aici. Trebuie arătat, însă, că, avînd la bază situația cronic deficitară a balanțelor de plăți americană și britanică — adică ale țărilor ale căror monede naționale stau la baza întregului sistem monetar occidental — criza valutară, atît în timpul manifestării fenomenului în as-

pecte contradictorii — foamea de dolari şi apoi saturaţia de dolari —, cît şi în perioada din urmă cînd alte fenomene legate de speculaţiile privind unele valute occidentale (care au scos în mod aparent de pe rol dolarul şi aurul), dezvăluie în esenţă aceleaşi elemente ale dezechilibrului economic în domeniul monetar.

A apărut tot mai evident că disparităţile existente între puterea reală de cumpărare pe plan extern a unor monede şi cursul lor oficial de schimb se vor traduce pe plan practic într-o suită de schimbări ale cursurilor monetare, ceea ce s-a şi întîmplat, în ultimul timp fiind afectate trei din principalele valute occidentale : lira sterlină, francul francez şi marca vest-germană. Aceste modificări, care au consemnat, de fapt, evoluţii economice diferite ale ţărilor respective, au evidenţiat în acelaşi timp multiple şi acute contradicţii interoccidentale. Calmul stabilit în ultima vreme pe pieţele monetare occidentale nu poate fi decît aparent. Caracterul inflaţionist al dolarului poate declanşa un nou „interes" faţă de aur (şi deci o eventuală fugă de dolari). Evoluţiile economice diferite şi inegale anunţă continuarea caruselului devalorizărilor şi revalorizărilor.

De altfel, soluţiile preconizate pentru stingerea dezechilibrelor monetare interoccidentale — acestea vizînd numai aspectele de suprafaţă ale fenomenelor economice, fiind îndreptate doar spre terapeutica simptomelor — nu se pot dovedi de natură să ducă la rezolvarea crizei sistemului monetar occidental, care are implicaţii adînci de natură economică şi politică, decurgînd din însăşi esenţa economiei capitaliste.

POVARA CURSEI ÎNARMĂRILOR

Orînduirea burgheză contemporană este supusă unor restructurări interne contradictorii, deosebit de complexe şi mobile. Capitalismul monopolist privat s-a transformat ireversibil în capitalism monopolist de stat, treaptă ultimă a imperialismului care pregăteşte din punct de vedere material trecerea la socialism. Caracteristic capitalismului monopolist de stat este lărgirea şi intensificarea calitativă a funcţiilor economice ale statului pe fondul unui înalt grad de socializare a producţiei, al dominaţiei monopolurilor în întreaga economie. Statul devine, aşadar, agent nemijlocit al vieţii economice, avînd ca scop permanentizarea rînduirilor burgheze sub o nouă înfăţişare şi asigurarea profiturilor înalte de monopol.

În prezent, intervenţia statului în economia capitalistă nu este determinată de situaţii conjuncturale defavorabile, ci este o condiţie inextricabilă a desfăşurării reproducţiei capitalului social, acţionînd cum arătam mai sus, ca multiplicator al creşterii economice, al accelerării progresului tehnico-ştiinţific. Nu ar fi posibile investiţiile de mare amploare impuse de cerinţele modernizării producţiei, fără participarea statului, ale cărui funcţii au suferit mutaţii în direcţia accentuării atribuţiilor sale economice premonopoliste. Statul pompează fonduri pentru edificarea unor întreprinderi care, în faza iniţială, nu prezintă garanţia profiturilor, pentru cercetările ştiinţifice de amploare ; acoperă cheltuielile neproductive, în special militare, din buget ; sprijină monopolurile prin comenzi ferme şi credite avantajoase etc.

Ingerinţa statului în sfera ştiinţei şi tehnicii este din ce în ce mai insistentă. Şi aceasta nu întîmplător. În prezent, cînd ştiinţa devine forţă nemijlocită de producţie, mecanismul economiei capitaliste nu mai poate funcţiona competitiv fără să-şi integreze ultimele cuceriri ale gîndirii ştiinţifice.

Dar investiţii de milioane de dolari în domeniul cercetării ştiinţifice nu pot fi făcute, fără ajutorul statului, nici chiar de către cele mai puternice monopoluri. Aceasta este de altfel, o manifestare a revoluţiei tehnico-ştiinţifice în condiţiile capitalismului monopolist de stat. În 1967, în S.U.A., de exemplu, statul a finanţat cercetările ştiinţifice din industrie în proporţie de 54 la sută. Au crescut considerabil cheltuielile pentru cercetările tehnico-ştiinţifice. Aceste cheltuieli reprezintă în S.U.A. 3,4 la sută din produsul naţional brut, faţă de 0,09 la sută în 1920, 1 la sută în 1950 şi 2,8 la sută în 1960. Asistăm la o adevărată expansiune ştiinţifică şi tehnică, consemnată nu numai în creşteri de ordin cantitativ, ci şi în rezultate calitative deosebite. O parte însemnată, însă, din aceste cercetări sînt orientate în scopuri militare, înscriindu-se în politica de expansiune a imperialismului. În S.U.A., circa trei sferturi din cheltuielile publice consacrate cercetărilor ştiinţifice sînt suportate de bugetul militar federal.

Este de semnalat faptul că sume de ordinul sutelor de miliarde de dolari sînt irosite în scopurile militarizării economiilor naţionale, în interesul marilor monopoluri. Mecanismul social-economic, care generează o asemenea situaţie este însuşi capitalismul monopolist de stat. În două decenii de existenţă a N.A.T.O. s-au cheltuit 1 trilion 250 miliarde dolari. Numai în anul 1969, S.U.A. au afectat peste 70 de miliarde dolari pentru cheltuielile militare, sumă echivalentă cu peste o treime din bugetul militar al tuturor ţărilor lumii, iar pentru războiul din Vietnam, S.U.A. au cheltuit în perioada 1965—1969 suma uriaşă de 78 007 milioane de dolari, povara acestuia ajungînd în ultimul timp la peste 30 miliarde dolari anual. Dacă mai adăugăm că cheltuielile militare ale ţărilor capitaliste echivalează astăzi cu întregul venit naţional al ţărilor în curs de dezvoltare din Asia, Africa şi America Latină, luate la un loc, ne dăm seama mai mult de modul în care se irosesc imense resurse în cadrul orînduirii capitaliste, resurse ce ar putea fi destinate construcţiei paşnice, dezvoltării şi progresului.

Pe lîngă pericolul grav pe care-l reprezintă pentru pacea omenirii, pentru viitorul acesteia, cursa înarmărilor este o povară apăsătoare nu numai pentru ţările cu venituri reduse dar chiar pentru ţări avansate din punct de vedere economic. De aceea, este de mirare cum se mai găsesc în lumea occidentală susţinători ai tezei potrivit căreia cheltuielile militare ar fi panaceul prosperităţii bazate pe deplina utilizare a forţei de muncă. Nu se poate spune că în alcătuirea bugetelor ţărilor capitaliste s-a manifestat zgîrcenie faţă de rubrica cheltuielilor militare. Cu toate acestea, nu se poate vorbi nici în prezent de o folosire integrală a braţelor de muncă sau de un echilibru constant al economiei. Fără îndoială că sporirea cheltuielilor militare constituie un factor de creştere a industriei de război şi a ramurilor legate de ea, în măsura în care acestea au debuşeu, ceea ce nu reprezintă însă o dovadă a „prosperităţii" economice. Dimpotrivă, se poate spune că balanţa de plăţi deficitară a S.U.A., procesul inflaţionist ca şi alte tare care se manifestă în economia americană şi a altor state capitaliste nu sînt de loc străine de politica militarizării economiei promovată de cercurile reacţionare legate de unele concerne monopoliste, interesate în producţia de armament, şi de forţele militare extremiste.

În pofida mersului obiectiv al societăţii, statul burghez pune în mişcare întregul mecanism al pîrghiilor sale economice şi al mijloacelor materiale ce îi aparţin pentru a păstra neatinsă temelia rînduielilor capitaliste şi a asigura profituri marilor monopoluri. Este cunoscut că în S.U.A., de pildă, se vorbeşte tot mai intens de existenţa unui adevărat complex militaro-industrial — expresie a capitalismului monopolist de stat — care reuşeşte uneori, chiar peste capul conducătorilor Administraţiei, să-şi realizeze interesele, să folosească imense fonduri bugetare în scopurile proprii şi să determine Administraţia să acţioneze în sensul impus de exponenţii acestui „complex". De altfel, acelaşi fenomen, de împletire tot mai strînsă a intereselor cercurilor militare cu cele ale marilor monopoluri, de militarizare a vieţii economice se poate constata şi în alte state capitaliste dezvoltate. Aşa cum a dovedit-o nu o dată experienţa istorică, acest fenomen este de natură să prezinte serioase primejdii pentru progresul general al societăţii.

SUBDEZVOLTAREA, FENOMEN DRAMATIC AL LUMII CAPITALISTE

Unul din fenomenele specifice lumii capitaliste, care oglindeşte în mod pregnant incapacitatea sa ca sistem social, este subdezvoltarea aşa-zisei „lumi a treia". Întinsă pe 51 la sută din teritoriul globului, iar sub aspect demografic apropiindu-se de 50 la sută, această zonă produce doar cu ceva mai mult de 10 la sută din produsul social mondial. Existenţa unui mare număr de ţări subdezvoltate, consecinţă a îndelungatei dominaţii coloniale, reprezintă una din problemele majore ale contemporaneităţii. Dacă aceste ţări se zbat în starea de înapoiere cronică în care se află, vinovate sînt puterile imperialiste care, secole de-a rîndul, au jefuit bogăţiile lor naţionale, împiedicîndu-le să-şi dezvolte industria, agricultura, ştiinţa şi, în consecinţă, să-şi asigure condiţiile de viaţă demne de epoca pe care o trăim. Acumularea de bogăţii în metropolă a fost însoţită de permanentizarea stării de înapoiere în ţările coloniale, fapt care a dus la accentuarea decalajului economic şi social între ţările capitaliste avansate şi ţările „lumii a treia".

Deosebirea de nivel economic şi social dintre ţările capitaliste industriale şi ţările în curs de dezvoltare este şi mai evidentă dacă comparăm venitul pe locuitor în cele două grupuri de ţări. În Asia şi Africa venitul pe locuitor este de 10—11 ori, iar în America Latină de cinci ori mai mic decît în ţările capitaliste dezvoltate. Dacă avem în vedere şi disparităţile stridente dintre diferitele ţări ale zonei amintite, ne dăm seama mai bine de starea lor economică extrem de precară. În timp ce Africa numără 10 la sută din populaţia globului, ponderea ei în producţia industrială mondială este abia de 1 la sută.

În anul 1968 ţările în curs de dezvoltare au înregistrat o creştere a producţiei globale de 5,5 la sută, superioară anilor anteriori. Dar această înviorare nu a dus la schimbarea în bine a locului ocupat de aceste ţări în producţia

mondială. Dimpotrivă : dacă în 1958 țările în curs de dezvoltare produceau 10,5 la sută din producția mondială capitalistă, în 1968 această pondere s-a redus la 9,5 la sută. În locul tendinței de eliminare a decalajelor economice, asistăm la un proces contrar care are consecințe grave asupra dezvoltării țărilor respective.

Țările în curs de dezvoltare întîmpină deseori obstacole insurmontabile în calea făuririi unei economii proprii. Exploatarea lor prin intermediul schimburilor neechivalente a devenit o formă răspîndită a relațiilor din lumea capitalistă. Vechile practici colonialiste de exploatare sînt înlocuite cu metode noi, mai rafinate, dar deosebit de periculoase pentru țările în curs de dezvoltare. A sporit rolul factorului economic în încercarea de a menține țările subdezvoltate în starea de dependență față de marile puteri capitaliste. În acest sens am menționa „ajutorul" acordat cu condiții politice, încadrarea în organisme economice „integrate", în condiții de inegalitate etc. ; toate acestea avînd drept scop păstrarea vechii diviziuni internaționale a muncii în țări agricole și industriale. Sînt promovate și amplificate și alte forme destinate acelorași scopuri neocolonialiste : atragerea în blocuri și alianțe militare, amplasarea de baze militare pe teritoriul acestor țări etc.

În aceste condiții independența politică a acestor țări este grav amenințată. După cum remarca președintele Algeriei H. Boumediene, lupta pentru eliberarea economică „este o luptă a secolului, nu numai a Algeriei, ci și a întregii Africi și a «lumii a treia»".

Cu toate eforturile întreprinse, cu toate realizările obținute de un șir de state, marea majoritate a țărilor „lumii a treia" continuă să rămînă furnizoare de materii prime și piețe de desfacere pentru puterile imperialiste, punct de atracție pentru monopolurile internaționale. Dezvoltarea noilor state independente, ascensiunea lor pe treptele civilizației sînt de neconceput fără eradicarea stării de înapoiere economică, iar acest lucru nu este posibil fără efortul propriu de creare a unei economii echilibrate, fără eliminarea amestecului străin. Discrepanțele existente în nivelul de dezvoltare impun, desigur, soluționarea diferențiată a acestor probleme. Desigur, fiecare țară va aplica, potrivit specificului său, politica pe care o va considera corespunzătoare stadiului în care se află și posibilităților de care dispune în vederea angajării pe calea progresului și prosperității.

PERSPECTIVE

Afectînd toate compartimentele vieții economice și social-politice ale lumii capitaliste, instabilitatea sistemului capitalist este un proces mobil, cu multiple forme de manifestare, însoțit de o largă gamă de implicații și consecințe. În prezent, se petrec fenomene care atestă adîncirea acestui proces cu toate că o serie de țări capitaliste, îndeosebi cele industriale, au înregistrat ritmuri relativ ridicate în dezvoltarea economică, au introdus unele metode de reglementare economică monopolist-statală, au obținut realizări pe linia progresului tehnico-științific, iar pe plan social, sub presiunea maselor, au cunoscut un anumit spor al veniturilor populației. Acest fenomen i-a făcut pe unii teoreticieni burghezi să conchidă că rînduielile capitaliste ar fi suferit restructurări radicale, fapt pentru care însăși denumirea tradițională de capitalism în consemnarea noilor realități ar fi „neîntemeiată".

Fără îndoială că în mecanismul economiei capitaliste s-au petrecut schimbări. Capitalismul contemporan nu este o simplă reeditare a capitalismului secolului al XIX-lea sau a celui din primele decenii ale secolului al XX-lea. Dacă ne-am referi numai la desfășurarea actualei revoluții tehnico-științifice și la transformarea statului burghez în agent nemijlocit al vieții economice, la consecințele sociale ale acestor fenomene și ar fi suficient să confirmăm această aserțiune. Dar aceste schimbări oricît de adînci ar fi, au loc în cadrul orînduirii capitaliste și nu înafara ei ; trăsăturile fundamentale, esența exploatatoare a sistemului capitalist se mențin în continuare. Goana după profit, exploatarea maselor prin forme vechi sau noi, contradicțiile și conflictele sociale și, în primul rînd, contradicția dintre muncă și capital, accentuarea decalajelor dintre țările capitaliste dezvoltate și cele slab dezvoltate, rămîn și astăzi atribute inseparabile ale acestui mod de producție. În același timp, analiza evoluției țărilor capitaliste, a relațiilor dintre ele demonstrează existența **obiectivă** a contradicțiilor intercapitaliste, ce se manifestă sub diferite forme, pe planuri diferite.

Se poate conchide că, în ciuda tuturor adaptărilor și modificărilor intervenite, esența modului de producție capitalist nu s-a schimbat, acestuia fiindu-i proprii — în forme mai mult sau mai puțin noi — aceleași caracteristici principale — exploatarea forței de muncă, disproporțiile generale și de structură existente la nivel macro și micro economic, inegalitatea dezvoltării — caracteristici derivînd din însuși specificul mecanismului intern de funcționare a capitalismului.

Cu toate măsurile întreprinse în direcția echilibrării pe termen lung a acestui mecanism și cu toate speranțele economiștilor burghezi în virtuțile capitalului, orînduirea capitalistă rămîne în continuare vulnerabilă, cu perspective ce nu îndreptățesc aceste speranțe. Restructurările care au loc în cadrul economiei capitaliste (socializarea producției, dezvoltarea și modernizarea bazei tehnico-materiale etc.), mobilitatea deosebită a cunoștințelor științifice cu caracter aplicativ, creșterea luptelor sociale, în fruntea cărora se situează clasa muncitoare, a diferitelor mișcări protestatare și contestatare accentuează, în schimb, într-o măsură crescîndă, premisele **materiale, obiective** și **subiective**, de trecere la un nou mod de organizare a societății — socialismul. Realitățile contemporane demonstrează deosebita actualitate a aprecierii lui V.I. Lenin : **„Socialismul privește astăzi spre noi prin toate ferestrele capitalismului contemporan și el se profilează în mod direct, PRACTIC, în fiecare măsură importantă care reprezintă un pas înainte pe baza capitalismului contemporan".** Desigur, trecerea la noua societate, care desființează exploatarea omului de către om și ale cărei premise materiale se creează în cadrul capitalismului monopolist de stat contemporan, nu se poate face automat, ci numai pe calea transformării revoluționare a societății, ca rezultat al luptei clasei muncitoare, în frunte cu partidele comuniste, a celorlalte pături de oameni ai muncii, a popoarelor din fiecare țară capitalistă.

O CARTE DESPRE REZISTENȚA ITALIANĂ

Istoria omenirii va marca întotdeauna — ca unul dintre fenomenele cele mai importante și mai pline de semnificații din anii celui de-al doilea război mondial — înaltul spirit de sacrificiu și dîrzenia exemplară cu care popoarele subjugate s-au ridicat împotriva cotropitorilor fasciști, pentru libertate și independență națională, pentru dreptul de a-și orîndui singure destinul. Prin uriașa lor amploare, prin loviturile date pe multiple planuri ocupanților naziști, mișcarea de eliberare antifascistă, lupta partizanilor au influențat puternic desfășurarea războiului, au adus o contribuție deosebit de valoroasă la victoria finală asupra agresorilor.

În paginile sale memorabile, cronica Rezistenței europene înscrie la loc de cinste — alături de înălțătoarele pilde de jertfă ale celorlalte popoare căzute sub stăpînire fascistă — aportul demn al poporului italian, acțiunea sa eroică, cu arma în mînă, împotriva dictaturii fasciste mussoliniene și a ocupanților hitleriști, pentru apărarea ființei naționale, pentru libertatea și progresul patriei sale. Acestui aport, curajului și spiritului de profundă abnegație care au animat masele largi ale poporului în crunta încleștare cu fascismul, faptelor de vitejie și eroism ale patrioților, ale forțelor progresiste, antifasciste — în fruntea cărora s-a situat cu consecvență avangarda clasei muncitoare, Partidul Comunist Italian — îi este consacrată lucrarea secretarului general al P.C. Italian, Luigi Longo, recent apărută în Editura Politică, **„Poporul italian la armele"** — amplă și remarcabilă frescă a epopeii rezistenței antifasciste italiene din anii 1943—1945. **„Această carte —** scrie autorul ei, binecunoscut cititorilor români încă prin lucrarea „Brigăzile internaționale din Spania", pentru organizarea cărora tovarășul Luigi Longo a activat în mod neobosit în perioada anilor 1936—1939 **— este dedicată martirilor, eroilor războiului de eliberare națională și tuturor celor ce au căzut în această luptă, mamelor, soțiilor și copiilor lor, cu ale căror nume pe buze și-au dat ultima suflare ; tuturor celor care au acționat și au suferit pe cîmpul de luptă, în deportare, în închisori, în fabricile și pe ogoarele patriei pentru ca Italia să fie din nou liberă și respectată în lume, mamă adevărată pentru toți fiii ei" (pag. 5).**

lumea în cărți și reviste

Vechi și încercat luptător revoluționar, personalitate proeminentă a vieții politice din Italia, militant de seamă al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, tovarășul Luigi Longo și-a închinat întreaga sa viață și activitate partidului comunist, împlinirii aspirațiilor nobile de propășire și libertate ale întregului popor italian, triumfului cauzei măreție a democrației, socialismului și păcii. Tovarăș de luptă și strălucit continuator al lui Antonio Gramsci și Palmiro Togliatti, Luigi Longo și-a cîștigat stima și prețuirea unor largi pături și cercuri sociale din Italia, se bucură de un prestigiu și o autoritate incontestabile în rîndul mișcării comuniste și muncitorești internaționale, al forțelor democratice și progresiste contemporane.

În anii celui de-al doilea război mondial, Luigi Longo s-a afirmat ca unul dintre organizatorii de frunte ai luptei poporului italian împotriva hitlerismului, îndeplinind — printre altele — funcția de comandant general al brigăzilor „Garibaldi" și de reprezentant al P.C. Italian în Comitetul Național de Eliberare din Italia de nord. Așa cum se știe, după anunțarea, la 8 septembrie 1943, a armistițiului încheiat cu Forțele Aliate, Italia a fost ocupată de trupele hitleriste, care au dezlănțuit un val de sîngeroase represiuni și teroare împotriva maselor largi populare, au recurs la toate mijloacele ce le-au stat la dispoziție pentru jefuirea bogățiilor și resurselor țării, pentru folosirea lor în vederea „războiului total". **„Din acel moment... —** scrie Luigi Longo, — **a început marșul victorios al eliberării poporului italian, al poporului de rînd, care avea să clădească cu propriile lui mîini, piatră cu piatră, viitoru'. Părăsit, trădat, dușmănit și prigonit, el avea să dea din mijlocul lui comandanți geniali, organizatori capabili, oameni politici care s-au pus cu trup și suflet în slujba patriei și, din haos și dezastru, au știut să formeze o armată nouă, curajoasă și victorioasă — armata eliberării naționale"** (pag. 47).

Desigur, după cum remarcă autorul lucrării, Rezistența italiană a luat naștere o dată cu fascismul, ea însemnînd, chiar din primele zile, apărarea nu a unor simple interese particulare, ci apărarea libertății, a progresului și demnității umane, a celor mai vitale și mai esențiale interese naționale. Dar **„încoronarea fericită și victorioasă a acestei lupte a fost mișcarea de partizani, deoarece prin ea și în ea s-au realizat și s-au concentrat toate aspectele și mobilurile de ordin politic, social, național și uman apărute în cei 25 de ani de rezistență antifascistă"** (pag. 8). Sufletul acestei mișcări, profund populare, principala sa forță organizatoare și mobilizatoare a fost Partidul Comunist Italian, care a militat cu abnegație și consecvență pentru realizarea celei mai largi unități a păturilor și grupărilor antifasciste, patriotice, a întregului popor, a știut să găsească — în condițiile concrete ale Italiei acelor ani — formele și metodele de acțiune cele mai corespunzătoare, capabile să asigure această unitate — factor decisiv în victoria luptei de eliberare antifasciste. Din inițiativa P.C.I., spre sfîrșitul anului 1943, au luat ființă detașamentele de asalt „Garibaldi", continuatoare ale celor mai bune tradiții populare și naționale italiene, ale garibaldienilor din vremea Risorgimento-ului, ale glorioasei brigăzi „Garibaldi" de pe fronturile războiului civil din Spania, formații deschise tuturor patrioților, indiferent de convingerile lor politice și religioase. Desfășurînd o luptă eroică, hotărîtă, împotriva cotropitorilor, brigăzile „Garibaldi" au contribuit la eliberarea a numeroase regiuni ale Italiei, au însuflețit cu exemplul lor lupta celorlalte forțe patriotice. **„Aceste formațiuni —** scrie Luigi Longo **— au avut, mai ales în Italia de nord, o influență hotărîtoare asupra întregii desfășurări a războiului de partizani nu numai datorită eficienței lor, ci și datorită soluțiilor organizatorice găsite de ele, care, dovedindu-se juste, au fost apoi adoptate de întreaga mișcare de rezistență italiană"** (pag. 110).

Cu o remarcabilă putere de analiză, autorul lucrării înfățișează etapele parcurse de Rezistența italiană în procesul de maturizare și consolidare a rîndurilor sale, de transformare treptată a mișcărilor de partizani, la început spontane și fărîmițate, într-un mare război de eliberare națională, într-un adevărat război popular, denumit, pe bună dreptate, de secretarul general al P.C.I. **„cel de-al doilea Risorgimento al Italiei".** Este semnificativ, în acest sens, drumul parcurs de la primele manifestări ale opoziției armate antihitleriste (rezistența Romei și insurecția din Neapole — în luna septembrie 1943) la desfășurarea impresionantei greve generale din martie 1944 a celui peste un milion de muncitori, care a paralizat complet timp de opt zile producția de război în toate orașele Italiei de nord — prima și singura mare grevă generală care a avut loc în Europa ocupată de naziști —, și apoi, prin extinderea și intensificarea continuă a mișcării de partizani, la pregătirea și înfăptuirea victorioasă a insurecției naționale populare din aprilie 1945 din nordul Italiei : Bologna, Genova, Milano (aici, din Comitetul insurecțional al orașului a făcut parte și tovarășul Luigi Longo), Torino, Padova, insurecție pregătită cu grijă și pricepere de către Partidul Comunist Italian și la care au participat peste 250 000 de oameni. Astfel, printr-un imens efort popular, printr-o luptă eroică desfășurată cu arma în mînă de-a lungul a 20 de luni de grele încercări, prin voința și acțiunea curajoasă a celor mai buni fii ai săi, Italia și-a recîștigat independența națională, a redevenit din nou liberă.

Victoria în războiul de eliberare antifascist a cerut sacrificii supraomenești, a implicat lipsuri de neînchipuit din partea sutelor de mii de patrioți italieni care au înfruntat fără șovăire moartea și torturile, dînd dovadă de un spirit exemplar de hotărîre și dîrzenie. **„Pentru ca Italia să fie din nou liberă și unitară din Sicilia pînă în Alpi, —** scrie Luigi Longo **— au pus mîna pe arme 462 000 de partizani și patrioți. Dintre aceștia, 76 500 au căzut pe cîmpul de luptă, au murit în urma torturilor îndurate sau au fost executați. Sînt morții noștri, oameni pe care i-am cunoscut de aproape, pe care i-am văzut căzînd. Ei sînt prezenți în inimile și în mințile noastre"** (pag. 398).

Stăruie mult timp în memoria cititorului asemenea fapte de eroism și neînfricare în fața dușmanului cum sînt cele ale legendarelor brigăzi garibaldiene „Gianni", „Romagna", „Gramsci", „Modena" sau cele ale patrioților și partizanilor : Massimo Melicone — care și-a dat viața fără nici o șovăire, trăgînd timp de mai multe ore asupra inamicului cu mitraliera, cu pistolul și apoi aparîndu-se numai cu pietre ; Aldo Salvetti de 18 ani, — răstignit pe o cruce și care înainte de a-și da ultima suflare le-a răspuns hitleriștilor ce-i cereau să le spună numele tovarășilor săi : **„O să-i cunoașteți cînd vor veni să mă răzbune" ;** Giovanni Martini, comandantul Brigăzii 7 garibaldiene din Bologna, care prins și torturat cu cruzime de fasciști le-a spus cu curaj călăilor săi : **„O idee nu poate fi slujită prin trădare, ci prin sacrificiu" ;** sau exemplul emoționant al telefonistei din Stroppo, — care a rămas în fața centralei ei pînă la sosirea hitleriștilor, continuînd să transmită partizanilor informații cu privire la mișcările inamicului din cursul unei operații de curățire și care a plătit pentru aceasta cu viața — ca și infinitele episoade ale celor care în fața plutonului de execuție au spus : **„Mă ucideți, dar sfîrșitul vostru este aproape. Tovarășii mei au să mă răzbune. Trăiască Italia !"** Nici o suferință și nici o durere, oricît de mari au fost, n-au reușit să înfrîngă voința și forța luptătorilor, hotărîrea lor de a-și apăra libertatea, n-au reușit să-i abată pe eroii Rezistenței de la îndeplinirea îndatoririi lor sfinte față de țara și poporul lor. **„Aceasta —** scrie Luigi Longo **— arată cît de puternice erau dragostea și credința față de patrie ale celor ce luptau pentru eliberarea națională. Ei luptau și mureau pentru Italia, pentru popor, pentru cei dragi, pentru toți italienii"** (pag. 405).

Conștiința caracterului profund popular și național al războiului antihitlerist, coeziunea tuturor forțelor antihitleriste, patriotice și democratice, unitatea indisolubilă dintre partizani și întregul popor, patriotismul fierbinte al luptătorilor, strîns împletit cu înțelegerea îndatoririlor internaționaliste, acțiunea mobilizatoare și organizatoare a comuniștilor — iată doar cîtiva dintre principalii factori care — așa cum se desprinde din lucrare — au determinat ca eroismul și sacrificiile luptătorilor din Rezistență să fie încununate de succes. Exemplul luptei antifasciste, eliberatoare, a poporului italian demonstrează, încă o dată, concluzia evidentă că oricît de mari ar fi superioritatea militară și tehnică a agresorului, potențialul forțelor reacționare, oricît de puternice ar fi armatele imperialiste invadatoare, ele nu au putut și nu pot înfrînge voința de libertate a popoarelor, hotărîrea acestora de a-și apăra independența și libertatea, de a-și hotărî singur soarta.

Constantin FLOREA

ECUADOR

„Chimborazo" din nou în funcţiune...

La Quito continuă să fie anunţate, unul după altul, decretele prin care se exercită guvernarea după 22 iunie, cînd preşedintele Velasco Ibarra a dizolvat parlamentul şi a suspendat constituţia. După un an şi jumătate de calm politic, de altfel foarte relativ (din toamna anului trecut, revoltele studenţeşti s-au ţinut lanţ), Ecuadorul pare să revină la caracteristica principală a vieţii sale politice — instabilitatea instituţională. Faimosul pisc vulcanic din Anzii ecuadorieni „Chimborazo" (6 310 metri), cu dese erupţii, este considerat, de mult, ca un simbol al exploziilor care agită aproape permanent edificiul politic din Quito. În această capitală sud-americană, aflată cu puţin „sub paralela zero", unde soarele răsare exact la 6 dimineaţa şi apune cu precizie seara la 6 în dangătele de clopote ale tuturor bisericilor, şi unde, în sezonul ploios, precipitaţiile cad cu regularitate aproape matematică, o oră pe zi, — natura contribuind şi ea la atmosfera de monotonie a oraşului — doar acul busolei politice este într-o permanentă mişcare nervoasă. În perioada 1925—1962 viaţa politică a Ecuadorului a înregistrat 30 de numiri şi alegeri de preşedinţi, 7 adunări constituante, 6 constituţii şi un număr greu de calculat al loviturilor de stat integrale sau parţiale. Actualul şef al statului, Velasco Ibarra, în vîrstă de 77 de ani, a mai deţinut preşedinţia, dar numai o singură dată şi-a putut termina mandatul în termen constituţional (1952—1956).

S-ar putea enumera o serie de cauze care explică, într-un fel sau altul, reacţia în lanţ a şocurilor politice. Schimbarea frecventă, prin forţă, a personajelor politice, dispariţia şi revenirea unora dintre ele, scoate în evidenţă fie desele schimbări intervenite în raportul de forţe dintre cele două partide tradiţionale, conservator şi liberal — primul este exponentul marilor „latifundiari", al doilea al intereselor cercurilor de afaceri din zona de coastă — fie afirmarea unei a treia forţe pe care Velasco Ibarra a reuşit s-o manevreze cu destul de mare abilitate, de-a lungul ultimelor patru decenii. Gruparea lui politică se intitulează „Mişcarea pentru renovare naţională", fiind cunoscută, însă, mai ales sub denumirea de „velasquism". Rivalităţile personale şi conflictele dintre deţinătorii temporari ai funcţiei supreme sau cele dintre aceştia şi marele număr al aspiranţilor la funcţia respectivă, precum şi rolul de mediator sau moderator asumat de liderii armatei pot fi inventariate, de asemenea, ca motive sau explicaţii ale „valsului preşedinţilor", cum este numit deseori vîrtejul schimbărilor politice din Quito. Dar, în ultima instanţă, zig-zagul politic a fost şi rămîne **o consecinţă a unor mari dificultăţi economice.**

Dacă, în multe alte ţări latino-americane, s-au adus unele modificări esenţiale sistemului de economie tradiţional, caracterizat printr-o evoluţie unilaterală a producţiei naţionale, în Ecuador vechile structuri s-au menţinut, iar efectele lor sociale şi politice se manifestă cu ascuţime. Economia Ecuadorului se bazează pe cîteva culturi (cacao, cafea şi banane), care asigură 90 la sută din intrările de devize ale ţării. Domină, însă, producţia de banane. În 1939, Ecuadorul exporta 45 000 de tone de banane, iar în 1962 — 600 000 de tone. Dar economia unei ţări, depinzînd aproape exclusiv de pieţele externe şi de oscilaţiile preţului la produsele agro-alimentare, este oricînd vulnerabilă. În 1965, cînd Japonia a renunţat la importul de banane din Ecuador, aceasta a însemnat pentru vistieria din Quito, dintr-o dată, o pierdere de 17 milioane de dolari. În scopul redresării bugetului au fost decretate noi impozite, suportate în special de sectoarele industriale şi comerciale din zona de coastă, a căror activitate se concentrează în oraşul portuar Guayaquil. Ajungem, astfel, la miezul disputelor politice din Ecuador. În repetate rînduri, liberalii au acuzat administraţia de la Quito că aduce prejudicii sectoarelor mai dinamice ale economiei, sacrificînd eforturile pentru diversificarea producţiei şi a desfacerii, prin menajarea aristocraţiei feudale. Într-adevăr, clasa latifundiarilor, cu mare influenţă asupra vieţii politice din capitală, se opune oricărei schimbări de structură care i-ar clinti poziţiile. Veniturile latifundiarilor nu au fost plasate decît foarte rar în agricultură. În zona de **sierra,** doar o treime din pămînturile arabile sînt cultivate şi chiar pe aceste terenuri (însumînd 732 000 de hectare) agricultura se practică cu mijloace rudimentare. Relaţiile de producţie, încremenite în tiparele lor de acum cîteva veacuri, menţin masa ţăranilor, în majoritatea lor indieni, într-o mare înapoiere economică şi socială. Raporturile de proprietate din agricultură indică uriaşe inegalităţi economice şi sociale. Potrivit datelor publicate de revista „Carta Economica del Eduador", 1,7 la sută din proprietari posedă 74,5 la sută din pămînturile cultivabile, în timp ce unui procent de 66,9 la sută din populaţia rurală îi revine doar 2,2 la sută din aceste pămînturi. Relatînd constatările unei recente călătorii în Ecuador, Jean-Claude Buhrer scrie în „Le Monde Diplomatique" (mai 1970) că „la cîteva zeci de kilometri de Quito un sistem de exploatare cvasifeudal se menţine pe marile haciendas... Legea reformei agrare adoptată în 1964 n-a răspuns de loc speranţei ţăranilor şi, pînă acum, nu a dat decît rezultate extrem de limitate..." Legea din 1964 a suprimat sistemul **huasipongo,** obligaţia ţăranilor de a lucra gratuit, cîteva zile pe săptămînă, pe pămîntul moşierului în schimbul uzufructului unei parcele — dar aria de aplicare a reformei fiind foarte mică, constrîngerile de tip feudal continuă să se menţină. Mai persistă şi alte servituţi în afară de **huasipongo.** Din datele Băncii centrale ecuadoriene reiese că 12,7 la sută din lucrătorii agricoli nu sînt remuneraţi, iar 97,7 la sută din ei nu folosesc mijloace tehnice în muncă. Tot Jean-Claude Buhrer notează că „Institutul ecuadorian al reformei agrare şi de colonizare (I.E.R.A.C.) este, de fapt, controlat de marii proprietari agrari, care fac totul pentru a-şi păstra privilegiile".

Preşedintele Velasco Ibarra

Încadrarea indienilor în circuitul vieţii economice şi sociale a ţării este una din marile probleme nesoluţionate ale multor ţări latino-americane, ea punîndu-se cu deosebită acuitate în Ecuador. Din populaţia ţării, 6 milioane, indienii reprezintă 40 la sută. Într-un eseu asupra problemei indiene („Dos mundos superpuestos — Ensayo de diagnostico de la realidad ecuadoriana" de Oswaldo Hurtado) se constată din nou — şi pentru a cita oară ? — că „...indianul devine tributarul diverselor obligaţii, fără ca să aibă, totuşi, acces la ansamblul social-economic". Reprezentanţi străluciţi ai intelectualităţii din Ecuador ca Jorge Icaza sau Carrera Andrade (autorul celebrului roman „La Tierra siempre verde") au militat pentru trezirea conştiinţelor în faţa dramei indianului. Dar, fără o reformă agrară reală, nu se poate iniţia modificarea condiţiei sociale a indianului. Îmbunătăţirea situaţiei maselor rurale, în cadrul cărora indienii au o pondere foarte mare, nu este doar o problemă a acestei categorii sociale, ci una din **condiţiile esenţiale** ale dezvoltării generale. Industrializarea — fermentul unui progres economic viabil — necesită nu numai modernizarea producţiei de materii prime furnizate în mare măsură de agricultură, dar şi lărgirea pieţei interne, creşterea capacităţii de cumpărare a populaţiei, care să asigure resursele financiare reclamate de sectoarele economice noi. Acesta este motivul pentru care, în Peru şi în Chile, cercurile economice angajate în crearea industriilor naţionale susţin aplicarea reformelor agrare adoptate în ţările respective. În Ecuador, burghezia industrială constituind o pătură foarte subţire nu are forţa politică necesară pentru înfruntarea instituţiei latifundiare. Oraşul Guayaquil a devenit, totuşi, în ultimii cinci ani,

centrul opoziției tot mai înverșunate împotriva conservatorismului în economie și în politică. Sursele și rațiunile acestei opoziții sînt diverse. De pildă, modul în care au acționat guvernanții de la Quito pentru asigurarea stabilității monedei naționale **(sucre)**, prin limitarea importurilor, a nemulțumit profund cercurile comerciale, iritate permanent și de creșterea impozitelor. Politica de „austeritate" a stîrnit și valurile acțiunilor revendicative ale sindicatelor muncitorești din Guayaquil. În octombrie 1969, au izbucnit o serie de revolte studențești împotriva refuzului autorităților de a spori alocațiile pentru învățămînt.

Velasquismul s-a impus pe scena politică ecuadoriană mai ales prin ingeniozitatea cu care Ibarra reușea să facă promisiuni adepților modernizării economiei și, totodată, să menajeze pozițiile conservatorilor. Alegerile din septembrie 1968 au fost cîștigate de Ibarra mai ales datorită angajamentului său de a redobîndi controlul național asupra zăcămintelor petroliere deținute de monopolurile „Texaco" și „Gulf-Oil". Într-adevăr, anul trecut s-a recuperat o parte din terenurile concesionate, iar noile contracte încheiate cu cele două firme străine prevăd construirea unor importante instalații și a unei conducte spre Pacific, care vor intra în posesia și sub controlul statului. Dar o serie de alte probleme majore ale situației economice și sociale au rămas în suspensie. Impasul reformei agrare, creșterea șomajului și dinamica nesatisfăcătoare în activitățile comerciale anunțau redeschiderea ciclului crizelor politice. Efectele structurilor anacronice asupra finanțelor țării au devenit, de asemenea, alarmante. Pentru 1970, cheltuielile bugetare sînt evaluate la 5 500 milioane de sucre (275 de milioane de dolari), în timp ce veniturile posibile nu vor putea atinge mai mult de 150 de milioane de dolari. Pe acest fundal economic și social a avut loc recrudescența opoziției liberalilor din Guayaquil și a universitarilor. Însuși vicepreședintele republicii Jorge Zavale Basquerizo, legat de cercurile liberale, a intrat în conflict cu Ibarra.

Acumularea tensiunii politice l-a determinat pe președinte să solicite Congresului extinderea prerogativelor puterii executive. Refuzul întîmpinat a declanșat măsurile de la 22 iunie. Universitățile din Quito, Cuenca, Guayaquil și Loja au fost închise pe motivul că „au devenit focare de agitație constantă". Președintele Camerei de Comerț din Guayaquil, Rafael Dillon Velasquez, unul din principalii critici ai administrației a fost arestat. Măsurile împotriva opoziției îl vizează și pe vicepreședintele Basquerizo care la 22 iunie n-a părăsit funcția, dezaprobînd în termeni violenți asumarea de către Ibarra a unor puteri discreționare. Un semn de întrebare îngrijorător îl constituia poziția de expectativă a armatei care, în trecut, își rezervase deseori dreptul de a arbitra conflictele politice. Din motive încă nemărturisite — dar care pot fi intuite — comandantul șef al forțelor armate Nilo Alfredo Villagomez, a fost destituit din funcție. Între această destituire și declarația lui Ibarra că nu-și va părăsi postul înainte de încheierea mandatului său (august 1972) nu e greu de făcut o legătură.

Eugen POP

POVESTEA MATERIEI PRIME

O CEAȘCĂ DE CAFEA...

Plantație de cafea în Brazilia

...una singură. Mai rar, două, pe zi. De la trei sau patru în sus beau numai scriitorii și jucătorii de cărți, care încearcă să beneficieze de puterea ciudată a cafelei pentru a prefăce nopțile în zile de veghe.

S-ar părea de necrezut, dar dacă adunăm ceașcă după ceașcă și ibric după ibric, ajungem la constatarea că primul loc, între toate băuturile făcute și gustate de oameni, îl are cafeaua ! Cel puțin o treime din numărul total de locuitori ai planetei, deci un miliard și vreo două sute de milioane de ființe umane, beau cafea, rece, caldă sau fierbinte, dimineața, după-masă și către seară, dulce, acră sau amară, fiartă sau opărită, după o incalculabilă cantitate de rețete. Aproape întotdeauna, *a bea* o ceașcă de cafea implică un ritual în miniatură, săvîrșit, de obicei, cu aceleași gesturi, în același cadru și, dacă se poate, cu ustensilele ce ți-au devenit familiare. Cît despre *a face* o cafea, aceasta este cu totul altă poveste, în care se împletesc arta cu tehnica, temperamentul cu fantezia, în doze atît de variate de la om la om, încît pe drept cuvînt se spune că într-o ceașcă de cafea nu ghicește nimeni viitorul, dar oricine poate citi gîndurile celui ce-a pregătit-o.

Sînt autori care pretind că gustul oamenilor pentru cafea

Vînturarea cafelei cere o îndemînare deosebită

ar fi milenar. „Leacul împotriva tristeții", pe care frumoasa Elena, autoarea morală a războiului de la Troia, l-a oferit tînărului Telemac, pornit la drum în căutarea tatălui său, Ulise, n-ar fi fost decît cafeaua. Numele mitologic al plantei din ale cărei fructe și sîmburi s-a extras leacul miraculos era „nepenthes". De teamă ca mica ei vrăjitorie chimică să nu fie respinsă de Telemac, Elena cea frumoasă a inventat o rețetă pe care omenirea de mai tîrziu a făcut greșeala de a nu o perpetua : a turnat fiertura amară de cafea în vin dulce de stafide. Se spune că Telemac, gustînd această băutură delicioasă, a uitat, subit, toate necazurile ce-l frămîntau.

Următoarele ființe care au simțit efectele înviorătoare ale frunzelor și boabelor de cafea verde au fost niște capre. O legendă arabă veche de cel puțin un mileniu povestește cum un păstor yemenit — al cărui nume este transcris cînd Kaldi, cînd Șadeli — a observat, timp de cîteva nopți la rînd, că turma lui este foarte agitată. În loc să doarmă, caprițele se jucau, behăiau la Lună, se duelau în coarne. Bănuind că la mijloc este o vrăjitorie, păstorul a cerut ajutorul unui călugăr. Acesta, înclinat, probabil, mai mult spre științele exacte decît spre cele metafizice, a pus caprele sub observație și a constatat că starea lor euforică apărea numai după ce rumegau frunzele unui arbust sălbatic, numit „kahvah", a cărui țară de origine era platoul Kaffa, din Etiopia. Pe acolo arborele creștea puternic, înalt de 7—8 metri și forma păduri imense. Trecut, prin migrație naturală, peste apele Mării Roșii, „kahvah" își pierduse măreția botanică, devenise un tufiș abordabil pentru turmele de capre, dar își păstrase aroma subtilă și proprietățile revigorante, mulțumită cărora era destinat să acopere, după trecerea cîtorva sute de ani de peripeții, cele mai întinse plantații din toate culturile arboricole ale lumii.

Plăcerile persanilor

Curînd după legendara întîmplare cu rumegătoarele, cafeaua și-a făcut și debutul „documentar". Istoriograful musulman Gemal-Eddin înapoiat, prin anul 1420 al erei noastre, dintr-un voiaj în Persia, relatează, cu uimire, că una din plăcerile persanilor din vremea aceea era să bea cafea, la ora amiezii. Rețeta adusă de el la Mecca s-a bucurat de un succes atît de mare încît muftiii — care, la început, recomandau cafeaua pentru că ajuta pe drept-credincioși să nu doarmă noaptea și să-și debiteze rugăciunile la orele prescrise — au terminat prin a interzice absorbția fierturii cafenii. Motivul acestei decizii era faptul că, în timp ce-și sorbeau cafeaua și fumau, pe rînd, din narghilea, stînd pe jos, adunați în cerc, la un fel de ceremonie pe care o numeau „chef", credincioșii se simțeau atrași să discute predicile și regulile religioase. pe un ton mai puțin sobru și deferent decît l-ar fi dorit organizatorii din Mecca ai pelerinajelor hegerite.

Efectul interdicției a fost cu desăvîrșire altul decît cel vrut. Gonită de la Mecca, băutura cafelei trece în Egipt, apoi în Turcia. Prin 1550, sultanul Soliman al II-lea, „cel mare și urît", acordă primele autorizații legale pentru deschiderea unor cafenele la Istanbul. Negustoria, pînă atunci practicată pe sub mînă, devine atît de înfloritoare, încît cafeaua se transformă în băutura națională a turcilor, ajunge un adevărat obiect de cult. Neagră, amară, teribil de fierbinte, totuși catifelată și subtilă, licoarea este, uneori, vag îndulcită cu o picătură de miere sau parfumată cu o fărîmă din exotica vanilie. Orele de cafenea sînt sacre, „cheful" devine o ceremonie, narghilele cu fum rece și înecăcios trec din mînă în mînă, fumătorii își murmură, șoptind în barbă, știri despre bătăliile lui Soliman și noutăți din harem, unde femeile așteaptă, resemnate, să se termine orele lungi ale „chefului" și se gîndesc la cafea ca la un deliciu interzis.

Pe două căi

Pentru a parveni în Europa secolului al 17-lea, „cafeaua turcească" a folosit două căi : una diplomatică, cealaltă militară. Pe calea diplomatică a intrat în Franța, prima țară europeană în care a fost gustată această licoare. Trimis de Sublima Poartă la curtea regelui „păgîn dar puternic" Ludovic al XIV-lea, ambasadorul Soliman-Aga, ministru și prieten al sultanului Soliman al II-lea, a adus cu el trei daruri prețioase și absolut originale : 1) mai mulți saci de piele lustruită, plini cu boabe de cafea alese din semințele arbuștilor de lîngă orașul Moka, 2) un pomișor de „cafea arabica", în vîrstă de 2—3 ani, pentru grădina botanică a Regelui-Soare și, 3) un serviciu de cafea, adică o tablă minunată, cîteva ibrice de felurite mărimi și două duzini de cești, toate din argint, bătut, oxidat și filigranat de cei mai pricepuți argintari din vastul imperiu otoman.

Rareori s-a înregistrat în istoria diplomației o misiune încununată de mai mult succes decît a lui Soliman-Aga. În locuința sa din Paris se întîlneau toate figurile ilustre ale „marelui secol" francez și toate „cochetele" de peste 60 de ani. Curînd, „a bea cafea" devenise o furie în saloanele pariziene. Manufactura regală de la Sèvres abia mai reușea să livreze comenzile de cești și de farfurioare din porțelan fin, singurele care puteau rivaliza cu argintul oxidat întru a conserva, intact, deliciul degustării rafinate a lichidului amar. Cafelei i se deschid și porțile literaturii. Abatele Delille, scriitor care a descris epoca în cronici rimate, a rămas celebru pentru lauda cafelei : „licoarea, atît de dragă poeților, ce i-a lipsit lui Virgiliu dar a adorat-o Voltaire !" „În fiecare picătură beau o rază de soare !", exclama Delille, în culmea încîntării. Dar nu toate marile spirite care au făcut gloria secolului al 17-lea au fost atît de entuziasmate de aroma sudică. Madame de Sévigné s-a plictisit repede de băutura aceasta ciudată și într-o scrisoare din 1672, adresată, ca de obicei, fiicei sale, contesa de Grignan o previne că „în curînd va renunța la cafea". Madame de Sévigné, admiratoare pasionată a tragediilor lui Pierre Corneille scrisese, aproape în aceiași termeni și despre Jean Racine, pe care-l detesta, din motive private. Aceste confesiuni epistolare au fost de ajuns pentru ca Voltaire să persifleze, după aproape un secol, pe celebra moralistă, învinuind-o, pe nedrept, de a fi scris profeția de două ori stupidă, că „moda Racine" va dispărea „întocmai ca moda cafelei".

„Intestinele colorate"

Însă nu numai doamna de Sévigné blama excesul de licoare amară. Medicii acelei epoci, a căror competență a fost magistral ridiculizată de Molière, pretindeau că, după amănunțitele lor cercetări, cafeaua „oricum ar fi preparată, fie fiartă, fie filtrată, stîrnește grave maladii" și, mai cu seamă, face pe bărbați înapți „à la génération", de unde decurgea recomandația că după fiecare ceașcă de cafea trebuie înghițit „un laxativ ușor, amestecat în lapte", pentru a combate dezastrul „intestinelor colorate cu negru de cafea".

Pericolul închipuit de Diafoirus, precum și de ceilalți savanți imaginari ai secolului, n-a servit la nimic. Pasiunea pentru cafea s-a extins atît de mult, încît singura țară producătoare de pe atunci, Yemenul, nu a mai putut face față exportului. Cafenelele apăreau în Europa ca ciupercile și prețul materiei prime creștea atît de mult și de repede, încît au început să apară imitațiile, din boabe de năut prăjit, din mazăre arsă, din miez de sîmburi de cireșe, toate deopotrivă de neplăcute și respinse de amatorii care erau mai pricepuți, pe atunci, decît cafegiii din zilele noastre.

Trebuia cafea multă pentru cafenelele din Londra și din Amsterdam, în care se întîlneau oamenii de afaceri, pentru cele din Paris, rezervate „oamenilor de litere" și cele din Viena, consacrate muzicienilor. N-a sosit, însă, momentul să ne oprim în cafenele. Deocamdată, vom pomeni, doar, de una singură, celebră pentru că ilustrează cea de-a doua cale de penetrație a cafelei în țările europene și anume calea militară. Oricine va intra în oricare din cele 300 — 400 de cafenele, pline de pitoresc din Viena de azi — mai mult sau mai puțin rămase din Viena de altădată — va putea să afle că fiecare este „cea dintîi ce s-a deschis în orașul de pe malurile Dunării". Toate își revendică această glorie, dar, bineînțeles, cea veritabilă nu mai există, de mult. Aceea, deschisă cu autorizația personală a împăratului Leopold — se vede că împărații aveau predilecție pentru autorizațiile de cafenele — era proprietatea și apanajul exclusiv al unui eroic plutonier din armata lui Sobieschi anume Kulczyțki, distins în luptele din 1683, cînd marele și vestitul vizir Kara Mustafa izbutise să asedieze Viena. Intervenind vijelios și pe neașteptate, Sobieski bătuse oștile turcești, le pusese pe goană și lăsase, în urma lui, cîmpul de luptă din jurul orașului imperial acoperit de prăzi. Între acestea, soarta a vrut ca plutonierul Kulczyțki să găsească un mare număr de saci cu niște boabe negre, cărora s-a hotărît să le dea foc, convins că sînt vrăji nefaste și veninuri, practicate de osmanlîi. Un interpret rămas printre prizonieri l-a implorat, însă, pe oșteanul victorios, să nu comită acest sacrilegiu, făgăduind că-i va da rețeta băuturii de „kahvah", cu care va fi veșnic viol, ferit de „deochi" și se va îmbogăți. Plutonierul l-a crezut, a dus sacii în inima Vienei, a căpătat autorizația cerută împăratului, a deschis cafeneaua, cea dintîi „Kaffeehaus", cum li se spune și acum, dar pînă să se obișnuiască vienezii de la 1700 cu aroma băuturii otomane, Kulczyțki a murit sărac, lăsînd urmașilor săi gloria primei cafenele vieneze și un mare număr de debitori, cărora le dădea licoarea brună pe datorie, în scop de publicitate.

Infanteristul din Martinica

Douăzeci de ani mai tîrziu, cafeaua a devenit o problemă de economie mondială și, păstrînd proporțiile, așa a rămas pînă azi. Un tînăr marinar francez, plin de imaginație și îndrăgostit de gustul cafelei din „estamineturile" pariziene, anume Gabriel-Mathieu de Clieux, scos de pe nava ce o comanda și mutat, disciplinar, ca ofițer de infanterie pe insula Martinica din arhipelagul Antilelor, a aflat de la navigatorii pe care-i frecventa că în Indiile Olandeze a fost adus arborele de cafea, furat de pe plantațiile din sudul Peninsulei Arabe și aclimatizat foarte re-

pede. Plantatorii din Ceylon cultivau arboreți din aceeași sursă, încă de prin 1658, iar livezile de cafetieri din Java începuseră din anul 1696 să dea boabe verzi din miezul fructelor roșii, întru totul asemănătoare cu cireșele. Pe la 1700, ceylonezii și javanezii exportau cafea în Franța.

De Clieux nu avea cum să fure din Yemen. Auzise, însă, că în grădina botanică a regelui Ludovic al XV-lea era un colț în care creșteau cîteva tulpini sănătoase din pomișorul de „cafea arabica", dăruit, în 1660, Regelui-Soare de ambasadorul Soliman-Aga.

Venit la Paris și sprijinit de ministrul de finanțe, De Clieux a obținut un arbust din faimoasa grădină regală. Filozoful și istoriograful Condorcet, care atestă, cu marea lui autoritate, „operația Martinica" afirmă că nu un singur cafetier ci mai mulți, adică trei, ar fi obținut „Desclieux" din grația regească. Fapt este că oricîți ar fi avut la plecare, ofițerul a ajuns în Martinica numai cu unu singur. Călătoria pe ocean a fost îngrozitoare. Ascunși în fundul calei, la adăpost de furia vînturilor, arbuștii sensibili și setoși n-au putut rezista de-a lungul celor 30 de zile cît a trebuit să dureze drumul pe valurile mîniate. De Clieux și-a redus propria sa rație de apă de băut la jumătate, pentru a stropi, zilnic, pomișorii. În cele din urmă, doi s-au ofilit, dar al treilea a reușit să supraviețuiască și să ajungă la destinație.

Gabriel-Mathieu de Clieux l-a plantat, cu emoție, în mijlocul grădinii sale, în aprilie 1723. Se povestește că bătea o aripă de briză caldă dinspre Atlantic și că ploile de sub Tropicul Racului au căzut, apoi, generoase și fierbinți, atîta cît a trebuit ca din cafetierul lui De Clieux să rodească cele mai mari plantații de pe toată planeta.

În 1726, colonia franceză Martinica era producătoare și exportatoare de cafea verde, primită cu aclamații la bursa de mărfuri coloniale din Paris.

În 1727, arborele de cafea a trecut în Brazilia. Azi „café do Brasil" reprezintă aproape jumătate din producția mondială. În 1969 plantatorii brazilieni au exportat un miliard șapte sute de milioane de kilograme de cafea, crudă, fiartă, uscată, prăjită, măcinată, liofilizată și solubilizată, căreia trebuie să i se adauge aproximativ cinci sute de milioane de kilograme vîndute pe piața internă, fără a mai vorbi, deocamdată, de imensele stive de saci cu cafea stropite cu benzină și incendiate, sau de cataractele aruncate în apele oceanului, pentru menținerea prețurilor ferme la bursele de consum.

Un secol triumfal

Niciuna din piedicile grele care au apărut în drumul cafelei nu au putut opri expansiunea acestei plante mirifice. În 1730, cafetierul a invadat Jamaica, în 1748 a fost introdus în Cuba, în 1755 l-au adoptat portoricanii și în 1779 costaricanii. În Venezuela a sosit în 1784, în Mexico în 1790. În 1800 și-a încheiat secolul, în mod triumfal, intrînd pe pămîntul Columbiei.

Dezvoltarea plantațiilor de cafea pe solul columbian a fost atît de rapidă și de voluminoasă, încît țara aceasta stă, de atunci, pe marginea prăpastiei economice a monoculturii. Este adevărat că — așa cum afirmă puternica „Federacion Nacional de Cafeteros" — cafeaua verde columbiană este considerată etalon de calitate pentru varietatea „arabica-dulce", felul cel mai bine apreciat din cele vreo 70 de varietăți de boabe, cotate la bursele din New York, Londra și Le Havre, dominante pe piața mondială a cafelei. Pericolul monoculturii apare, însă, evident pentru cine privește statistica exportului columbian. În 1964 — de altfel ca și în anii următori — cifrele arată că din totalul valoric al exportului cafeaua a acoperit aproape 400 de milioane de dolari, în timp ce petrolul brut, al doilea produs național, s-a ridicat abia la 75 de milioane, iar toate celelalte produse exportate, la un loc, nu au adus decît 79 de milioane de dolari.

Un singur „cent" în minus la prețul „sacului" de cafea verde columbiană în bursa de la New York înseamnă noi și grele privațiuni pentru sutele de mii de țărani de pe vastele plantații, renumite pentru calitatea cafelei și mizeria muncitorilor.

Rocada cauciuc—cafea

— De ce oare „scade" centul acela de la bursa din New York ?

— Pentru că, de cînd au apărut plantațiile de cafetieri de jur-împrejurul Pămîntului, între Tropicul Racului și Tropicul Cancerului, cafeaua este o cauză permanentă de război economic. Mai întîi, se concurează, fără milă, „arabica" din plantațiile sud-americane cu „robusta" din plantațiile africane. Ambele varietăți au pornit, cum am văzut, din Etiopia. Dar, în timp ce, din cauza unei stranii migrațiuni provocate de interesele colonialiste, arborele de cauciuc, „hevea brasiliensis" era transplantat departe, în răsărit, în insulele malayeze, arborele de „café arabica" trecea oceanul spre apus.

Din amîndouă aceste vegetații care au revoluționat piețele lumii, Africa avea, și ea, varietățile ei, nu mai puțin bogate, însă condamnate unei valorificări tîrzii. Abia spre finele secolului al 19-lea, cafeaua africană „robusta" a început să apară pe piață și să concureze, foarte serios, plantațiile americane.

Astăzi, continentul negru este un mare producător și, în același timp, din cauza condițiilor social-economice ale noilor state africane și a resturilor coloniale, un foarte mic consumator. În mod ciudat — și interesant — reprezentanții plantațiilor africane au devenit cei mai redutabili „vînzători de cafea" din toată lumea. Publicitatea făcută de ei, suplețea demonstrată în încheierea tranzacțiilor, practicarea celui mai modern marketing au ridicat potențialul lor de concurență pînă la nivelul specialiștilor cu tradiție care dictează politica de export a plantatorilor sud-americani.

Între aceste două forțe merceologice, afaceriștii de la Lisabona, beneficiarii plantațiilor tinere și foarte fecunde din teritoriul Angolei, joacă, de cîteva decenii, rolul de intriganți. După primul război mondial, ei au practicat, sistematic, manevra „oscilațiilor neprevăzute", între grupurile de producători, fie aruncînd pe piață, fie retrăgînd din comerț mari cantități de cafea, și simulînd tranzacții la prețuri ireale, pentru a stîrni emoții la burse. În general, manevrele acestea au reușit. Ruina subită a producătorilor din America de Sud sau din Africa, provocată în cîteva zile de crahuri bursiere sau de ridicări bruște ale preturilor — s-a soldat cu beneficii de zeci de milioane de dolari în buzunarele portugheze.

După cel de-al doilea război mondial, guvernele interesate în limitarea acestor speculații periculoase au reușit să constituie „Organizația Internațională a Cafelei", autoritate interguvernamentală de experți, a cărei activitate a culminat prin încheierea unui important acord între țările producătoare, în 1963, după lungi și complicate dezbateri, desfășurate în Anglia și în Elveția, state în care nu crește nici o boabă de cafea.

Este adevărat. Nu crește. Dar dacă Brazilia, Columbia, Mexicul, Venezuela, Peru, Ecuador, Paraguay și Bolivia, San Domingo, Cuba, Trinidad, Porto Rico și Jamaica, Guineea, Uganda, Tanganika, Coasta de Fildeș și Etiopia, Ceylonul și Birmania, și încă vreo duzină de țări și de teritorii sînt producătorii de cafea ai lumii — Anglia, Elveția, Norvegia și Suedia (prima la consum pe locuitor), deopotrivă cu toate statele europene, fără să mai vorbim de Statele Unite ale Americii — care beau jumătate din cestile de cafea consumate zi și noapte pe planetă — formează cohortele de consumatori.

A cui este piața?

În privința cafelei, istoria economică a fost întotdeauna pasionantă. În 1644, cînd se zice că a gustat prima ceașcă fierbinte de licoare brună, Ludovic al XIV-lea a dat pe ea un „ludovic" de aur. Pe atunci, era ceea ce se numește, de către experții economiști, „piața producătorilor". Aceștia fixau prețul, avînd grijă să speculeze cît mai aspru pe niște consumatori naivi și bogați, care plăteau din snobism.

Decenii de-a rîndul a dăinuit superioritatea comercială a producătorilor. Sfîrșitul l-a făcut, însă, perseverentul cavaler De Clieux, care, cu prețul cîtorva zile de sete, a răsturnat un mare raport de forțe. Piața mondială a cafelei a devenit „piața consumatorilor". Aceasta influențează prețurile, conform unor capricii greu de înțeles și de prevăzut, cu tot aportul informaticii moderne.

Așa cum am spus pe la începutul acestor rînduri, licoarea cea mai băută din lume este cafeaua. Ea întrece, de departe, ceaiul și nici nu poate privi, înapoi, pînă la cota vinului și a celorlalte băuturi pregătite, fermentate și filtrate de oameni. Explicația acestei predominanțe este foarte complexă. S-ar părea că succesul cafelei se datorează și Coranului, care interzice adepților săi băuturile alcoolice — și femeilor care, în genere, le detestă. De asemenea, o masă importantă de consumatori de cafea sînt copiii, care o sorb amestecată cu lapte și adăugată la pulberea de cacao, spre a-i catifela gustul. Infinitatea modurilor de pregătire și de servire, infinitatea rețetelor de prăjituri și de „cofeturi", trebuie avută, apoi, în vedere la balanța imensului consum de cafea.

Totuși, cel puțin într-o măsură oarecare — și nu neglijabilă — Madame de Sévigné a avut dreptate cînd a considerat cafeaua „o modă trecătoare". Într-adevăr, într-un fel cu totul derutant, consumul mondial de cafea are oscilații, uneori dramatice, care trec neobservate de capricioșii cafegii, dar au repercusiuni dramatice în țările producătoare. Nimic coerent, rezonabil, nu poate explica recesiunea băutorilor de cafea, dar ea rămîne un fapt. Cafeaua, spun cîțiva sociologi preocupați de hrana oamenilor, are o linie sinuoasă a graficului de consum pentru motivul simplu, că deși formidabil de mult băută, ea *nu este* un aliment. Nu întreține viața, nu contribuie cu nimic la creșterea fiziologică nici la compensarea arderilor metabolice, pe care, totuși, le accelerează. Deosebirea biocalitativă dintre „aliment" și „stimulent" ar fi, deci, principala cauză a oscilațiilor înregistrate în consumul mondial de cafea.

Ce face Organizația Internațională a Cafelei (O.C.I.) pentru a combate aceste „stări de criză" ? Ce se întîmplă pe plantații și în cafenele ? La „Lloyd's" și la „Café de la Paix" ? Vom încerca să răspundem acestor întrebări cînd ne vom reîntîlni, săptămîna viitoare, la o nouă „ceașcă de cafea"...

Mircea GRIGORESCU

Newsweek

George Ball:

RETROSPECTIVĂ CAMBODGIANĂ

DUPĂ părerea mea, este foarte probabil că istoricii vor considera aventura S.U.A. în Cambodgia drept o greşeală strategică. Este îndoielnic că acţiunea din Cambodgia este pe deplin consecventă cu obiectivul american actual — nu de a obţine o victorie militară ci mai degrabă de a înfăptui cît mai curînd posibil o retragere a forţelor americane corespunzătoare cu o „soluţie onorabilă".

Oricît ar fi de energice dezminţirile noastre oficiale, recentele evenimente din Cambodgia nu pot decît să extindă sfera geografică a angajamentului nostru în Indochina prin crearea unei situaţii care, în mod practic, ne va antrena alături de guvernul cambodgian.

Ca şi Vietnamul de sud, Cambodgia este consemnată în protocolul la Tratatul Asiei de sud-est şi exact în acelaşi fel ; astfel, în măsura în care obligaţiile noastre în cadrul S.E.A.T.O. sînt citate în sprijinul implicării noastre în Vietnamul de sud, ele pot fi citate cu aceeaşi forţă (sau lipsă de forţă) în sprijinul răspunderii noastre de a apăra Cambodgia. Totuşi, indiferent de angajamentele legale pe care le-ar putea avea Statele Unite, noi am recunoscut în mod implicit o oarecare obligaţie trimiţîndu-ne trupele peste frontieră, şi, deoarece nu am respins intenţia declarată a Vietnamului de sud de a sprijini Cambodgia pînă la capăt, ne-am pus în situaţia de a avea un surogat de armată pe teritoriul cambodgian. Dacă această armată ajunge într-o situaţie grea, angajamentul nostru faţă de Vietnamul de sud înseamnă, în mod practic, că trebuie să venim probabil în apărarea acestei armate — în special deoarece există posibilitatea ca noi să i-o acordăm în orice caz prin sprijin aerian.

Efectul acestei situaţii este posibilitatea gravă ca evenimentele din ultimele săptămîni să pericliteze capacitatea Americii de a înfăptui obiectivele programului ei de retragere în limitele de timp ale toleranţei permise de frămîntările şi dezamăgirea de pe frontul intern.

În momentul de faţă, o regiune mare cît tot Vietnamul de sud a fost adăugată la teatrul de lupte. În momentul de faţă, forţele armate sud-vietnameze încearcă să urmărească inamicul pe acest teritoriu imens, şi îşi vor asuma o sarcină aproape la fel de grea ca cea căreia au încercat să-i facă faţă în propria lor ţară. Este aproape cert că forţa inamicului va fi sporită pe plan local ; lupta din Cambodgia se află abia în stadiul ei iniţial. În plus, prinţul Sianuk oferă poporului cambodgian un conducător autentic, în timp ce Lon Nol, care se bucură de o reputaţie şi de un sprijin redus pe plan naţional, nu se poate compara cu el.

Astfel, este mai mult decît probabil că în cazul în care se duc la îndeplinire lăudăroseniile generalului Ky, forţele armate sud-vietnameze vor trebui să rămînă în Cambodgia pe o perioadă nelimitată, în timp ce necesitatea lor de a primi întăriri va creşte pe măsură ce cadrele populare se organizează şi se folosesc în propaganda lor nu numai de intervenţia americană în Cambodgia dar şi de menţinerea prezenţei trupelor sud-vietnameze.

S-ar putea ridica probleme şi mai serioase dacă Tailanda ar trimite alţi soldaţi decît cambodgieni pentru a ajuta regimul Lon Nol. Ani de zile Cambodgia a fost un teren de luptă. Tailandezii au anexat o mare parte a Cambodgiei de vest, la care francezii i-au silit ulterior să renunţe. Astfel, propunerile făcute recent de a se trimite eventual în Cambodgia unităţi militare tailandeze ar putea să dea foc unui amestec deja foarte exploziv. De la plecarea francezilor, între Tailanda şi Cambodgia se desfăşoară un conflict de frontieră cu implicaţii emoţionale, şi există pericolul serios ca orice forţă tailandeză trimisă în Cambodgia să fie mai interesată într-o rectificare involuntară de frontieră decît în izgonirea partizanilor cambodgieni.

Vechile antipatii ridică îndoieli serioase în ce priveşte valabilitatea postulatului care stă la baza a ceea ce preşedintele Nixon a denumit doctrina Nixon — că acţiunile combinate ale puterilor regionale pot înlocui efortul Statelor Unite. După părerea observatorului dinafară, acest sentiment nu prea s-a manifestat la conferinţa celor 11 ţări din Asia şi regiunea Pacificului care a avut loc recent la Djakarta. Într-adevăr, s-a vădit puţin interes pentru orice acţiune comună în Cambodgia, şi conferinţa s-a încheiat, ca atît de multe conferinţe internaţionale, cu o rezoluţie strict formală cerînd ca toate forţele străine să fie retrase din această ţară.

Cît despre efectul afacerii cambodgiene pe frontul intern american — care poate constitui cea mai importantă moştenire a ei — nu este nevoie să adăugăm mare lucru la miile de paragrafe convingătoare care au fost scrise deja. Declanşată în momentul tragicelor incidente de la Kent State University, din Jackson (Mississippi) şi din Augusta (Georgia), intervenţia noastră în Cambodgia a contribuit mult la creşterea nemulţumirii şi la accentuarea dureroasei polarizări a opiniei publice americane.

The New York Times

PROBLEMELE LORDULUI HOME

PROBABIL că acum membrii noului guvern conservator reflectează : este mai uşor în politică să promiţi decît să te ţii de cuvînt. În cursul primei săptămîni de la venirea la putere, ei au primit cîteva sfaturi lucide din partea mandarinilor Administraţiei britanice, funcţionarii de stat superiori, în ce priveşte dificultatea de a reduce impozitele, a pune capăt inflaţiei, a majora salariile medicilor care protestează şi a împiedica grevele altor grupuri pentru îmbunătăţirea nivelului lor de trai — toate în acelaşi timp.

În politica externă, schimbarea este de obicei mai vagă dacă există vreo schimbare în general. Dar conservatorii au făcut unele promisiuni în campania electorală, şi cei interesaţi din străinătate prezintă supărător de repede notele de plată.

Prima a fost Africa de sud. Ministrul ei de externe, dr. Hilgard Muller, a sosit la Londra în cadrul unei „vizite particulare" înainte ca Edward

Demonstraţie în Berlinul occidental pentru încetarea imediată şi necondiţionată a intervenţiei americane în Indochina

Heath să fi terminat sărbătorirea victoriei lui. Obiectivul lui Muller nu constituie un secret: să obțină reluarea livrărilor de arme ale Marii Britanii către Africa de Sud oprite de guvernul laburist în 1964.

Dar Sir Alec Douglas Home, noul ministru de externe, nu poate reveni la vechea politică fără să se gîndească la consecințe. Căci lucrurile s-au schimbat în ultimii șase ani, și consecințe ar exista. Formula armelor destinate apărării externe, și nu poliției interne, este cu greu verosimilă după folosirea de bombardiere B-52 în războiul din Vietnam. Guvernele din Africa neagră nu vor accepta aceasta, iar aceste guverne contează, chiar și din punctul de vedere britanic cel mai pragmatic.

Marea Britanie vinde mai mult teritoriilor ne-albe din Africa decît Africii de Sud. Ea contează mult pe beneficiile aduse lirei sterline de uriașele rezerve de petrol nigerian. În Africa sud-sahariană trăiesc 300 milioane de negri, și numai 3 milioane de sud-africani albi. Trimiterea de arme britanice guvernului de la Pretoria ar nemulțumi majoritatea Commonwealthului. Nimic din toate acestea nu sugerează că Alec Douglas Home își va schimba părerea. Atracția unor exporturi profitabile, și dorința generală de a avea relații bune cu Africa de Sud, vor prevala probabil. Heath ar fi preferat în mod cert ca Muller să fi fost mai puțin grăbit.

O altă schimbare de politică externă în planurile conservatorilor este de a menține forțe britanice în Golful Persic și la Singapore. Guvernul laburist prevăzuse ca retragerea definitivă de la aceste baze să aibă loc pînă la sfîrșitul anului 1971.

Știri din Washington au arătat că președintele Nixon a fost încîntat de victoria conservatorilor, deoarece ea va însemna o prezență britanică la est de Suez. Dar în cele din urmă, s-ar putea ca politica conservatorilor în acest domeniu să nu fie cea scontată. În Golful Persic, nu este deloc clar că Marea Britanie va reuși să-și mențină forțele chiar dacă dorește s-o facă. Timp de aproape trei ani, diplomații britanici au spus tuturor țărilor din golf că retragerea este un lucru bun, și majoritatea au acționat pe această bază. Kuweitul dorește în mod cert plecarea trupelor britanice. Șahul Iranului s-a opus în mod public continuării prezenței britanice. Rămîne de văzut dacă șeicatele din Golf vor dori să aibă trupe britanice contrar sfatului dat de frații lor mai mari.

La Singapore, problema reală este de fapt dacă forțele britanice care ar fi menținute ar reprezenta mare lucru. Ținînd seama de presiunile exercitate asupra bugetului lor și de efectivele lor limitate în armele care nu se bazează pe recrutare, ideea conservatorilor de a menține o prezență în Asia de sud-est nu se va concretiza prin mai mult de 5 000—6 000 de oameni. Această cifră trebuie comparată cu cei 10 000 de soldați necesari în momentul de față pentru a menține un fel de ordine în Irlanda de Nord.

Argumentul auzit la Singapore — și de asemenea în Malayezia, în Australia și în Noua Zeelandă — este că numărul are mai puțină importanță decît psihologia. Dacă toată lumea este de părere că Marea Britanie își menține prezența, se spune în țările menționate, aceasta va avea un efect favorabil asupra stabilității politice din regiune, deși nu ar exista o capacitate reală de a duce un război.

Una din îndoielile provocate de acest argument este că într-o bună zi Marea Britanie ar putea fi solicitată să se angajeze din nou într-o acțiune militară serioasă în Asia de sud-est. În acel moment, incapacitatea ei de a o face ar deveni evidentă. Dar problema mai importantă este efectul pe care îl va avea simbolul gol al puterii britanice la est de Suez asupra obiectivului real al țării, și al lui Heath, în materie de politică externă. Acest obiectiv este intrarea în comunitatea vest-europeană. Deschiderea spre Europa a devenit posibilă doar datorită voinței manifestate de Marea Britanie în ultimii doi ani de a renunța la iluziile de putere mondială. În momentul cînd tratativele încep la Luxembourg, umbra generalului de Gaulle va continua să planeze asupra lor.

Anthony LEWIS

Probleme dificile

(*din* Morning Star)

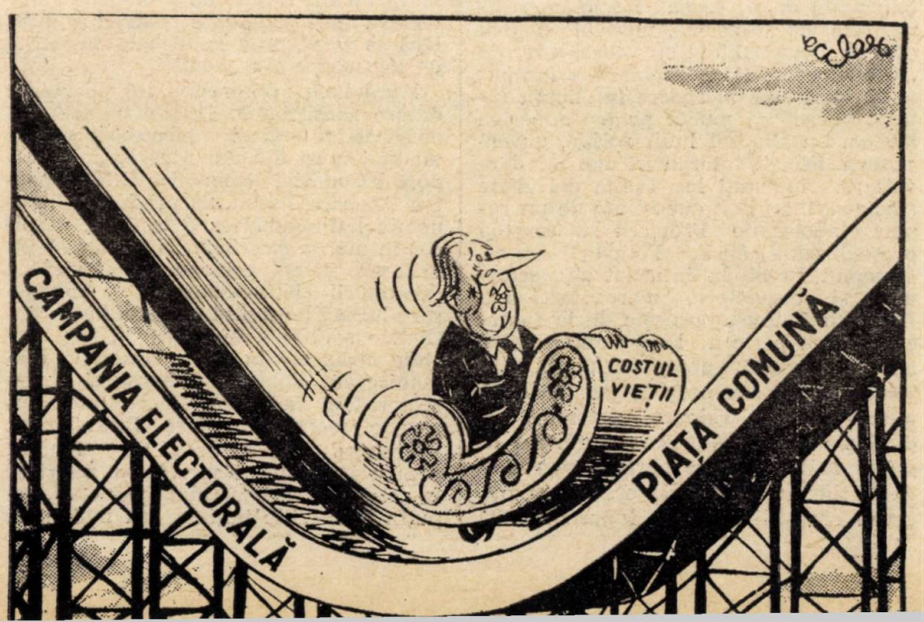

reflector

ULSTERUL ȘI POVARA ISTORIEI

În iulie 1690, un rege olandez al Angliei a dat o bătălie pentru coroană împotriva ultimului Stuart domnitor, și victoria lui a transmis de-a lungul secolelor un simbol periculos. Wilhem de Orania a dat numele său ordinului militant al protestanților irlandezi, și se produc incidente atunci cînd aceștia defilează pentru a sărbători victoria lui Wilhem în bătălia de la Boyne. În urmă cu un secol, agitatorul Louis Riel a decis ca oranistul Thomas Scott să fie împușcat în actualul Winnipeg — canadian — și agitația care a urmat avea să otrăvească pînă în zilele noastre relațiile dintre catolicii francezi și protestanții englezi din Canada. Azi, ecouri ale bătăliei de la Boyne pot fi auzite la Belfast și la Londonderry, la Dublin și la Londra.

Dificultățile Irlandei nu au început la bătălia de la Boyne, iar confruntarea dintre Wilhelm protestantul și James catolicul nu are prea multă legătură cu dezordinile sociale din Ulster. Dar amestecul de naționalism, economie și politică ce constituie realitatea dilemei Irlandei de nord s-a polarizat sub stindardele conflictului religios.

În această situație, Marea Britanie este în dificultate. Republicanii irlandezi pot fi de părere că ea se datorează încăpățînării britanicilor de a se crampona de Ulster. Este adevărat că în cursul celui de-al doilea război mondial, Londra a aruncat multe priviri îngrijorate spre teritoriul neutru care se află exact peste Marea Irlandei. Oamenii din Ulster au putut totdeauna să se bizuie pe sprijin la Westminster, care are propria lui tradiție de anticatolicism.

Totuși, majoritatea englezilor își pot reaminti că, în ajunul primului război mondial, Ulsterul părea o amenințare mai mare pentru securitatea britanică decît Irlanda de sud și azi Anglia greșește închipuindu-și că Ian Paisley va cîștiga mulți adepți de partea protestantismului său violent.

Dar este aproape neîndoielnic că venirea la putere a conservatorilor în Marea Britanie a înăsprit atitudinea guvernului din Irlanda de nord. Dacă această situație continuă, s-ar putea ca protestanții aflați la putere în Ulster să se bizuie în mai mare măsură pe represiune, iar catolicii pe violență. Combinația dintre Boyne Water și Bernadette Devlin este suficient de explozivă: dacă guvernul unionist consideră că are sprijinul vechilor lui aliați, conservatorii, speranțele de îmbunătățire a situației — exceptînd reprimarea directă prin forță a tuturor catolicilor din Ulster, ceea ce nu poate să nu aibă repercusiuni în Republica Irlanda și în alte părți ale lumii — sînt foarte reduse.

(După The International Herald Tribune)

reflector

AMERICA LATINĂ ŞI EUROPA

Argentina a lansat recent ideea creării unui front unic latino-american pentru a negocia cu ţările Pieţei comune europene. Iniţiativa Argentinei porneşte de la aceleaşi considerente ce au determinat ţările latino-americane să adopte o poziţie comună în relaţiile cu S.U.A., anul trecut la Vina del Mar.

Propunerile argentiniene au fost incluse într-un document de lucru ce a fost pus la dispoziţia diplomaţilor latino-americani acreditaţi la Buenos Aires. Ideea de bază de la care se porneşte este instituţionalizarea relaţiilor cu Piaţa comună. În acest context se preconizează crearea unor organisme de tipul C.E.C.L.A. (Comisia Economică de Coordonare Latino-Americană) sau C.I.E.S. (Comitetul Interamerican Economic şi Social).

În domeniul comercial se propune extinderea controlată a schimburilor, accesul produselor de bază latino-americane pe pieţele vest-europene la preţuri remuneratorii, respectarea principiului nediscriminării şi eliminarea barierelor netarifare.

Pe plan financiar se preconizează obţinerea cooperării europene pentru promovarea schimburilor ; facilitarea accesului la pieţele de capitaluri ; dezvoltarea investiţiilor şi creditelor.

În domeniul tehnologic se tinde spre cooperare pentru transfer de tehnologie, sprijinirea programelor naţionale care vizează dezvoltarea exporturilor şi cooperarea în planurile de cercetare fundamentală.

După S.U.A., ţările din Comunitatea Economică Europeană reprezintă al doilea importator de mărfuri latino-americane. Dacă, în 1957, 15 la sută din exporturile Americii Latine se îndreptau spre Piaţa comună, în 1967 ponderea era de 21 la sută.

(După „Visión")

CREAREA C.E.A.O.

La sfîrşitul lunii mai a.c., în capitala statului Mali, Bamako, a avut loc o conferinţă la nivel înalt a şefilor statelor grupate în U.D.E.A.O. (Uniunea vamală a statelor Africii de Vest). La încheierea reuniunii, şefii statelor Senegal, Mali, Coasta de Fildeş, Dahomey, Volta Superioară, Mauritania şi Niger — care fac parte din U.D.E.A.O. — au adoptat un protocol privind crearea unei Comunităţi economice a Africii de Vest (C.E.A.O.). Această nouă comunitate — care nu pune în discuţie existenţa U.D.E.A.O., creată în 1959 la Paris şi reînnoită în 1966 — şi-a propus următoarele obiective : ameliorarea infrastructurii în materie de transport şi de comunicaţii, promovarea industrializării statelor membre şi favorizarea schimburilor de produse agricole şi industriale. Comunitatea este deschisă tuturor statelor Africii de Vest. Deja Togo — din partea căruia la conferinţa de la Bamako a asistat un observator — şi Guineea şi-au manifestat interesul pentru acest nou organism economic.

THE FINANCIAL TIMES

LONDRA

Raul Prebisch despre DEZVOLTAREA AMERICII LATINE

Raul Prebisch

INDUSTRIA latino-americană se dezvoltă. Însă, în comparaţie cu necesităţile acestui continent, creşterea este atît de lentă încît, de fapt, proporţia populaţiei ocupate în industria prelucrătoare scade. Agricultura stagnează, dar nu şi populaţia rurală. De aceea un număr tot mai mare de oameni sînt împinşi spre sectorul serviciilor de la oraşe, cu o valoare productivă îndoielnică şi cu venituri scăzute. Nu este de mirare că mişcările sociale din mediul urban şi rural iau amploare.

Acesta este contextul caracterului tot mai violent al unor manifestări (răpiri, asasinate) de pe scena latino-americană. Iată, de asemenea, motivul pentru care o personalitate cu vederi atît de „ortodoxe" ca Raul Prebisch a început să nu mai aibă încredere în „libera întreprindere" ca model pentru America Latină. La sfîrşitul lunii aprilie, guvernatorii Băncii interamericane de dezvoltare, întruniţi la Punta del Este (Uruguay), au luat cunoştinţă de un raport elaborat de Prebisch la cererea preşedintelui băncii, Felipe Herrera. Raportul Prebisch, intitulat „Transformare şi dezvoltare, marea sarcină a Americii Latine", porneşte de la faptul că o mare parte a latino-americanilor apţi de muncă, poate 40 la sută, sînt şomeri totali sau parţiali sau îndeplinesc munci cu valoare economică redusă sau nulă. Stagnarea sectorului agricol obligă o mare parte a şomerilor de la sate să migreze la oraşe, dar, din cauza creşterii lente a industriei, aici nu-i aşteaptă locuri de muncă. Într-adevăr, Prebisch subliniază că, de fapt, în ultimele două decenii ponderea forţei de muncă folosite în industrie în America Latină faţă de totalul forţei de muncă a scăzut. De aceea, milioane de oameni sînt nevoiţi să muncească în sectorul serviciilor, neproductiv şi cu venituri mici.

În raportul său, care este în cele din urmă constructiv şi cu perspective, Prebisch ajunge la concluzia că se impune o restructurare totală a societăţii latino-americane tradiţionale. Acest economist dă de o parte tiparul actual al societăţii latino-americane şi declară că numai o adîncă restructurare socială va reuşi să evite catastrofa în această regiune.

După părerea lui Prebisch, America Latină trebuie să urmărească un ritm de creştere anuală de 8 la sută pînă la sfîrşitul actualului deceniu pentru a reuşi să rezolve cît de cît cumplita problemă a ocupării braţelor de muncă (ritm de creştere care contrastează cu creşterea anuală medie a produsului naţional brut de 5,2 la sută, înregistrată în ultimele două decenii).

Pentru a obţine acest rezultat, Prebisch cere un efort herculean de investiţii — creşterea ponderei investiţiilor în cadrul produsului naţional brut însumat al ţărilor Americii Latine de la nivelul actual de 18,3 la sută la 26,5 la sută pînă în 1980. În acest scop, nivelul de consum extrem de ridicat al păturii celei mai avute, reprezentînd 2 la sută din populaţia latino-americană, trebuie să fie redus, iar cel al claselor mijlocii trebuie menţinut, astfel încît să se permită ca orice creştere să se producă în favoarea păturilor celor mai sărace ale societăţii. Exporturile, în special de mărfuri industriale, trebuie să fie promovate pentru a obţine valută destinată unor importuri masive de produse capitale necesare procesului dezvoltării, în timp ce condiţiile în baza cărora capitalul străin intră în America Latină şi este amortizat şi rambursat trebuie să fie uşurate pentru a împiedica regiunea să se prăbuşească sub povara datoriei externe. (Lucru interesant, de semnalat, Prebisch se declară împotriva investiţiilor particulare străine, exceptînd situaţia în care investitorul introduce tehnologii noi sau este în stare să deschidă noi pieţe de export pentru produse latino-americane).

În acelaşi timp, Prebisch se întreabă dacă uriaşul efort de disciplină necesar pentru a începe un proces de dezvoltare mult accelerată poate fi realizat fără să se recurgă la metode socialiste de organizare a economiei.

Paralel cu observaţia lui Prebisch despre consecinţele „neprevizibile" ale creşterii lente şi ale încordării sociale tot mai mari din America Latină, raportul Comisiei Economice O.N.U. pentru America Latină cu privire la economia latino-americană în 1969, publicat în mai, a exprimat „o profundă îngrijorare în ce priveşte calea finală a dezvoltării latino-americane", îngrijorare bazată pe faptul că agitaţia şi conflictele sociale s-au agravat, iar vechile obstacole în calea creşterii economice au dobîndit dimensiuni şi caracteristici noi. Cu alte cuvinte, „lucrurile merg prost şi se înrăutăţesc".

Procesul dificil de a găsi fonduri pentru investiţii „va reclama restricţii la creşterea consumului personal, cel puţin în stadiile iniţiale, cea mai mare

parte dintre ele urmînd să fie susținute de grupurile cu venituri mari".

Raportul pe anul acesta al Fondului de progres social al Băncii interamericane de dezvoltare arată, de pildă, că în perioada 1961—1968, intrările nete de capital în America Latină — 11 493 000 000 dolari — au fost mai mult decît anulate de o pierdere de 14 749 000 000 dolari sub formă de venituri de pe urma investițiilor în America Latină transferate în străinătate. Ca urmare, în cursul acestor opt ani, America Latină a pierdut 3 256 000 000 dolari în favoarea altor țări, în special Statele Unite. De aceea, așa cum a subliniat Prebisch, alături de efortul de creștere care trebuie să provină în principal dinăuntrul țărilor Americii Latine, relațiile financiare ale acestora cu restul lumii trebuie să fie supuse unei revizuiri drastice, pentru a permite continentului american să se dezvolte.

Hugh O'SHAUGHNESSY

AFRICASIA

PARIS

REALITĂȚILE SUBDEZVOLTĂRII (1)

Abordînd unele aspecte social-economice din țările în curs de dezvoltare, revista „Africasia" publică, în trei numere consecutive, sub semnătura lui Albert-Paul Lentin, un amplu studiu în care autorul analizează dezechilibrul dintre explozia demografică și creșterea mult mai slabă a producției agricole, ca urmare a structurilor lor arhaice, ca și șomajul parțial și total și subalimentația cronică, fenomene ce determină exodul unor largi mase rurale spre periferiile marilor orașe. Redăm extrase din acest studiu.

CELE trei continente ale subdezvoltării sînt încă, în esență, continente rurale. Se vorbește în Asia despre „India cu 560 000 de sate", despre „Indonezia cu 100 000 de sate", despre „Birmania cu 32 000 de sate", despre „Filipine cu 30 000 de sate". Procentajul populației agricole în raport cu populația globală este, potrivit ultimelor statistici, de 75 la sută în Asia și de 70 la sută în Africa. În America Latină, proporția este de 50 la sută, în ciuda indicelui ridicat de urbanizare a unor țări (70 la sută în Uruguay, 79 la sută în Argentina, 67 la sută în Chile, 66 la sută în Venezuela), căci populația rurală este încă numeroasă în Brazilia, în Caraibe și în țările din Munții Anzi, care continuă să trăiască sub semnul unui dualism accentuat între două sectoare agricole — modern și tradițional.

Rapiditatea creșterii urbane și gigantismul dezvoltării marilor orașe sînt două fapte care, în momentul de față, reține atenția economiștilor și sociologilor. Acest fenomen este cel mai vizibil în America Latină. „Marele Buenos Aires" este populat astăzi de 7 000 000 de locuitori, „Marele Mexic" — de 6 000 000 de locuitori. Există peste 2 000 000 de locuitori la Santiago de Chile, 1 500 000 la Lima-Callao, unde este concentrată 20 la sută din populația Perului, 1 700 000 de locuitori la Caracas, unde populația a crescut de patru ori în 20 de ani, 1 000 000 de locuitori la Montevideo, 1 000 000 de locuitori la Rosario, în Argentina. Brazilia singură dispune de șase orașe „milionare" : Sao Paulo (6 000 000 de locuitori), Rio de Janeiro (4 800 000 de locuitori), Belo Horizonte (1 300 000 de locuitori), Recife (1 200 000 de locuitori), Porto Alegre (1 100 000 de locuitori) și Salvador de Bahia (1 000 000 de locuitori).

Țările din Asia și din Africa au ating asemenea recorduri, dar creșterea populațiilor din principalele lor metropole este, de asemenea, impresionantă : 8 000 000 de locuitori la Calcutta, aproape tot atîtea milioane la Bombay, 4 000 000 de locuitori la Cairo, 3 500 000 de locuitori la Djakarta, 2 000 000 de locuitori la Singapore, 1 250 000 locuitori la Casablanca, 1 500 000 de locuitori la Ankara. Populația „Marelui Alger", care depășește în prezent cu mult 1 000 000 de locuitori, a crescut mai mult de două ori în cîțiva ani, ca și populația din Alexandria ; cea din Kinshasa a crescut cu 1 000 000 de locuitori în cinci ani.

Ritmul urbanizării „lumii a treia" se accelerează, pe de altă parte, din ce în ce mai mult. În timp ce în 1950, numai un sfert din populația latino-americană era urbană, jumătate din această populație locuiește astăzi în orașe. Demografii, care prevăd în America Latină trecerea rapidă la un indice de creștere de 4,2 la sută a populației urbane, cu un ritm de creștere medie anuală de 2,8 la sută, evaluează la 70—80 la sută numărul latino-americanilor, care, în anul 2000, vor trăi în orașe de 2 000 de locuitori sau mai mult. În 1980, pentru a lua o scadență mai apropiată, Buenos Aires, cel mai important oraș latino-american, va atinge 10 000 000 de locuitori, iar alte 17 orașe de pe continentul sud-american vor depăși cifra de 1 000 000 de locuitori. Abidjan, care nu avea decît 46 000 de locuitori în 1945, 200 000 în 1965, și care are astăzi 425 000, Dakar, care nu avea decît 400 000 de locuitori în 1960, Rabat-Sale vor avea, de asemenea, în 1980 un milion de locuitori, în timp ce populația urbană din Africa se va apropia de cifra de 150 milioane de locuitori pe un continent populat cu peste 450 milioane de oameni. În Asia, un oraș cum ar fi Calcutta va deveni un megalopolis monstruos cu 15 milioane de locuitori.

Acestui avînt impetuos al orașului i se opune, în toată „lumea a treia", o stagnare demoralizantă a mediului rural. Productivitatea și rentabilitatea agriculturii sînt scăzute în America Latină, deoarece metodele de lucru sînt cele mai adeseori rudimentare și mecanizarea continuă să fie foarte relativă. Pămînturile virgine sînt rareori defrișate, așa încît, dacă un sfert din suprafața continentului este cultivabilă, numai 5 la sută din sol este valorificat. Nivelurile reale de producție agricolă din majoritatea țărilor latino-americane nu progresează de loc. Un raport recent al C.E.P.A.L. descrie situația din aceste țări în termenii următori : „În Brazilia, 60 la sută dintre familiile cu venit redus care lucrează în agricultură au un venit mediu pe locuitor mai mic de 20 de ori decît cel al grupului restrîns de oameni care trăiesc din agricultură și care au veniturile cele mai ridicate. În ceea ce privește Costa Rica, 84 la sută dintre muncitorii agricoli cu venitul cel mai scăzut au un venit de 38 de ori mai mic decît 2 la sută din veniturile cele mai mari... Disparitățile sînt încă și mai mari în Salvador și în Ecuador. În Mexic, agricultura folosește 47 la sută dintre muncitori, dar nu furnizează decît 17 la sută din produsul național brut al țării... Se poate aprecia că cel puțin 60 la sută dintre familiile care trăiesc din agricultură în America Latină, cu excepția probabil a celor din Argentina și din Uruguay, au un venit anual mediu sub 300 de dolari. Muncitorii agricoli au salarii sub 90 de dolari pe an și, în numeroase cazuri, abia ating 6 dolari pe an. Lipsurile permanente ale agriculturii

În multe regiuni ale Americii Latine se folosesc încă metode primitive în cultivarea pămîntului

latino-americane sînt structurile neadecvate, concentrarea excesivă a proprietății rurale și proasta sa folosire și, în sfîrșit, deteriorarea treptată a prețurilor produselor agricole exportate".

„Degradarea termenilor schimbului", care ilustrează, în termeni necruțători, exploatarea „lumii a treia" de către lumea industrială, apare mai catastrofală pentru țările africane, deoarece agricultura continuă să procure Africii 80 la sută din venitul său național. Indicele de creștere a veniturilor agricole africane, ca urmare a scăderii constante a prețurilor produselor agricole pe piața mondială, continuă să fie inferior ritmului de creștere a populației (1,8 la sută față de 2,3 la sută).

În întreaga Asie și îndeosebi în Asia de sud-est, folosirea incompletă a mîinii de lucru rurale este o adevărată plagă. Ea afectează în Indochina, de exemplu, cel puțin 15 milioane de muncitori agricoli.

„Explozia demografică" dă mizeriei rurale din „lumea a treia" o dimensiune tragică, deoarece ea obligă milioane de țărani să-și părăsească lotul de pămînt devenit insuficient. În America Latină, ea face să sporească numărul țăranilor fără de pămînt. Există, de exemplu, 750 000 de țărani fără pămînt în Columbia și chiar într-o țară urbanizată și relativ dezvoltată, cum este Venezuela, proprietarii mici și mijlocii nu mai reprezintă astăzi decît 6 la sută din masa populației rurale, în timp ce țăranii fără pămînt sînt în număr de peste două milioane. Mulți dintre acești țărani fără pămînt devin salariați agricoli sezonieri sau cu ziua. Alții, fugind de datorii, caută temporar refugiu și de lucru într-o țară străină, unde posibilitățile de angajare par mai bune. Mai numeroși sînt țăranii fără pămînt care, împinși de mizerie, se îndreaptă spre orașe. Pe acest continent în care anacronismul structurilor determină în mod permanent imobilismul social și regresul economic, exodul rural apare ca cea mai fundamentală dintre realitățile sociale contemporane.

În Africa, exodul rural este favorizat de fenomene specifice : atracția foarte puternică a civilizației secolului XX asupra unei lumi rurale deosebit de înapoiate, repulsia tinerilor care au urmat o școală de a se înapoia de unde au plecat atunci cînd nu găsesc în oraș o slujbă administrativă ; cu toate acestea, rădăcinile profunde ale fenomenului sînt aceleași ca și în America Latină.

Și aici inegalitatea dezvoltării economice și subdezvoltarea agricolă generalizată provoacă în același timp deplasări de mînă de lucru din regiunile cele mai sărace spre regiunile cele mai bogate, plecări din ce în ce mai numeroase spre lumea industrială (peste un milion de africani lucrează astăzi în Europa occidentală), deplasări interurbane (din orașele mici spre cele mari) și, în sfîrșit, imigrări încă și mai masive din zonele rurale spre zonele cu densitate urbană puternică. În general, procentul mediu al populației rurale de pe continentul african, care părăsește anual mediul sătesc îndreptîndu-se spre oraș, este de 17,6 la sută și în numeroase țări de limbă franceză din vestul african atinge chiar 22,20 la sută.

Mai mult decît în Africa, exodul rural se accelerează în Asia pe măsură ce fostele economii de autosubzistență se „monetizează" și pe măsură ce mase rurale din ce în ce mai largi devin mai mult sau mai puțin conștiente de discrepanța care există între veniturile lor scăzute și veniturile urbane ceva mai ridicate.

Puțin obișnuiți cu legile și cu normele civilizației mecanice, cu imperativele sale de randament, cu programele sale de lucru precise, acești noi orășeni nu cer totuși decît să-și ocupe locul în cadrul unor societăți care vor deveni industriale, dar dominația imperialistă împiedică tocmai societățile din „lumea a treia" să devină industriale. Sînt rare slujbele la oraș pentru dezrădăcinații de la sate, în timp ce cererea crește într-un ritm vertiginos (300 000 de tineri filipinezi, 300 000 de tailandezi, 150 000 de marocani, 100 000 de ceylonezi între 17 și 24 de ani, pentru a nu da decît cîteva exemple, se prezintă în fiecare an pe piața muncii). Urbanizarea care, în țările dezvoltate, a urmat industrializării, precede, dimpotrivă, în țările subdezvoltate, o industrializare blocată în mare măsură de toate sistemele de exploatare în profitul țărilor capitaliste avansate. În aceasta constă marea dramă a Asiei, a Africii și a Americii Latine.

Intenția guvernului conservator englez de a vinde arme Africii de Sud a stîrnit proteste la Londra

Jean Bedel BOKASSA

președintele Republicii Africa Centrală

Intre 11 și 15 iulie a.c., răspunzînd invitației președintelui Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Africa Centrală, Jean Bedel Bokassa va face o vizită oficială în țara noastră.

Jean Bedel Bokassa s-a născut la 22 februarie 1921, în localitatea Bobangui, situată la 80 km de Bangui. După ce a făcut studiile primare la școala „Sainte Jeanne d'Arc" din localitatea M' Baiki, Jean Bedel Bokassa a urmat cursurile școlilor de misionari din Bangui și Brazzaville intenționînd să devină misionar.

In anul 1939 s-a angajat voluntar în armata franceză, luînd parte la luptele duse în timpul celui de al doilea război mondial pe pămîntul african și la războiul din Indochina. Devenit subofițer, Jean Bedel Bokassa a rămas în continuare în rîndurile armatei și, în august 1960, deși încă făcea parte din armata franceză, devine șef al cabinetului militar al președintelui David Dacko. La 1 iulie 1961 Jean Bedel Bokassa avansează la gradul de căpitan. În decembrie 1964 Bokassa devine colonel, iar la 1 decembrie 1967 general de brigadă. Între timp a fost numit șef al statului major al apărării naționale.

La 31 decembrie 1965, în urma preluării puterii de către un grup de militari, Jean Bedel Bokassa devine președinte al Republicii Africa Centrală deținînd, în același timp, și funcțiile de prim-ministru, ministru al apărării naționale și al justiției.

Recent, în urma unor remanieri ministeriale, președintele Jean Bedel Bokassa a păstrat funcția de premier, precum și funcțiile de ministru al informațiilor și al apărării naționale.

Decorat cu Legiunea de onoare și Crucea războiului, Jean Bedel Bokassa este președinte al partidului „Mișcarea Evoluției Sociale a Africii negre" (MESAN), partid unic de guvernămînt din Republica Africa Centrală.

Subliniind că politica externă a Republicii Africa Centrală este determinată de interesele menținerii păcii, apărării drepturilor popoarelor la autodeterminare, luptei împotriva tuturor formelor de segregație, președintele Bokassa releva recent că țara sa respectă suveranitatea statelor și se pronunță pentru dezvoltarea cooperării cu toate popoarele, indiferent de orînduirea socială în care acestea trăiesc.

D.C.

poșta redacției

P.N.U.D.

Gh. Stoica, Alexandria. 1) Programul Națiunilor Unite pentru dezvoltare (P.N.U.D.) a fost creat de către Adunarea Generală a O.N.U. în anul 1965 în scopul de a se reuni într-un singur program activitățile programului lărgit de asistență tehnică (P.E.A.T.) și acelea ale Fondului special. **(P.E.A.T.** fusese creat în 1949 și avea rolul de a combina eforturile Națiunilor Unite și ale instituțiilor specializate pentru a furniza, în primul rînd, experți țărilor în curs de dezvoltare. **Fondul special,** înființat în anul 1958, completa programul P.E.A.T.). Fondurile Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare provin din contribuțiile voluntare ale guvernelor, anunțate în cadrul unei conferințe speciale, anuale, de contribuții. Dacă în 1959 contribuțiile voluntare ale celor 82 de guverne se ridicau la 55 milioane dolari, în 1969 contribuțiile celor 124 de guverne erau de 199 milioane dolari. În cursul celei de-a zecea sesiuni, care s-a ținut la Geneva la începutul lunii iunie, Consiliul de Administrație al P.N.U.D. a aprobat 52 de proiecte de preinvestiții care vor costa aproximativ 111 milioane dolari. Numărul proiectelor aprobate de acest Consiliu pînă în prezent este de 1 234 ; fiecare din ele are o durată medie de patru ani și jumătate, costul total se ridică la 2 892 milioane dolari (din care 1 177 milioane dolari contribuția P.N.U.D., restul, a statelor beneficiare). 2) Țările care au beneficiat de proiectele P.N.U.D. sînt : Algeria, Argentina, Australia, Botswana, Brazilia, Camerun, Cipru, Columbia, Republica Democratică Congo, Etiopia, Filipine, Fiji, Ghana, Grecia, Guineea, India, Indonezia, Iugoslavia, Kenya, Liban, Madagascar, Maroc, Mexic, Nepal, Niger, Nigeria, Pakistan, Panama, Paraguay, Peru, R.A.U., Republica Africa Centrală, România, Sierra Leone, Sudan, Tanzania, Tailanda, Togo, Tunisia, Turcia, Venezuela. R.A. Yemen, R.P. a Yemenului de Sud. 3) Proiectele P.N.U.D. aduc o însemnată contribuție la dezvoltarea țărilor în care sînt aplicate. Iată cîteva exemple : **India**, un proiect P.N.U.D. anterior a dus la construirea unei stații terestre experimentale de comunicații prin satelit. Un proiect recent aprobat va permite sporirea instalațiilor de la Ahmedabad în așa fel încît să se poată trece la o experiență de educație în masă utilizînd emisiunile de televiziune transmise prin satelit ; **Indonezia :** dezvoltarea turismului în Bali. **Etiopia :** dezvoltarea agriculturii în valea Awash. **Nigeria :** dezvoltarea transporturilor aeriene interne și formarea unui personal nigerian în această direcție. **Pakistan :** exploatarea uraniului și a altor minereuri radioactive în Pakistanul oriental. **Turcia :** ajutor în dezvoltarea serviciilor veterinare. Proiectele P.N.U.D. sînt, așadar, dintre cele mai variate. 4) Directorul Programului Națiunilor Unite pentru dezvoltare este Paul G. Hoffmann. 5) Răspunsul despre „Raportul Jackson" adresat cititorului **Ioan Vlăduțiu** din **Caracal** va explica unele din nedumeririle dv.

Constantin Parpanete, Hunedoara. Țara noastră nu face parte din Interpol. Adresați celelalte întrebări revistelor „Magazin" sau „Flacăra".

RAPORTUL JACKSON

Ioan Vlăduțiu, Caracal. În 1968, un grup de patru experți conduși de Sir Robert Jackson (Australia) a fost însărcinat la cererea Consiliului de administrație al Programului Națiunilor Unite pentru dezvoltare, cu o anchetă asupra sistemului de dezvoltare a Națiunilor Unite. După aproximativ un an (decembrie 1969) comisia a înaintat un raport de 600 pagini intitulat „Studiu al capacității sistemului de dezvoltare a Națiunilor Unite", cunoscut și sub numele de „Raportul Jackson". În ce constau concluziile acestui raport ? Potrivit comunicatelor difuzate de Oficiul de informații al Națiunilor Unite, raportul propune o serie de măsuri destinate revitalizării sistemului de dezvoltare a Națiunilor Unite și o restructurare a P.N.U.D., printr-o organizare de coordonare și centralizare ; s-ar ajunge astfel la o coordonare a activităților instituțiilor specializate însărcinate cu executarea proiectelor finanțate de P.N.U.D. Raportul propune un ciclu de studii asupra posibilităților de cooperare și o apropiere de la țară la țară care ar permite proiectelor de dezvoltare ale Națiunilor Unite să se integreze în planul de dezvoltare al fiecărei țări și, în același timp, ar îmbrățișa toate activitățile de asistență ale Națiunilor Unite în strînsă relație cu planurile de investiții ale Băncii Internaționale pentru Reconstrucție și Dezvoltare. Raportul mai propune ca programele să se întindă pe mai mulți ani pentru fiecare țară în locul proiectelor individuale care se hotărăsc în prezent. Printre alte sugestii ale „Raportului Jackson" se numără : o universitate pentru formarea personalului calificat — în cadrul programelor de dezvoltare ale P.N.U.D., un nou sistem de procedură financiară etc.

CATASTROFA DIN PERU

Dinu Cristescu, Tulcea. Catastrofa peruviană a început duminică 31 mai la orele 15 și 23 de minute. Epicentrul cutremurului ale cărui distrugeri se întind pe o suprafață de 83 558 kmp se afla la 350 km nord-est de Lima. După primul cutremur, în următoarele două zile au fost înregistrate alte 194 de mișcări seismice de mai mică intensitate, dar care au determinat schimbări foarte mari în relieful zonei : dispariția unor munți și coline și apariția altora, secarea unor lacuri etc. Cutremurul de pămînt care a zguduit la 31 mai Peru n-a fost singura catastrofă, ci mai curînd începutul unui lanț de distrugeri. La 6 850 m în munții peruvieni există aproximativ 200 de lacuri, ale căror diguri au fost rupte și o avalanșă de apă, zăpadă, noroi, pietre a acoperit localități întregi. Exemplul cel mai tragic este orașul Yungay, cu o populație de 20 000 locuitori : avalanșa care înainta cu o viteză de 300 kmh a acoperit orașul cu o pătură de nămol de 15 m grosime ; din toți locuitorii au reușit să se salveze numai 2 500 care alergaseră pe colina cu vechiul cimitir. Bilanțul întocmit de autoritățile peruviene la sfîrșitul lunii iunie, deși incomplet, este edificator : catastrofa a însemnat ceva mai mult de 50 000 de morți, 150 000 de răniți, 20 000 de dispăruți, 20 000 de orfani, peste 500 000 de oameni fără adăpost și lucru. Imposibilitatea înmormîntării tuturor victimelor a determinat hotărîrea autorităților locale de a le incinera pentru a se evita apariția epidemiilor. Orașele distruse complet sau parțial în regiunea Anzilor : Huarez — 40 000 de locuitori ; Yungay (acoperit de avalanșă) — 20 000 de locuitori ; Caraz — 15 000 de locuitori ; Carhuaz — 10 000 locuitori ; Aija — 10 000 de locuitori. (La acestea trebuie adăugate numeroase localități mai mici care au suferit de asemenea pierderi importante). În regiunea de coastă dezastrul a fost aproape același : Chimbote — cel mai mare port de pescuit al Perului — cu o populație de 260 000 de locuitori a fost distrus în proporție de 90 la sută ; Casma, cu o populație de 12 000 locuitori — 80 la sută ; Barranca (15 000 locuitori) — 75 la sută ; Huarmey (8 000 locuitori) — 75 la sută ; Pativilca (9 000 locuitori) — 75 la sută. Au avut de suferit calea ferată Chimbote—Huallanca, drumurile între Pativilca și Huarez (180 km), Casma—Huarez (130 km) și Lima—Chimbote. Au fost distruse instalațiile electrice, uzine (uzina siderurgică din Chimbote era singura din Peru), școli, biserici. Din „grînarul" țării, aflat în zona dezastrului, peste 50 000 ha au devenit inutilizabile. Numai pierderile materiale se cifrează la peste 517 000 000 dolari. Pentru a trece la lucrările de reconstrucție, guvernul peruvian a cerut un împrumut de 31 milioane de dolari. Băncii interamericane pentru dezvoltare și un împrumut de 150 milioane de dolari Băncii Mondiale. Harta, reprodusă după revista „Time", reprezintă zona cutremurului.

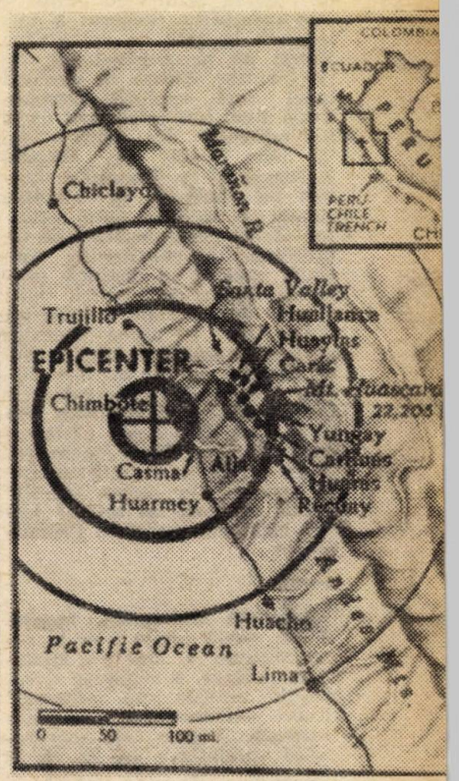

poșta redacției

PULSARII

Octavian Măciucă, com. Bărăgan, jud. Brăila. 1) Pulsarii sînt formațiuni cosmice extrem de îndepărtate, invizibile (sau întunecate), asupra cărora planează încă foarte mult mister, în ciuda cercetărilor mereu mai numeroase ale astrologilor. Pînă în prezent se cunosc peste douăzecișișapte de pulsari descoperiți datorită radioastronomiei. Le un moment dat se pierduse speranța ca aceste formațiuni cosmice să poată fi observate în lumină. Totuși, la începutul anului trecut oamenii de știință au obținut un succes uriaș în acest domeniu : o stea care emite strălucieri foarte rapide a fost identificată chiar în locul în care fusese descoperit un pulsar (ritmul sclipirilor corespunde exact cu cel al pulsațiilor radio : 30 pe secundă) — în nebuloasa Crabului, situată la 6 500 ani-lumină de Pămînt. Steaua cu care a fost identificat pulsarul a fost indicată în 1942 de dr. Walter Baade de la observatorul de pe muntele Wilson ca indicînd locul unei explozii cosmice. După 1960, trei astronomi de la universitatea din Arizona (dr. W. John Cocke, dr. Michael J. Disney și dr. Donald J. Taylor) au hotărît să studieze steaua cu ajutorul unui reflector de 90 cm completat de un ordinator de construcție specială, capabil să distingă oscilațiile rapide de lumină. După o serie de cercetări, astronomii din Arizona au ajuns la descoperirea amintită. Îndoielile care ar fi putut apărea au fost risipite îndată de observatoarele Mc Donald (universitatea din Texas) și Kitt Peak (Arizona) care au identificat fenomenul. 2) În nr. 27 al revistei noastre, la rubrica „În lumea științei" a fost publicat un articol despre călătoriile spațiale Pămînt-Marte.

Elisabeta Malcranek, Lupeni. 1) Nu există nimic nou în cazul Shirhan B. Shirhan. 2) Revista noastră a publicat o serie de articole sau informații despre universitățile din lumea întreagă. Printre cele mai recente amintim : nr. 32, 36, 38 din 1969. Vom avea, totuși, în vedere propunerea dv. 3) Urmașul reginei Elisabeta a II-a la tronul Regatului Unit al Marii Britanii este prințul Charles.

Ion Țopescu, Constanța. Vă sugerăm să adresați întrebarea dv. revistei „Viața economică".

ATLANTICUL POLUAT

V. Iancu, București. Într-adevăr, documentele care afirmă că Oceanul Atlantic este mereu mai poluat sînt din ce în ce mai numeroase. Diferite expediții științifice sau observațiile făcute întîmplător de nave maritime sau aeriene au dus la concluzia că descărcarea reziduurilor în ocean, curățarea petrolierelor în largul apelor cît și catastrofele petroliere (foarte frecvente în ultimii ani) au determinat poluarea într-o măsură primejdioasă a apelor oceanice. Printre ultimele afirmații de acest gen se află și constatările savantului norvegian Thor Heyerdahl. După cum se știe, la 17 mai Thor Heyerdahl a pornit din Maroc, într-o navă de papirus („Ra II"), încercînd să obțină un succes (de astă dată) în traversarea Atlanticului. Timp de peste două săptămîni echipajul „Ra II" a observat zilnic cantități mai mici sau mai mari de gudron plutind deasupra apelor. În unele locuri valurile deveniseră tulburi și întunecate. Heyerdahl este de părere că peste 1 400 mile ale apelor oceanice sînt poluate numai în regiunea tropicelor. Raportul a fost transmis de savantul norvegian misiunii norvegiene la O.N.U. și înaintat, ulterior, secretarului general al O.N.U., U Thant. **În fotografie :** „Ra-II" în apele Atlanticului.

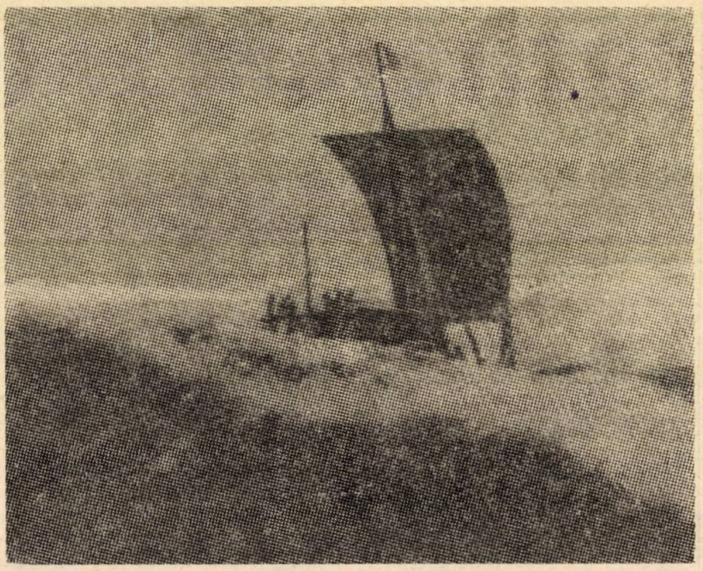

DIN ISTORIA ORDINULUI DE MALTA

Încă din secolul al VI-lea existau în Palestina aziluri pentru pelerini, fondate de Grigore cel Mare, care au funcționat pînă la venirea cruciaților. Un asemena azil (spital) din Ierusalim, purtînd numele Sfîntului Ioan, întemeiat sau restaurat în secolul al XI-lea (în jurul lui 1070), a devenit sediul unui ordin religios. După prima cruciadă (1096—1099), călugării „ospitalieri" au fost organizați într-un ordin special, de către primul magistru, Gérard (+1120). Așezămintele (statutul) au fost elaborate în mai multe etape, pînă la 1489. Participînd la toate marile evenimente care s-au desfășurat în Levant, Ordinul ospitalierilor devine unul din ordinele cele mai puternice și mai bogate. Cavalerii ospitalieri purtau, peste armură, o mantie neagră cu cruce albă. În această costumație au apărut și în Transilvania, la 1247, cunoscuți sub numele de **Ioaniți**, aduși de regele Bela al IV-lea al Ungariei. După pierderea Ierusalimului (1187), cavalerii Ioaniți au peregrinat prin „Pămîntul Sfînt", au stat o vreme în Cipru și abia în 1310 s-au stabilit în Rhodos. Titlul de **Cavaleri de Rhodos** le-a fost confirmat de papa Clement al V-lea (1305—1314), dar ei și-au păstrat și vechiul nume. A fost o perioadă strălucită, care a durat pînă la 1522, cînd Soliman Magnificul a cucerit Rhodosul. Timp de șase luni, c valerii s-au apărat cu dîrzenie, conduși de Marele Maestru, Philippe de Villiers de l'Isle-Adam, strămoșul scriitorului francez cu același nume. A urmat o nouă perioadă de peregrinări, prin Creta și Italia. În cele din urmă, la 26 octombrie 1530, Carol Quintul a cedat ospitailerilor Insulele Malta și Gozzo. Ordinul Cavalerilor de Malta o dobîndit un mare prestigiu și imense privilegii. Marele Maestru urma întotdeauna imediat după capetele încoronate. Era, deci, un ordin suveran. În 1798, Napoleon Bonaparte cucerește Malta, iar Marele Maestru, refugiindu-se la Triest, abdică în favoarea lui Paul I, țarul Rusiei. După moartea acestuia (1801), urmașul său, Alexandru I, a refuzat Marea Magistratură. Prin tratatul de la Amiens (1802), s-a hotărît că Anglia trebuia să redea cavalerilor insula Malta, pe care o ocupase în 1800, dar această clauză nu s-a mai aplicat niciodată. Marele Maestru numit atunci, Jean Tommasi, a murit în 1805 și, timp de trei sferturi de veac, Ordinul n-a mai avut Mare Maestru. În 1834, cavalerii de Malta se instalează definitiv la Roma, iar la 29 martie 1879 a fost restabilită și Marea Magistratură. Istoria Ordinului de Malta ridică o problemă foarte interesantă : un ordin prin excelență catolic a putut fi condus de un suveran ortodox (țarul Rusiei), ceea ce ar însemna că a existat și o ramură ortodoxă. E o chestiune care ar merita să fie aprofundată.

Ștefan S. GOROVEI
Fălticeni

VINTUL VIOLENT

Cristofor Bădin, Pitești. Fenomenul despre care ne scrieți este pe deplin adevărat : vîntul cel mai violent cunoscut vreodată a fost observat de oamenii de știință în atmosfera terestră la 13 decembrie 1967 — 654 kilometri pe oră. La o asemenea viteză distrugerile pe care curenții de aer le-ar fi provocat ar fi fost imense dacă totul nu se întîmpla la 47 km altitudine, în dreptul insulelor Hebride (fenomenul a distrus numai stația meteorologică engleză lansată de la South Uist). Vîntul violent nu a durat mult timp : la 21 decembrie viteza lui scăzuse la 556 kilometri pe oră, iar la 1 ianuarie 1968 la 37 kilometri pe oră. În timpul în care s-au iscat curenți violenți, au fost înregistrate schimbări extrem de bruște de temperatură. La 21 decembrie, în timp ce temperatura la sol era de 0° C, la 25 km altitudine aparatura înregistra —80° C la 45 km +40° C, iar la 60 km —40° C. Cîteva zile mai tîrziu, la 1 ianuarie, la 25 km temperatura era de —50° C, la 15 km de —40° C. Cauzele fenomenului au rămas necunoscute.

Luca Mihai, Constanța. Sudanul și Irakul au recunoscut în 1969 Republica Democrată Germană.

LUMEA

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1
Telefon 17.60.10, Internațional 18.50.05, și 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

Uzina de utilaj petrolier TÎRGOVIŞTE

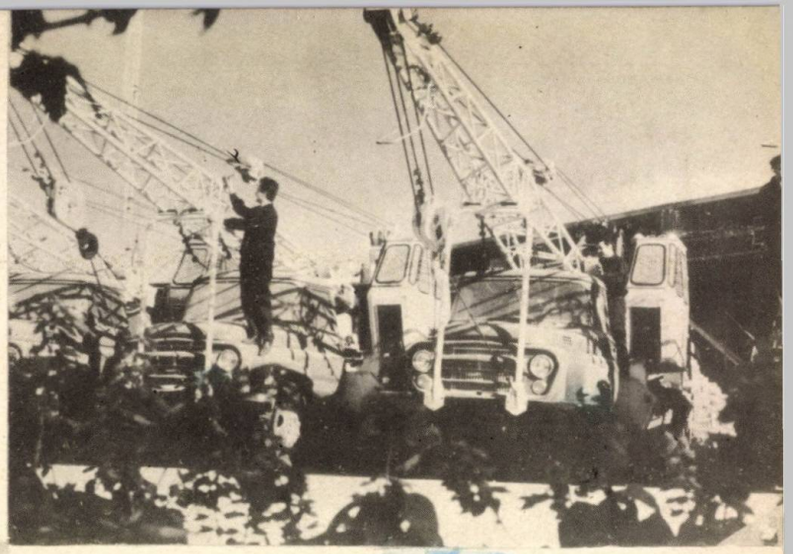

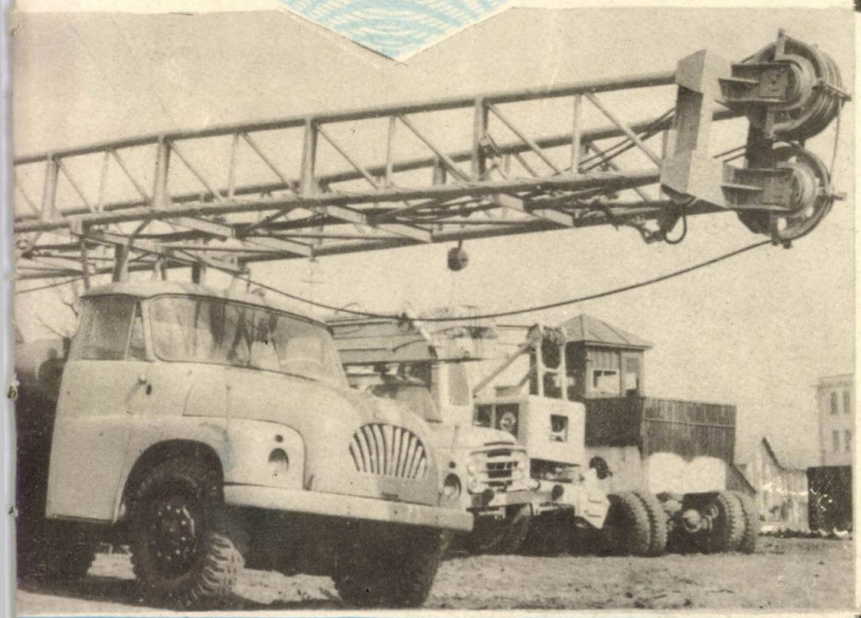

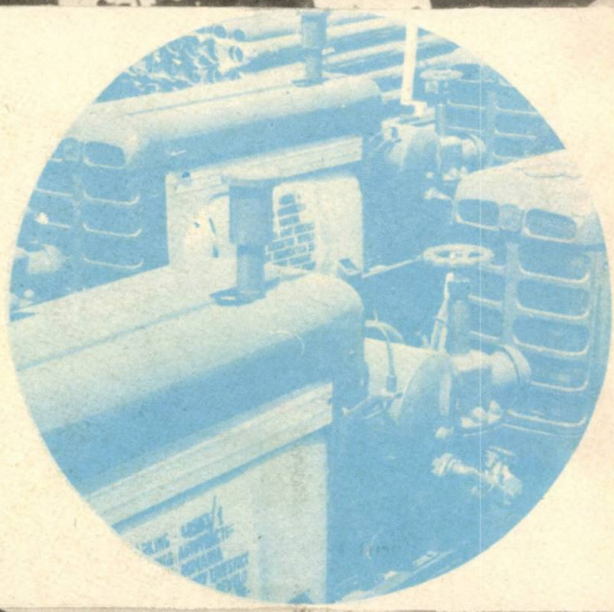

produce:

- *Automacarale*
- *Instalaţii de intervenţie*
- *Automacarale montate pe camioane „Bucegi"*
- *Aspersoare pentru irigaţii*
- *Agregate de irigat prin aspersiune*

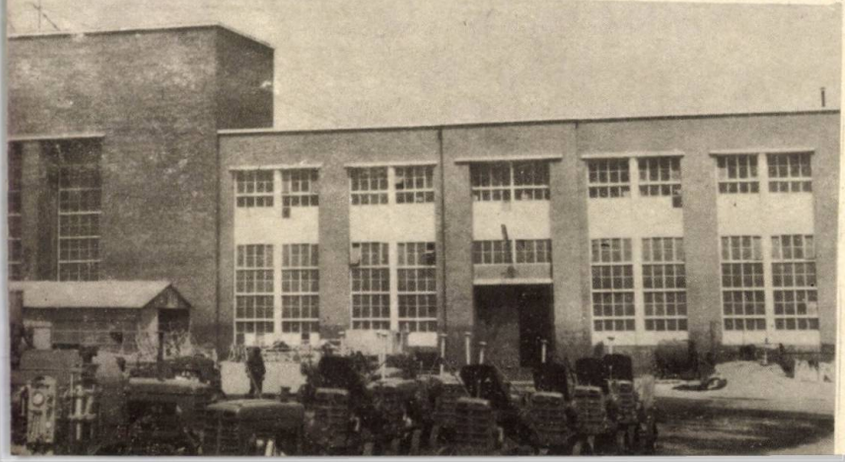

Uzina de utilaj petrolier

1 MAI

Ploiești

Strada Democrației nr. 121

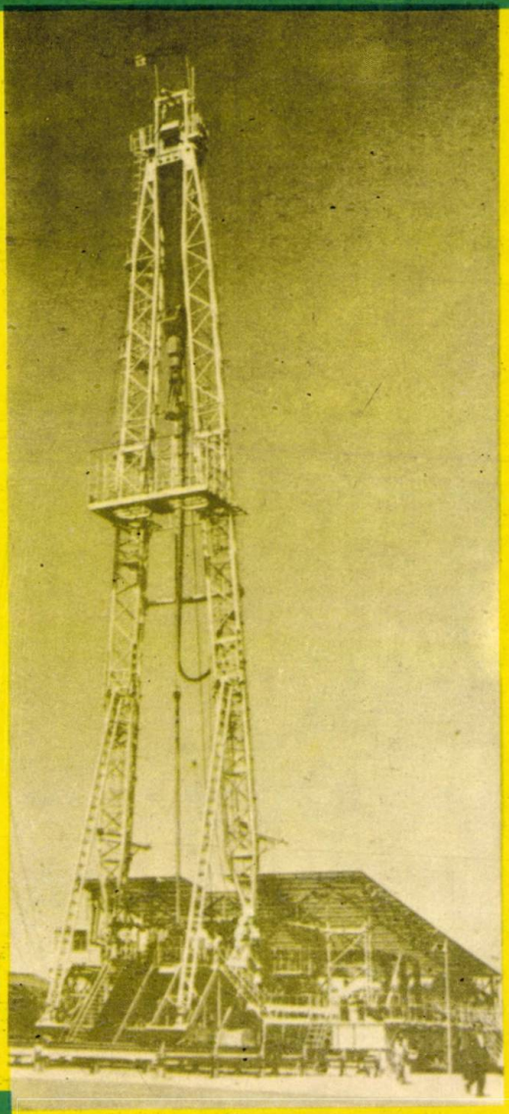

3DH-200

CARACTERISTICELE TEHNICE ALE INSTALAȚIEI DE FORAJ 3DH-200

• Sarcina maximă de lucru la cîrlig	250 t.f.
• Sarcina normală de lucru la cîrlig	200 t.f.
• Adîncimea recomandată pînă la care se poate fora, cu prăjini de 4,1/2 in	5 000 m
• Puterea instalată	2 100 CP
• Numărul de grupuri de foraj GF 820 Bb	3
• Diametrul cablului de manevră	32 mm
• Sistemul de manevră (macara, geamblac)	6 × 7 role
• Numărul de viteze la toba de manevră a troliului	4 + 2 revers
• Înălțimea utilă a mastului (măsurată de la podul sondei pînă sub grinda geamblacului	41,8 m
• Numărul de pompe pentru noroi ce pot fi antrenate la transmisia instalației	2
• Puterea maximă a fiecărei pompe ce poate fi antrenată de instalație	800 C.P.
• Acționarea comenzilor pneumatice :	Centralizată la pupitrul de comandă

Lei 2

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 29 *16 iulie 1970*

Vizita președintelui Republicii Africa Centrală

ADUNAREA MONDIALĂ A TINERETULUI

Reportaj pe glob FRANȚA ȘI 14 IULIE

Evenimentele din Irlanda de Nord

Semnificația ultimei sesiuni a O.S.A.

VIZITA PREȘEDINTELUI REPUBLICII AFRICA CENTRALĂ

Convorbirile oficiale între președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și președintele Republicii Africa Centrală, generalul Jean Bedel Bokassa.

La sosirea în Capitală.

O vizită în noul cartier Drumul Taberei.

CABINETUL DE PARTID
BIBLIOTECA
SIBIU

LUMEA

Nr. 29 (351) — 16 iulie 1970

sumar

2 O AMPLĂ ACTIVITATE INTERNAȚIONALĂ CONSACRATĂ CAUZEI SOCIALISMULUI ȘI PĂCII

4 VIZITA PREȘEDINTELUI REPUBLICII AFRICA CENTRALĂ. *Dumitru Constantin*

5 SĂPTĂMÎNA în telegrame. *Radu Budeanu*

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

7 NEW YORK. Tineretul la Națiunile Unite. *Vasile Nicolcioiu*
8 Italia. Paradoxurile politicii de centru-stînga. *Rodica Dumitrescu*
9 Actualitatea acordurilor din 1954 de la Geneva. *Sergiu Verona*
10 Ulster : Tensiune variabilă, dar persistentă. *Mihai Matei*
12 Bonn : Guvern și opoziție. *Radu Pascal*
13 Între Bruxelles și Kinshasa. *Stelian Țurlea*
14 R. D. Germană. Repere în economie și știință. *Eugen Phoebus*
15 BAGDAD. Petrol și irigații. *Petre Tomulescu*
18 O.S.A. : o reuniune agitată. *Anca Voican*
19 MALTA. Pentru un regim al oceanelor. *Silviu Brucan*
20 Seul. Repercusiunile unei politici antipopulare *Eugeniu Obrea*
22 Cipru. Reflecții postelectorale. *Liana Enescu*
23 Povestea materiei prime. A doua ceașcă de cafea... *Mircea Grigorescu*

REPORTAJ PE GLOB

16 Franța și 14 iulie. *Virgil Dănciulescu*

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

26—30 Le Monde Diplomatique, International Herald Tribune, Magyar Hirlap, Le Monde, Novosti, Africasia, Jeune Afrique

PROFIL

30 LUIS ECHEVERRIA ALVAREZ, președintele ales al Mexicului

POȘTA REDACȚIEI (31—32)

În acest număr

O amplă activitate internațională consacrată cauzei socialismului și păcii

Săptămîna politică pe glob

- ADUNAREA MONDIALĂ A TINERETULUI
- TULBURĂRILE DIN IRLANDA DE NORD
- GUVERNUL VEST-GERMAN ȘI OPOZIȚIA
- ITALIA: PARADOXURILE POLITICII DE CENTRU-STÎNGA
- NOILE RELAȚII DINTRE BRUXELLES ȘI KINSHASA
- O. S. A. — O REUNIUNE AGITATĂ
- DUPĂ ALEGERILE DIN CIPRU

Actualitatea acordurilor din 1954 de la Geneva

Seul. Repercusiunile unei politici antipopulare

A DOUA CEAȘCĂ DE CAFEA

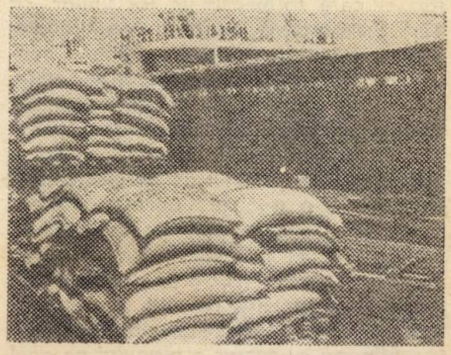

O AMPLĂ ACTIVITATE INTERNAȚIONALĂ CONSACRATĂ CAUZEI SOCIALISMULUI ȘI PĂCII

Pe agenda politică a ultimei săptămîni s-au înscris, ca un eveniment de seamă, lucrările Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român, ale cărei hotărîri sînt menite să contribuie la îndeplinirea cu succes a obiectivelor de mare importanță și răspundere stabilite de Congresul al X-lea al P.C.R., la dezvoltarea în continuare a întregii noastre societăți socialiste pe drumul progresului său multilateral, material și spiritual. În același timp, Plenara C.C. din 8—9 iulie a fost informată despre activitatea pe plan internațional, desfășurată în ultima perioadă de conducerea partidului și statului, despre vizitele delegațiilor de partid și de stat ale țării noastre în alte țări și ale delegațiilor străine în Republica Socialistă România. Înscrierea pe ordinea de zi a Plenarei a unor probleme privind atît activitatea internă cît și cea externă a partidului și statului nostru a constituit o nouă și elocventă expresie a unității dialectice, indisolubile, dintre sarcinile naționale și internaționale, sarcini care formează un tot unitar, ca părți inseparabile, reciproc condiționate, ale procesului de înfăptuire a rolului conducător al partidului nostru în societate.

Lucrările Plenarei au prilejuit o amplă trecere în revistă a rezultatelor obținute în economia națională în primul semestru al anului 1970, ultimul an al cincinalului 1966—1970, o analiză aprofundată a priorităților economice ale momentului actual, precum și a sarcinilor care stau în fața organelor și organizațiilor de partid, a organelor de stat, a comuniștilor, a tuturor cetățenilor patriei pentru îndeplinirea cu succes a planului pe anul în curs, pentru asigurarea tuturor condițiilor necesare lansării și îndeplinirii cu succes a viitorului cincinal. Împrejurările excepționale cărora țara noastră a fost obligată să le facă față în acest an, datorită gravelor inundații ce au afectat serios întreaga economie, nu au împiedicat mersul nostru înainte, îndeplinirea obiectivelor fixate și a sarcinilor asumate. Există toate condițiile pentru a realiza și depăși planul de stat pe întregul an, asigurînd astfel îndeplinirea cu succes a planului cincinal și creînd o puternică bază de plecare pentru viitorul plan cincinal. Stau garanție sigură acestor optimiste perspective unitatea de nezdruncinat dintre partid și popor, forța și hotărîrea întregii noastre națiuni, liberă și stăpînă pe destinele sale, capabilă să asigure succesul deplin al operei de dezvoltare multilaterală și înflorire a patriei sale socialiste.

Așa cum se știe, Plenara a adoptat o hotărîre cu privire la aniversarea semicentenarului Partidului Comunist Român, conducătorul încercat al poporului nostru în lupta pentru transformarea revoluționară a societății, pentru bunăstare și fericire, pentru triumful socialismului și comunismului în România. Împlinirea a 50 de ani de la crearea P.C.R. — aniversare a întregului popor român, eveniment remarcabil în viața partidului și țării — se va desfășura sub semnul mobilizării energiilor creatoare ale oamenilor muncii pentru dezvoltarea continuă a bazei tehnico-materiale a societății, perfecționarea relațiilor socialiste, înflorirea științei și culturii, adîncirea democrației socialiste, sub semnul intensificării neobosite a activității internaționale a partidului și statului nostru pentru dezvoltarea colaborării țării noastre cu toate statele socialiste, cu toate partidele comuniste și muncitorești, pentru întărirea cooperării internaționale, consolidarea socialismului și progresului în întreaga lume.

Așezînd, după cum este bine cunoscut, în centrul politicii sale externe prietenia, alianța și solidaritatea frățească cu toate țările socialiste — de care ne leagă comunitatea de orînduire socială, țeluri și ideologie — partidul și statul nostru apreciază drept o necesitate ca între țările socialiste, între partidele comuniste de guvernămînt, să existe un larg și permanent schimb de păreri, de informații, ca ele să-și studieze reciproc experiența în construcția socialismului și comunismului, în interesul dezvoltării și înfloririi fiecărei națiuni socialiste, al întăririi întregului sistem socialist mondial. Cuvîntarea rostită la încheierea Plenarei de către tovarășul Nicolae Ceaușescu realizează în acest sens o amplă retrospectivă a activității internaționale, desfășurate în ultimele luni de partidul și guvernul țării noastre — interval de timp caracterizat printr-o multitudine de contacte și vizite reciproce între România și alte țări socialiste — evidențiind amploarea, consecvența și spiritul ei de inițiativă. *„Întreagă această activitate* — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — *a fost realizată în spiritul hotărîrilor Congresului al X-lea al partidului de a acționa cu fermitate și consecvență pentru dezvoltarea colaborării și unității tuturor țărilor socialiste, pentru depășirea divergențelor existente — condiție indispensabilă în afirmarea forței și influenței socialismului în lume".*

Pe acest plan se înscriu participarea unei delegații a P.C.R. la aniversarea centenarului lui V.I. Lenin, vizita din luna mai a unei delegații a partidului nostru, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în U.R.S.S. și convorbirile purtate cu acest prilej cu tovarășii L.I. Brejnev, N.V. Podgornii și alți conducători ai partidului și statului sovietic, consacrate unor probleme privind relațiile dintre cele două partide și state, cît și unei sfere largi de probleme ale situației internaționale actuale. Au marcat, de asemenea, un moment pozitiv în relațiile dintre cele două țări vizita în U.R.S.S. a unei delegații guvernamentale române, condusă de tovarășul Ion Gheorghe Maurer, și discuțiile desfășurate cu acest prilej. În același timp, recenta vizită în țara noastră a delegației de partid și guvernamentale a Uniunii Sovietice, condusă de tovarășul A.N. Kosîghin, convorbirile rodnice cu tovarășii Nicolae Ceaușescu, Ion Gheorghe Maurer și alți conducători de partid și de stat ai României au contribuit la mai buna cunoaștere, la adîncirea înțelegerii reciproce. Noul Tratat româno-sovietic de prietenie, colaborare și asistență mutuală, semnat cu acest prilej, constituie un document de o deosebită importanță pentru dezvoltarea pe multiple planuri — pe baza marxism-leninismului și internaționalismului proletar, a egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne, a respectării independenței și suveranității naționale, a întrajutorării și avantajului reciproc — a relațiilor dintre cele două state socialiste, spre binele popoarelor român și sovietic, al cauzei întăririi sistemului socialist mondial și a unității sale, al păcii și pro-

gresului în lume. Alianța consacrată în acest Tratat este îndreptată împotriva cercurilor imperialiste, reacționare, a militarismului și revanșismului, ea corespunde politicii constante a partidului și statului român de întărire a prieteniei și colaborării cu toate statele socialiste, a coeziunii întregului sistem socialist mondial.

Suita contactelor și convorbirilor cu partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste înscrie, de asemenea, vizita făcută de o delegație a Marii Adunări Naționale și a Consiliului de Stat, condusă de tovarășul Emil Bodnaraș, în Republica Populară Democrată Coreeană și în Republica Populară Chineză. Convorbirile purtate de către delegația română în R.P.D. Coreeană cu tovarășul Kim Ir Sen și cu alți conducători de partid și de stat au evidențiat dorința comună de a dezvolta relațiile dintre partidele și popoarele noastre, de a contribui la întărirea unității mișcării comuniste internaționale. În același timp, întîlnirile și convorbirile avute de către delegația română în R.P. Chineză cu tovarășii Mao Tzedun, Lin Biao, Ciu En-lai, Kan Șen și cu alți conducători de partid și de stat, au relevat caracterul fructuos al relațiilor dintre cele două partide și țări, dorința și hotărîrea comună de a contribui și în viitor la întărirea acestor relații, răspunzînd în acest fel intereselor generale ale popoarelor român și chinez, cauzei generale a socialismului și păcii în lume.

Preocuparea partidului nostru de a-și întări continuu legăturile cu partidele comuniste și muncitorești din țările capitaliste și din țări în curs de dezvoltare, cu diferite forțe democratice și progresiste, antiimperialiste, cu mișcările de eliberare națională, s-a concretizat, de asemenea, în numeroasele contacte și convorbiri desfășurate, în ultima vreme, cu delegații sau reprezentanți ai Partidului Comunist din Spania, Partidului Comunist Francez, Partidului Comunist Portughez, Partidului Comunist Italian, Partidului Comunist Irakian, Partidului Poporului din Panama, Partidului Comunist Mexican, Partidului Comunist Dominican, Partidului de stînga (comuniștii) din Suedia etc. Prilejuind fructuoase schimburi de experiență, aceste întîlniri au adăugat noi argumente în favoarea necesității și utilității deosebite a contactelor directe și a schimburilor de vederi de la conducere la conducere, de natură să ducă la o mai bună cunoaștere a pozițiilor, a experienței și preocupărilor reciproce, la adîncirea înțelegerii și întărirea unității.

Este binecunoscută consecvența cu care partidul nostru militează pentru depășirea greutăților din cadrul mișcării comuniste și muncitorești mondiale, pentru dezvoltarea solidarității internaționale a celor ce muncesc, pentru întărirea mișcării comuniste și muncitorești, a întregului front antiimperialist. Acționînd permanent în acest sens, partidul nostru pornește de la premisa că întărirea unității mișcării comuniste și muncitorești se poate înfăptui numai pe o bază în care să fie asigurat pe deplin dreptul fiecărui partid comunist de a-și elabora, potrivit condițiilor concrete ale țării unde activează, linia sa politică generală. Respectarea acestor norme și principii constituie condiția fundamentală a asigurării unității trainice a mișcării comuniste și muncitorești, a coeziunii strînse a tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste contemporane.

Întărind continuu prietenia și alianța frățească cu statele socialiste, partidul și statul nostru dezvoltă totodată colaborarea cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială — aceasta impunîndu-se tot mai mult ca o necesitate obiectivă în epoca noastră, de desfășurare furtunoasă a revoluției științifice și tehnologice, de creare a unui climat de încredere între popoare. În acest sens, contactele cu șefii de state și guverne, precum și cu alți reprezentanți a numeroase țări care au avut loc în ultima perioadă de timp, s-au dovedit deosebit de utile și rodnice, marcînd o contribuție însemnată pe drumul destinderii, înțelegerii și cooperării, un aport important la promovarea idealurilor de pace, progres și prosperitate ale popoarelor. Cu firească continuitate, se înscriu în acest cadru vizitele făcute de către președintele Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Franța, de către președintele Consiliului de Miniștri, tovarășul Ion Gheorghe Maurer, în R. F. a Germaniei, precum și vizitele făcute în România de către președintele Turciei, președintele Zambiei, șahinșahul Iranului, președintele Republicii Africa Centrală.

Pronunțîndu-se pentru o largă dezvoltare a colaborării între toate statele lumii, pusă în slujba păcii și pregresului, țara noastră apreciază că o evoluție normală a raporturilor dintre state impune ca o cerință ineluctabilă respectarea cu fermitate, de către toți și față de toți, a normelor moralei și legalității internaționale contemporane, a principiilor independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, dreptului fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, fără amestec dinafară, implică lichidarea oricăror practici și tendințe de dominație și dictat, abolirea forței ca mijloc de soluționare a problemelor internaționale litigioase. Politica externă a României socialiste se bucură în prezent de un larg ecou în numeroase state ale lumii, a dobîndit un prestigiu niciodată cunoscut în trecut. Aceasta se datorește faptului că ea corespunde pe deplin situației internaționale de astăzi, că principiile pe care își fundamentează acțiunea internațională sînt menite să asigure o colaborare rodnică, pașnică între toate popoarele lumii.

Evoluția politică internațională contemporană demonstrează că problemele internaționale nu își mai pot găsi soluționarea înafara participării tuturor statelor, fie ele mari, mijlocii sau mici. Se impune cu forța evidenței constatarea — cu larg efect mobilizator și stimulator — că, desfășurînd o politică consecventă de colaborare și de pace, țările mijlocii și mici pot aduce, alături de statele mari, o contribuție fructuoasă la rezolvarea acestor probleme, la statornicirea unui climat de fructuoasă înțelegere și cooperare.

Una din problemele majore ale continentului nostru, care confruntă fără excepție toate statele sale, mari sau mici, o reprezintă fără îndoială problema securității europene. Întîlnirile și convorbirile avute în ultima perioadă de timp, de către conducători ai partidului și statului nostru cu conducători de partide și de state, cu oameni politici și reprezentanți ai opiniei publice dau temei convingerii că în prezent sînt create condiții pentru a se trece la pregătirea și organizarea unei conferințe general-europene pentru securitate și cooperare pe continentul nostru, care să netezească drumul spre înfăptuirea treptată a securității, spre rezolvarea, într-o atmosferă de bunăvoință și conlucrare eficientă, a problemelor litigioase acumulate de-a lungul anilor. În acest context, România consideră că propunerile formulate în memorandumul miniștrilor afacerilor externe ai țărilor socialiste, care s-au întîlnit recent la Budapesta, adaugă noi premise pentru trecerea neîntîrziată la pregătirea și organizarea conferinței general-europene de securitate și cooperare.

Corelația între securitatea europeană și securitatea internațională, interconditionarea lor, impun, de asemenea, luarea în considerare cu grijă și atenție a evoluției situației politice de pe alte continente. Nu o dată, țara noastră și-a exprimat profunda îngrijorare față de persistența unor focare de tensiune și încordare în diverse părți ale lumii. România, așa cum se știe, s-a pronunțat și se pronunță cu fermitate în sprijinul luptei popoarelor din Indochina, pentru încetarea războiului din această regiune, pentru retragerea tuturor trupelor americane și aliate lor din această zonă, pentru respectarea dreptului sfînt al acestor popoare de a-și hotărî singure soarta, fără nici un amestec din afară. Țara noastră se pronunță, în același timp, pentru soluționarea pașnică a conflictului din Orientul Apropiat, în spiritul rezoluției Consiliului de Securitate din noiembrie 1967, subliniind cu consecvență necesitatea retragerii trupelor israeliene din teritoriile arabe ocupate, a asigurării securității și integrității tuturor statelor, a instaurării păcii în această parte a lumii.

Întreaga activitate internațională desfășurată de P.C.R. și de guvernul țării noastre corespunde pe deplin intereselor construcției socialiste în România, năzuințelor și aspirațiilor fundamentale ale poporului român și, în același timp, cauzei întăririi continue a relațiilor reciproce cu țările socialiste, cu partidele comuniste și muncitorești, cu toate forțele antiimperialiste, necesității de a dezvolta relațiile cu toate țările și popoarele lumii, în scopul păcii și securității omenirii. „*Comitetul Central* — se subliniază în Comunicatul dat publicității la sfîrșitul lucrărilor Plenarei — *dă o înaltă prețuire activității internaționale desfășurate de Comitetul Executiv al C.C. al P.C.R., de guvernul Republicii Socialiste România, de secretarul general al partidului, președintele Consiliului de Stat, tovarășul Nicolae Ceaușescu, apreciind că aceasta se înscrie pe linia înfăptuirii politicii externe definite de Congresul al X-lea al partidului*". Plenara a reafirmat, încă o dată, hotărîrea neabătută a partidului și guvernului nostru de a promova și în viitor, în mod statornic, această politică externă, pe deplin corespunzătoare exigențelor majore ale cauzei socialismului și progresului, ale păcii și înțelegerii între popoare.

VIZITA PREȘEDINTELUI REPUBLICII AFRICA CENTRALĂ

Vizita întreprinsă în țara noastră de generalul Jean Bedel Bokassa, președintele Republicii Africa Centrală, la invitația președintelui Consiliului de Stat al României, Nicolae Ceaușescu, înscrie noi și bogate semnificații relațiilor stabilite între cele două țări, fiind totodată o contribuție însemnată la evoluția legăturilor pe care România le dezvoltă cu statele continentului african.

Este binecunoscută importanța pe care țara noastră o acordă întăririi solidarității, colaborării și cooperării multilaterale cu tinerele state africane, orientare care se înscrie în preocupările mai largi ale politicii externe a României socialiste de a statornici și dezvolta relații de colaborare cu toate țările lumii, indiferent de regimul lor social. Contactele active pe plan diplomatic și economic întreținute de țara noastră cu diverse state africane au fost ilustrate, în ultima vreme, de călătoria efectuată de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu, de vizitele ministrului industriei miniere și geologiei, Bujor Almășan. În același timp, o expresie a dezvoltării continue a relațiilor României cu o serie de țări africane a constituit-o prezența în țara noastră a unor personalități de seamă din unele țări ale Africii.

Republica Africa Centrală (623 000 kmp., 2 milioane de locuitori), „țară din inima Africii" — cum a fost numită datorită așezării sale geografice — ocupă un vast platou cu înălțimi ce variază între 600—700 m și care separă bazinele Ciadului și Congoului. Împădurită la nord, savana împreună cu pădurea ecuatorială din sud-vest se întinde pe aproape 6 milioane de hectare. Rîurile țării, destul de numeroase, sînt navigabile pe anumite porțiuni. Dintre ele se detașează fluviul Oubangui, care, în dreptul capitalei, Bangui, are o lărgime de aproape trei kilometri. Republica Africa Centrală este o țară bogată în priveliști de un deosebit pitoresc, are o climă tropicală și o vegetație foarte variată.

Ramura de bază a economiei țării o constituie agricultura, aflată într-un proces de dezvoltare și diversificare. „Operațiunea Bokassa", pe care a lansat-o președintele țării în 1967, a pornit pe o bază în esență agricolă și a intrat treptat în faza sa industrială prin transformarea produselor cîmpiilor, pădurilor bogate și subsolului. Republica Africa Centrală dispune de zăcăminte de aur, diamante (care reprezintă peste 50 la sută din valoarea totală a exporturilor), uraniu, fier, cupru, cărbune. În principalele orașe ale țării Berberati, Bassongoa, Bambari ca și în capitală, Bangui, au fost construite fabrici care prelucrează bumbacul, montează receptoare radio etc.

Programul, rezervat înalților oaspeți din Republica Africa Centrală, le-a oferit posibilitatea să cunoască îndeaproape unele din realizările României. După o scurtă vizită pe litoral, președintele Bokassa a fost oaspetele oamenilor muncii din Capitală, apoi al locuitorilor din județele Argeș și Brașov. Pretutindeni populația a făcut înaltului oaspete o primire caldă, însoțită de manifestări cordiale, expresie a dorinței și hotărîrii României de a dezvolta prietenia și colaborarea cu Republica Africa Centrală, în interesul ambelor popoare.

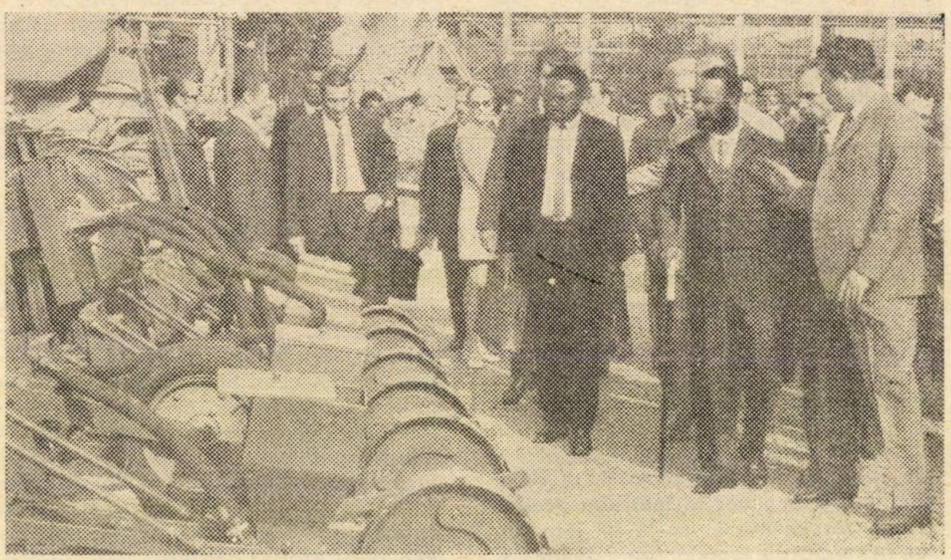

La Uzinele „Semănătoarea"

În convorbirile oficiale dintre cei doi președinți, Nicolae Ceaușescu și generalul Jean Bedel Bokassa, cît și în întrevederile pe care miniștri din delegația Republicii Africa Centrală le-au avut cu miniștri ai Republicii Socialiste România au fost discutate probleme privind relațiile dintre cele două state, posibilitățile de lărgire a cooperării economice și tehnice și de extindere a colaborării reciproc avantajoase.

În cadrul convorbirilor dintre cei doi președinți, înafara problemelor bilaterale, au fost abordate și unele aspecte ale situației internaționale actuale. Desfășurate într-o atmosferă de prietenie și cordialitate, aceste convorbiri au constituit un prilej pentru o mai bună cunoaștere reciprocă a dorințelor și posibilităților de a extinde relațiile dintre România și Republica Africa Centrală. La dineul oferit în onoarea președintelui Bokassa, președintele Nicolae Ceaușescu sublinia: **„Țările noastre sînt situate în zone geografice diferite, aflate la multe mii de kilometri depărtare una de alta; totuși faptul că ambele popoare luptă pentru afirmarea nobilelor idealuri ale libertății și dreptății, ale păcii și progresului face ca ele să se simtă aproape, să-și nutrească, reciproc, sentimente trainice de prietenie. Manifestările pline de cordialitate și primirea caldă pe care v-o face, pretutindeni, populația României constituie o vie ilustrare a acestor sentimente, o expresie a dorinței de a dezvolta prietenia și colaborarea dintre țările noastre în interesul ambelor popoare, al cauzei generale a păcii și înțelegerii internaționale".** Cu același prilej, referindu-se la prefacerile înnoitoare înfăptuite de statele care și-au cucerit relativ recent independența, președintele Nicolae Ceaușescu a declarat: **„România este solidară cu lupta de eliberare națională a popoarelor, urmărește cu simpatie și sprijină eforturile tinerelor state din Africa, Asia și de pe alte continente pentru apărarea și întărirea independenței lor naționale, pentru dezvoltarea economică și socială de sine stătătoare. Am condamnat și condamnăm în modul cel mai hotărît politica de forță, colonialismul și neocolonialismul, tendințele de dominație ale unei țări asupra alteia, de jefuire a avuțiilor naționale ale altor popoare, politica de apartheid și discriminările rasiale, pentru că toate acestea împiedică afirmarea liberă, nestingherită a voinței popoarelor de a-și hotărî singure destinele, ridică bariere în calea apropierii și colaborării dintre națiuni și înveninează atmosfera internațională".**

După ce și-a exprimat satisfacția de a vizita România și de a se întîlni cu președintele Nicolae Ceaușescu, cît și admirația sinceră pentru poporul român pe care a avut prilejul să-l cunoască în timpul vizitei, președintele Bokassa, în toastul rostit la dineu, a schițat principiile pe care se bazează politica internă și externă a țării sale. Această politică vizează eliminarea subdezvoltării și punerea în valoare a resurselor naturale de care dispune Republica Africa Centrală, prin mobilizarea tuturor forțelor naționale pentru a se asigura demarajul economic și social. Definind obiectivele

In exclusivitate pentru „Lumea"

Declarația generalului JEAN BEDEL BOKASSA

Îmi este plăcut să constat că între Republica Socialistă România și Republica Africa Centrală sînt multe similitudini.

Mai întîi, dorința comună de a-și menține cu fermitate independența lor națională.

Apoi, hotărîrea fermă de a edifica națiuni libere și prospere în cadrul unei politici și a unei economii cu adevărat proprii.

În sfîrșit, dorința de prietenie și cooperare frățească în interesul reciproc al popoarelor lor, pe baza respectării egalității tuturor statelor, mari sau mici, hotărîrea de a denunța orice imixtiune în treburile lor interne și de a condamna cu hotărîre rasismul, colonialismul, neocolonialismul și imperialismul în toate formele lor de manifestare, de a sprijini popoarele care luptă pentru independență, pentru pace și securitate în lume.

Iată tot atîtea elemente de apropiere între cele două țări ale noastre.

politicii externe a Republicii Africa Centrală, președintele Bokassa declara că **„ea răspunde necesității de a lărgi orizontul, numărul de prieteni ai țării mele, de a face ca țara noastră să joace pe deplin rolul său de națiune suverană, să-și aducă activ contribuția la soluționarea marilor probleme care frămîntă lumea și la care toate statele — mari sau mici — au obligația să contribuie pentru fericirea oamenilor și pentru menținerea păcii pe pămînt. Această politică permite țării noastre să beneficieze cît mai larg cu putință de o cooperare multinațională, de care ea are cea mai mare nevoie și care a devenit în zilele noastre indispensabilă națiunilor insuficient dezvoltate, echilibrului lumii moderne".**

Din declarațiile celor doi șefi de stat s-a evidențiat consensul asupra evoluției favorabile a relațiilor dintre România și Republica Africa Centrală ca și a posibilităților reale de lărgire a lor. Totodată, cei doi președinți au subliniat dorința ambelor țări de a dezvolta în viața internațională raporturi întemeiate pe fundamentul trainic al respectării independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, de a face ca fiecare națiune să-și aducă activ contribuția la soluționarea marilor probleme care frămîntă lumea.

Vizita pe care generalul Jean Bedel Bokassa, președintele Republicii Africa Centrală, a întreprins-o în România a constituit un prilej deosebit pentru a consolida relațiile multilaterale dintre cele două țări, a oferit noi posibilități de cooperare și colaborare în interesul reciproc și al cauzei generale a păcii și bunei înțelegeri între popoare.

Dumitru CONSTANTIN

săptămîna în telegrame

Orientul Apropiat

CONVORBIRI

Cititorii noștri au fost informați săptămîna trecută, în cadrul aceleiași rubrici, asupra încheierii acordului intervenit între guvernul iordanian și Comitetul Central al rezistenței palestiniene. Agențiile de presă au furnizat între timp stipulațiile acestui important acord pus la punct sub egida Comitetului conferinței de la Tripoli. Documentul cuprinde cinci puncte și două anexe privind obligațiile reciproce ale părților iordaniană și palestiniană.

Acordul intervenit consemnează, în esență, că autoritatea supremă a rezistenței palestiniene, responsabilă pentru activitatea tuturor organizațiilor de partizani este Comitetul Central al rezistenței palestiniene care are dreptul la mobilizare populară națională și ale cărui acțiuni sînt garantate și protejate de guvernul iordanian în limitele suveranității de stat. Totodată, acordul prevede anularea tuturor măsurilor și dispozițiilor excepționale luate în perioada crizei survenite între guvernul de la Amman și forțele rezistenței palestiniene, subliniindu-se hotărîrea ambelor părți de a se întări legăturile între unitățile armate respective.

În același document se afirmă hotărîrea Comitetului Central al rezistenței palestiniene de a interzice manifestațiile armate în locurile publice, a stocării de arme și muniții în zonele populate. De asemenea, amplasarea bazelor militare ale rezistenței va fi hotărîtă de un comitet mixt, în cadrul căruia vor colabora reprezentanți ai statului major iordanian și ai conducerii Organizației pentru Eliberarea Palestinei. Tot o comisie mixtă va examina și rezolva, în cazul apariției unor diferende între cele două părți, problemele în suspensie în spiritul unității naționale și a înțelegerii.

Observatorii politici apreciază că viitorul relațiilor dintre palestinieni și iordanieni va de-

Primirea de către președintele Iosip Broz Tito a ministrului de externe al Belgiei, Pierre Harmel, care face o vizită în R.S.F. Iugoslavia

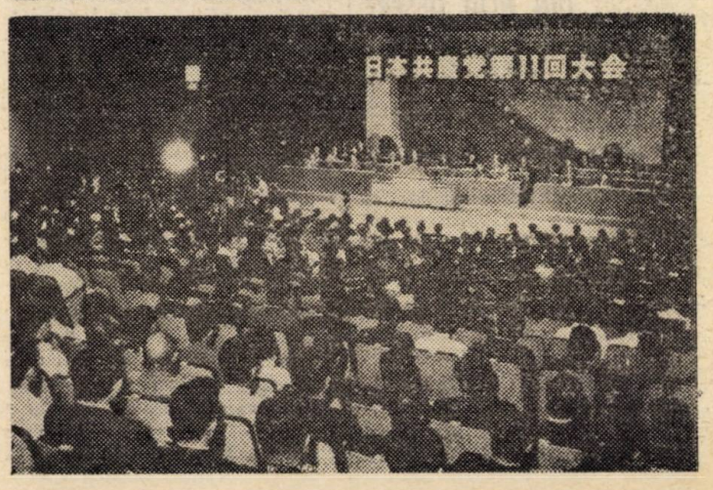

Aspect de la al XI-lea Congres al Partidului Comunist Japonez

săptămîna
în telegrame

pinde, într-o perspectivă apropiată, de modul în care vor înțelege cele două părți să respecte și să aplice prevederile recentului acord. În aceeași ordine de idei se subliniază că restabilirea autorității guvernului de la Amman decurge și din stipulațiile acordului care consemnează respectarea legilor iordaniene de către palestinieni.

Cronica diplomatică a situației din Orientul Apropiat a mai înregistrat în această săptămînă prezența la Moscova și convorbirile pe tema celor mai importante probleme ridicate de situația din această zonă, între Gamal Abdel Nasser și conducătorii sovietici, un schimb de păreri, care a continuat runda convorbirilor de săptămîna trecută. Tot la Moscova, șeful diplomației arabe, Mahmud Riad, a dialogat cu omologul său Andrei Gromîko pe aceeași temă a situației actuale din Orientul Apropiat.

Asupra ecourilor crizei din Orientul Apropiat ultimele agenții de presă inserează și interviul televizat al asistentului secretarului de stat al S.U.A. pentru problemele Orientului Apropiat, și Asia de sud, Joseph Sisco, care a remarcat „pericolul unei confruntări majore" în cazul în care schimbul de focuri se va extinde și va angrena noi forțe armate.

În legătură cu discutarea modalităților de limitare a conflictului din Orientul Apropiat, reprezentanții S.U.A., U.R.S.S., Franței și Marii Britanii s-au întîlnit din nou la 15 iulie. După cum se știe, cei patru ambasadori își desfășoară activitatea sub egida Națiunilor Unite, abordînd în cadrul întîlnirilor de lucru elementele „la zi" care ar putea determina o apropiere a punctelor de vedere.

Washington

DIN NOU DESPRE RĂZBOIUL DIN INDOCHINA

În centrul activității diplomației americane s-a aflat și în această săptămînă situația din Indochina. După numirea lui David Bruce ca șef al delegației Statelor Unite la Conferința de la Paris, numire comentată de unii observatori politici drept o „tendință de elasticizare" în abordarea problemelor ridicate de actuala conflagrație din Vietnam, turneul lui William Rogers într-o serie de țări ale Asiei de sud-est și în Marea Britanie, întîlnirea Nixon-U Thant și, în sfîrșit, anularea de către Senatul S.U.A. a așa-numitei „rezoluții Tonkin" au reprezentat reperele cele mai importante ale activității diplomatice amintite.

După cum se știe, secretarul de stat american William Rogers a efectuat un lung turneu în Asia de sud-est, al cărui centru de greutate a fost marcat de întîlnirea de la Manila a membrilor S.E.A.T.O. Cu ocazia acestei întîlniri, la care au participat alături de Statele Unite, Tailanda, Australia, Coreea de Sud, Noua Zeelandă și reprezentanții regimului de la Saigon, a fost dat publicității un comunicat comun apreciat de comentatori drept un element de referință al tendinței de dezangajare a „partenerilor" S.U.A. din rețeaua de obligații, tot mai grele, politico-militare față de războiul din Indochina.

William Rogers a trebuit să asiste, cu această ocazie, la manifestarea „îngrijorării" membrilor S.E.A.T.O. față de actuala configurație a frontului din Indochina și mai puțin la dorința partenerilor S.U.A. de a-și asuma noi răspunderi. De altfel, secretarul de stat american a fost întîmpinat și la Saigon și, apoi, la Tokio fără un entuziasm deosebit chiar din partea acelora care privesc de pe pozițiile S.U.A. desfășurarea războiului din Indochina. Thieu și-a manifestat nervozitatea în raport cu suprasolicitarea trupelor saigoneze în Cambodgia după retragerea trupelor S.U.A. de aici (deși prezența americană în „consilieri" și piloți rămîne masivă), iar premierul Sato nu a dat un răspuns afirmativ la propunerea lui Rogers ca țările asiatice din zonă să sprijine economic și militar regimurile de la Saigon și Pnom Penh. În continuarea turneului său, William Rogers a efectuat o escală de două zile la Londra unde a putut discuta tema situației din Indochina și cu omologul său britanic, Sir Alec Douglas-Home.

În timp ce secretarul de stat american afla la fața locului opiniile interlocutorilor săi asiatici și europeni față de mersul evenimentelor în Indochina, la Washington înaintea întîlnirii cu președintele Nixon, secretarul general al O.N.U., U Thant, referindu-se la conflagrația din Vietnam, sublinia că aceasta este „cea mai oribilă istorie a timpurilor moderne" și cheama statele membre ale O.N.U. să ofere mai hotărît mijloacele necesare pentru concretizarea deciziilor luate de organizație în vederea asigurării unei păci durabile în lume.

În aceeași ordine de idei a diminuării prezenței militare a S.U.A. în Indochina, Senatul american consacra cu 57 de voturi contra 5 o rezoluție prin care este anulat documentul numit „Rezoluția Tonkin". Comentînd acest eveniment, senatorul William Fulbright, președintele Comisiei senatoriale pentru problemele externe, sublinia că revocarea „Rezoluției Tonkin" marchează reafirmarea rolului pozitiv pe care îl poate juca Senatul în adoptarea unor decizii constructive, în vederea dezangajării poporului american de sub povara ducerii unui război nedrept.

Buenos Aires

RĂPIRI ȘI ASASINATE

„Cazul Aramburu" care a reținut în ultimele săptămîni atenția opiniei publice latino-americane și mondiale se află, în continuare, la ordinea zilei.

Cu prilejul unui atac întreprins de un grup de membri ai organizației peroniste „Montoneros" împotriva unei localități din Cordoba, poliția argentiniană a reușit să captureze doi dintre agresori: studenții Fernando Abal Medina și Emilio Angel Mazza, ambii în vîrstă de 23 de ani. Deși rănit în urma schimbului de focuri cu poliția argentiniană, Mazza a făcut declarații edificatoare din care rezultă că el, împreună cu un alt membru al organizației sînt autorii răpirii generalului Aramburu, fostul președinte al țării. Se pare că Aramburu a fost ascuns într-o localitate din provincia Buenos Aires. Ceea ce suscită, în prezent, atenția cercurilor politice este că în urma unor probe de necontestat, poliția a furnizat un nou element: Mazza este și asasinul liderului Augusto Vandor, ucis cu o rafală de mitralieră în iunie 1969. Interesul stîrnit de această descoperire este justificat prin faptul că Augusto Vandor era peronist în timp ce Aramburu antiperonist...

Lichidarea unor personalități de tendințe politice opuse a stîrnit o enormă confuzie în cercurile interesate din întreaga țară. Observatorii nu pot aprecia atacurile teroriste cu o direcție atît de largă, decît ca efectul unui „program" de stabilire artificială a unor antagonisme între diversele forțe politice din Argentina.

În timp ce la Buenos Aires guvernul și poliția încearcă să rezolve necunoscutele acestei sîngeroase ecuații, în alte capitale latino-americane furia asasinatelor și răpirilor continuă. Astfel, în Columbia au avut loc două răpiri: Londono y Londono, fostul ministru de externe, și Aristobulo Gonzales, unul din cei mai proeminenți proprietari de plantații de bumbac din țară.

Dacă la Bogota poliția mai încearcă să-l salveze pe fostul ministru de externe, la Ciudad de Guatemala autoritățile nu mai pot face nimic în cazul „Sanchez", fostul primar al orașului Zapaca, decedat în urma rafalelor trase asupra sa, dintr-un automobil în mers. Marco Aldana Sanchez a fost unul dintre cei mai proeminenți organizatori ai campaniei electorale prezidențiale de anul trecut, în favoarea actualului președinte al Guatemalei, Carlos Arana Osorio.

Radu BUDEANU

Ambarcațiunea „Ra-2", a exploratorului norvegian Thor Heyerdahl, la sosirea în portul Bridgetown din Barbados, unde a încheiat cu succes epopeea traversării Oceanului Atlantic, începută la 17 mai în portul marocan Safi

Corespondență din New York de la Vasile Nicolcioiu

Tineretul la Națiunile Unite

Evocarea nu de mult a momentului semnării Cartei Națiunilor Unite, manifestările jubiliare din acest an, creează, fără îndoială, atmosfera specifică marilor sărbători, cu aspectele lor emoționante și solemne. Sărbătorind însă un sfert de veac de la înființarea O.N.U., națiunile lumii își făuresc noi speranțe, reafirmîndu-și dorința și încrederea că acest for internațional își va concentra eforturile și acțiunile sale pentru înfăptuirea obiectivelor și principiilor fundamentale înscrise în Cartă, pentru menținerea și întărirea păcii și securității internaționale.

Congresul mondial al tineretului, care și-a început lucrările la 9 iulie a.c., se înscrie printre manifestările prilejuite de cea de-a 25-a aniversare a O.N.U., avînd ca obiectiv nu numai să ateste participarea tinerei generații la acest eveniment, ci să dezbată problemele vitale ale lumii contemporane și căile prin care tineretul poate contribui la soluționarea lor.

Chiar din zilele premergătoare Congresului, sediul O.N.U., obișnuit cu sobrietate și manifestări protocolare, a cunoscut agitația și exuberanța specifice tineretului. Drapelele națiunilor membre, care potrivit uzanțelor se arborează în fiecare dimineață în fața sediului O.N.U., sugerau de această dată o atmosferă sărbătorească, fluturînd cu grație pentru a saluta în numele națiunilor respective pe reprezentanții tineretului din întreaga lume.

La Congres sînt aproape 700 de participanți, reprezentînd tineretul din statele membre ale O.N.U., din state nemembre și teritorii neautonome, precum și unele organizații neguvernamentale.

Inițiativa Adunării Generale a O.N.U. de a se organiza un asemenea Congres, idee sprijinită de țara noastră, pornește de la recunoașterea rolului și responsabilității tinerei generații în societatea contemporană, de la convingerea că aceasta poate să aibă o contribuție proprie, activă și eficientă, la statornicirea unui climat de pace și securitate, la dezvoltarea omenirii pe calea progresului și civilizației. Deviza și tema Congresului „Pace, progres și cooperare internațională" sintetizează năzuințele tineretului, care este profund interesat ca generațiile prezente și viitoare să fie ferite de flagelul unui nou război, ca între popoare să se dezvolte relații de prietenie și colaborare, să se afirme plenar în viața și comunitatea internațională.

Înaintea deschiderii Congresului au avut loc întîlniri între grupuri de delegați, precum și reuniuni regionale care au desemnat membrii comitetului director.

Lucrările Congresului au fost deschise de secretarul general al O.N.U., U Thant, care înfățișînd participanților marile frămîntări ale vieții contemporane, sublinia că este o ironie a societății contemporane și un paradox că pe de o parte, geniul uman transformă și revoluționează planeta, cucerește spațiul cosmic, iar pe de altă parte omenirea este grav afectată de inegalitate și injustiție, că este amenințată de confruntări nimicitoare. U Thant a propus înființarea unei universități internaționale în care să se promoveze ideile păcii, colaborării și prieteniei între popoare. Urînd succes Congresului, el și-a exprimat speranța că tînăra generație va lupta pentru ca toate națiunile să-și vadă înfăptuite aspirațiile lor de pace și progres.

Din comitetul director, alcătuit din 18 membri, ales de Congres, și în care sînt reprezentate toate continentele, face parte și șeful delegației române. În sesiunea plenară s-a stabilit procedura și s-a hotărît ca discuțiile să aibă loc în patru comisii : pacea mondială, dezvoltarea, educația, omul și mediul înconjurător.

Numeroși delegați și-au exprimat protestul față de prezența la Congres a unor participanți trimiși de regimurile din Taiwan, Coreea de sud și Vietnamul de sud. În cuvîntul rostit în sesiunea plenară, șeful delegației române, salutînd inițiativa de a se organiza un asemenea Congres, și-a exprimat regretul profund că nu s-au asigurat condiții pentru participarea tuturor organizațiilor și mișcărilor de tineret, care sînt puternic angajate în lupta pe care popoarele o duc împotriva imperialismului și colonialismului, a politicii de forță și dictat în viața internațională, pentru libertate, pace, democrație, progres, ceea ce afectează caracterul universal și reprezentativ al acestei adunări mondiale a tineretului. Șeful delegației române a arătat că este regretabilă și lipsită de orice bază procedura folosită pentru invitarea tineretului chinez, procedură care a ignorat drepturile legitime ale R.P. Chineze la O.N.U. al cărei loc este ilegal ocupat de emisarii lui Cian Kai Și, și a cerut să nu se admită prezența la Congres a trimișilor regimului din Taiwan, parte integrantă a R.P. Chineze, și regimurilor din Seul și Saigon.

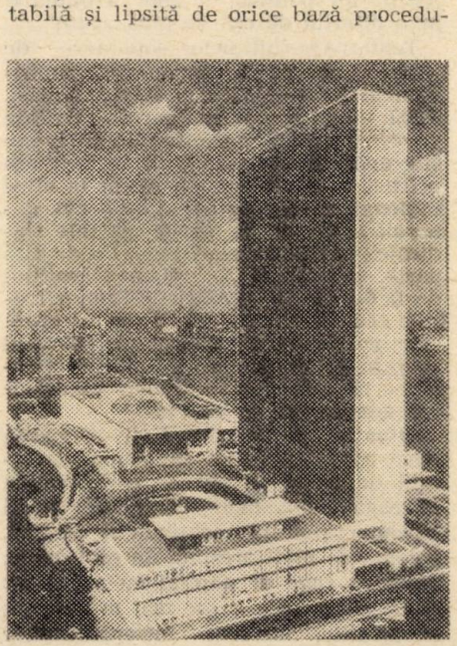

Exprimîndu-și sentimentele de simpatie și solidaritate cu lupta și activitatea popoarelor și tineretului din R.D. Vietnam, Frontului de eliberare din Vietnamul de sud, R.P. Chineză și R.P. D. Coreeană, comitetul director în numele și din însărcinarea plenarei adunării generale, le-a adresat invitația de a trimite reprezentanți ai tineretului care să participe la lucrările Congresului pentru a-și aduce contribuția la desfășurarea acestora.

Chiar în ședința plenară care a dezbătut ordinea de zi și modul de desfășurare a congresului, discuțiile s-au caracterizat printr-o abordare vie a problemelor majore actuale, participanții pronunțîndu-se pentru încetarea războiului din Vietnam, a agresiunii împotriva popoarelor indochineze, lichidarea tuturor focarelor de încordare care amenință pacea mondială, înlăturarea divizării în blocuri și grupări militare, înfăptuirea dezarmării generale, concentrarea eforturilor și intensificarea luptei pentru lichidarea colonialismului, rasismului, foametei, analfabetismului și subdezvoltării.

Diversitatea concepțiilor politice, filozofice, ideologice, religioase ale participanților determină, implicit, poziții și aprecieri diferite asupra fenomenelor și evenimentelor vieții internaționale, a rolului mișcării de tineret, a căilor și formelor sale de luptă. Majoritatea participanților își afirmă convingerea că în ciuda acestei diversități sînt posibile dialoguri și acțiuni comune pentru realizarea obiectivelor majore care frămîntă omenirea, pe tinerii de pe toate continentele, obiective care au călăuzit concepția și inițierea Congresului și care au făcut posibil ca dintr-o idee, el să devină realitate. Referindu-se la pozițiile care exprimau orientările și concepțiile diferite ale participanților, Hironobu Shibuya (Japonia), membru al comitetului director, îmi spunea că acestea sînt inevitabile, ele nu pot fi ignorate, că nimeni nu a venit la Congres cu iluzia de a se realiza o armonie desăvîrșită, însă este necesar să se facă totul pentru a acționa pe baza obiectivelor și preocupărilor comune, care în mod obiectiv există și trebuie puse în valoare.

Lucrările continuă în cele 4 comisii. Temele puse în dezbatere sînt într-adevăr preocupări esențiale ale tinerei generații, ale tuturor popoarelor, ale forțelor progresiste și democratice.

Căile de asigurare a păcii și securității mondiale, de dezvoltare economică și socială a tuturor națiunilor, intensificarea cooperării internaționale, promovarea unor concepții și principii noi în relațiile dintre state, formarea și educarea tinerei generații, folosirea cuceririlor științei și tehnicii contemporane pentru a răspunde cerințelor materiale și spirituale ale ființei umane, rolul tinerei generații în viața politică și socială, creșterea eficienței activității O.N.U., sînt probleme și obiective asupra cărora se desfășoară un amplu schimb de păreri, care generează o dezbatere vie, o confruntare de păreri, care stimulează dialogul tinerei generații la Națiunile Unite.

ITALIA: paradoxurile politicii de centru-stînga

Neașteptat, cu o săptămînă și ceva în urmă, cel de-al treilea guvern Rumor — i se mai spune „guvernul celor o sută de zile" — a demisionat. Demisia n-a constituit însă la Roma o surpriză, cunoscute fiind contradicțiile ce divizează, de luni și luni de zile, partidele coaliției guvernamentale.

În timp ce șeful grupului parlamentar democrat-creștin, Giulio Andreotti (el este și unul din autorii sciziunii democrat-creștine — a doroteilor — de acum cîteva luni), își continuă consultările cu reprezentanții celor patru partide pentru formarea unui nou guvern, în cercurile politice se caută explicații și se stabilește cronologia evenimentelor care au precedat hotărîrea de la 6 iulie.

Coaliția guvernamentală s-a prezentat în alegerile de la 7 iunie, confruntată cu problemele sociale ale țării, rămase de prea multă vreme în suspensie, cu marile mișcări revendicative ale oamenilor muncii italieni, slăbită de disensiunile interne dintre partide și din cadrul partidelor. Așadar, dat fiind aceste condiții, succesul moral al formulei de centru-stînga în alegerile de la 7 iunie apărea cu atît mai important. Dar iată că, deși ieșită învingătoare în alegeri, la numai patru săptămîni de la acestea, coaliția guvernamentală se destramă. Ce este prin urmare realitate și ce aparență : unitatea — subliniată cu prilejul alegerilor administrative — sau lipsa de unitate — ieșită la iveală o dată cu demisia cabinetului Rumor — a coaliției de centru-stînga ? Încă de la 7 iunie, deși unii observatori considerau victoria centrului-stînga ca pe o mărturie a unității formulei, puțini erau aceia care absolutizau această unitate și foarte mulți cei care continuau să-și manifeste scepticismul în privința supraviețuirii coaliției în viitoarele luni. Căci contradicția ce putea — și avea — să rupă echilibrurile formulei se afla în chiar sînul ei : partidul socialist, important aliat la nivel guvernamental al democrației-creștine, și în același timp, important aliat la nivel regional al partidului comunist, se afla în situația paradoxală de a folosi la Roma limbajul guvernului central, iar în Umbria și Toscana pe cel al opoziției de stînga. Modalitățile de guvernare a regiunilor Toscana și Umbria, în care partidul comunist împreună cu P.S.I.U.P. au obținut peste 40 la sută din locuri în parlamentele locale, au constituit astfel una din principalele cauze ale declanșării actualei crize guvernamentale. Aici, formarea organelor de administrație locală este condiționată fie de asocierea partidului socialist la o coaliție de stînga, împreună cu P.C.I. și P.S.I.U.P., fie de acceptarea de către cele patru partide de guvernămînt a unei colaborări cu partidele de dreapta. Or, o colaborare cu dreapta este *ab initio* respinsă de socialiștii dispuși însă spre o colaborare și dialog deschis la nivel regional cu comuniștii. Partidul Socialist Italian, convins că actuala criză a fost declanșată pentru a-l face să accepte condițiile celorlalți parteneri de guvernare sau chiar de a-l înlătura din cabinet, a declarat că dacă guvernul de mîine nu dorește să fie guvernul aventurii, atunci el va trebui să țină seama de prezența socialiștilor, de poziția lor politică, ce „nu va putea fi prea diferită de cea de pînă acum".

Giulio Andreotti după ce i s-a încredințat mandatul de a forma noul cabinet italian

Tentativele ultimelor săptămîni de reîntoarcere a celor patru aliați guvernamentali — P.D.C., P.S.I., P.S.U., P.R.I. — la un minimum de unitate guvernamentală au eșuat, neînțelegerile apărînd de la început în privința politicii economice, a aliaților la nivel regional, a atitudinii față de greva generală anunțată de marile centrale sindicale pentru ziua de 7 iulie. Pe de altă parte, se subliniază, originea gestului de la 6 iulie al lui Mariano Rumor trebuie căutată chiar în sînul democrației-creștine, tot mai divizată în ultimul timp în privința marilor hotărîri și reforme pe care țara le aștepta din partea guvernului de la Roma.

Situația economică a țării — marea temă care a dominat campania electorală de acum o lună — este, pentru întreaga Italie, motiv de neliniște și tensiune : prețurile continuă să crească, balanța de plăți prezintă un sold pasiv, semn că fuga de capital nu a încetat și că importurile cresc mai mult decît exporturile, numărul întreprinderilor deficitare se ridică (de la 3 566 în 1965, la 3 913 în 1969), dezechilibrul între consumul particular și serviciile publice se accentuează („Am ajuns la un paradox — arăta «Corriere della Sera» — care ne face unici în întreaga Europă Occidentală. Italia se află printre țările cele mai avansate în materie de consum individual, dar riscă să se învecineze cu Grecia sau Spania în privința consumului social : școli, spitale, case etc."). Necesitatea stabilității politice pentru a se putea astfel depăși dificultățile economice a fost subliniată în cadrul campaniei electorale de majoritatea partidelor de guvernămînt. Or, tocmai această stabilitate politică lipsește astăzi și va mai lipsi — pînă la formarea unui nou guvern — Italiei.

O dată declanșată, criza a atras după sine exprimarea, în cadrul conducerilor principalelor partide politice italiene, a diverselor poziții și puncte de vedere. Pînă acum, în ciuda părerii unanim exprimate privind necesitatea regăsirii unui echilibru stabil și a unei politici concrete, democrația-creștină este pradă incertitudinilor. Dezbaterile din cadrul Direcțiunii P.D.C. au scos în evidență păreri neconvergente între curentele de stînga și celelalte curente democrat-creștine, documentul final, adoptat în unanimitate de Direcțiunea P.D.C., dar cu menținerea punctului de vedere al stîngii democrat-creștine, recunoscînd drept „juste cerințele de clarificare ce au determinat demisia guvernului" și dorința de „realizare a unei poziții concordate, concrete, a celor patru partide, care să favorizeze reluarea și consolidarea coaliției de centru-stînga". Va reuși Andreotti în ceea ce a constituit eșecul lui Rumor ? Cei la curent cu dezbaterile din sînul coaliției guvernamentale se arată deocamdată sceptici.

Oricum, partidului democrat-creștin care a luat inițiativa declanșării acestei crize — se arată în documentul aprobat de Direcțiunea P.S.I. — „îi revine principala responsabilitate de a da o mișcare politică valabilă și de a indica soluția ieșirii din criză". P.S.I. reafirmă „necesitatea de a se asigura țării o lungă perioadă de stabilitate democratică și formarea unui guvern care să desfășoare o intensă acțiune pentru a realiza o coerentă și incisivă politică de măsuri, în interesul maselor muncitoare..."

Analizînd cauzele demisiei cabinetului Rumor și situația intervenită în urma crizei guvernamentale, conducerea P.C.I. arată că „Partidul comunist luptă pentru o soluție de guvern care să permită realizarea unui nou conținut al politicii economice și externe, legată pozitiv de mișcarea muncitorească, și care să garanteze funcționarea liberă, deplină, a tuturor adunărilor alese". Actuala criză de guvern — apreciază P.C.I. — „poate și trebuie să fie soluționată rapid", „trebuie respinse și înfrînte pretențiile forțelor de dreapta, conservatoare... O astfel de soluție este posibilă prin lupta și acțiunea tuturor forțelor de stînga, ale opoziției de stînga, P.S.I. și stîngii democrat-creștine".

Sarcina lui Giulio Andreotti de a forma un nou guvern de coaliție nu este de loc ușoară. Problemele cărora cel de-al treilea guvern Rumor nu le-a făcut față vor îngreuna și vor înăspri tratativele.

Există totuși o posibilitate de reconstituire a centrului-stînga ? Cum ? Și pe ce bază ? Acum, orice răspuns ar apărea prematur.

Rodica DUMITRESCU

ACTUALITATEA ACORDURILOR DIN 1954 DE LA GENEVA

Pentru istoria relațiilor postbelice, data de 20 iulie 1954 — semnarea acordurilor de la Geneva pentru Indochina — va rămîne nu numai ca un semn al capacității de care a dat dovadă omenirea în găsirea soluțiilor raționale pentru evoluțiile cele mai critice, dar și un permanent moment de referință. Acordurile de la Geneva își mențin deplina lor semnificație nu numai privind înapoi și deslușind evenimentele care l-au determinat, dar mai ales înțelegînd importantul fapt că aplicarea lor cu bună-credință, strictă și deplină ar fi împiedicat drama pe care au trăit-o și trăiesc popoarele vietnamez, laoțian și cambodgian care-și apără cu arma în mînă într-o grea luptă libertatea, independența și ființa lor națională.

Acordurile de la Geneva din 1954 au consacrat una din cele mai puternice înfrîngeri suferite vreodată de politica colonialistă. Popoarele vechii Indochine franceze desăvîrșeau în 1954 o îndelungată perioadă de luptă — peste opt decenii — pentru libertatea și suveranitatea lor. Ultimul moment — și într-un fel culmea — acestor bătălii a fost puternica încleștare de la Dien Bien Fu, care a marcat importanta victorie strategică militară și politică a armatei de eliberare vietnameze.

Caracterul realist al acordurilor de la Geneva reiese cu pregnanță din examinarea, chiar și sumară, a conținutului lor. Este vorba, în primul rînd, de obligația de neingerință în afacerile lor interne din partea statelor participante la conferință, care **s-au angajat să respecte suveranitatea, independența, unitatea și integritatea teritorială** a Vienamului, Laosului și Cambodgiei. Ca o completare la acest angajament, declarația de încheiere a conferinței sublinia că încetarea operațiunilor militare „va da Cambodgiei, Laosului și Vietnamului posibilitatea de a-și îndeplini și pe viitor rolul în comunitatea pașnică a națiunilor, în mod absolut independent și suveran".

În al doilea rînd, acordurile **consacrau statutul de neutralitate** al acestor țări. Art. 4 interzicea introducerea de trupe străine, de personal militar străin, precum și de orice fel de arme și muniții în Vietnam, iar art. 16 stipula importantul fapt că țările asupra cărora se repercutează acordul să nu participe la vreo alianță militară, pe teritoriul lor fiind totodată interzisă dislocarea unor baze militare ale puterilor străine.

Aceleași acorduri prevedeau de asemenea **reglementarea problemelor politice** din Vietnam. Art. 7 al declarației finale menționa : „Conferința declară că, în ce privește Vietnamul, reglementarea problemelor politice în baza respectării principiilor independenței, unității și integrității naționale trebuie să permită poporului vietnamez asigurarea libertăților fundamentale, garantate de către instituții democratice, formate după alegeri generale, libere, prin vot secret". Deci nu permanentizarea scindării Vietnamului constituia obiectivul acordurilor, ci dimpotrivă în 1956 urmau să aibă loc alegeri în nordul și sudul țării și să se depună eforturi pentru reunificarea Vietnamului.

Drumul spre reunificare a fost blocat de instaurarea unui regim marionetă în Vietnamul de sud, ai cărui conducători — indiferent dacă se numeau Diem, Khanh, Ky sau Thieu — urmăreau aceeași politică de aservire a intereselor naționale. Aceasta a însemnat o politică de cruntă teroare împotriva forțelor democratice și patriotice, împinzirea țării cu lagăre de concentrare, reprimarea oricăror acțiuni de natură să readucă țara pe calea preconizată de acordurile de la Geneva.

Regimul saigonez a aruncat țara într-un adevărat război civil, căutînd să-și prelungească existența cu ajutorul baionetelor străine.

Rînd pe rînd apoi toate prevederile acordului au fost încălcate, ajungîndu-se la actuala situație în care războiul afectează întreaga regiune indochineză.

Dacă am numi momentul încheierii acordurilor de la Geneva și toată etapa care l-a precedat drept tentativa unei **soluții negociate** pentru Indochina, evenimentele care au urmat se înscriu pe linia impunerii unei **soluții militare.** Vechile scopuri colonialiste, politica de dictat și presiune s-au concretizat inițial într-o nouă acumulare de forțe și armament, iar ulterior într-o confruntare dramatică, într-un război distrugător care și-a extins efectele asupra întregii regiuni. „Soluția militară" a situației din Indochina a însemnat și înseamnă războiul dus de S.U.A. în Vietnamul de sud, prezența unui contingent de consilieri și militari americani în Laos, imixtiunea în Cambodgia. În numele aceleiași „soluții militare" au fost atrase în războiul din Indochina numeroase alte țări, din Asia și zona Pacificului, afectîndu-se în mod sensibil viața politică internă și prestigiul internațional al acestora.

Fără a ne propune să facem un bilanț al întregii aventuri americane în Indochina, o concluzie esențială s-a impus — ea a fost recunoscută și la nivelurile cele mai înalte ale Administrației S.U.A. — **soluția militară nu este viabilă, ea nu a putut să ducă la rezultate scontate.** Soluția militară a eșuat mai intîi pe cîmpul de luptă. Uriașa armată expediționară a Statelor Unite aruncată în Vietnamul de sud, inclusiv toate presiunile exercitate asupra R. D. Vietnam, n-au reușit să încline balanța victoriei de partea lor. Cronica acestor ani de lupte din Vietnamul de sud stă mărturie ineficienței încercării de a impune poporului vietnamez cu ajutorul forței o politică străină intereselor sale. Din păcate, însă, între recunoașterea eșecului „soluției militare" și abandonarea politicii care pornește de la ideea unei soluții de forță rămîne încă o cale importantă de parcurs. Este exact calea care poate reanima litera și spiritul acordurilor de la Geneva, calea care să ducă la soluția politică a problemei indochineze. Cunoaștem în acest sens opțiunile opiniei publice mondiale, inclusiv ale celei americane. Ele s-au exprimat în atitudinea categoric ostilă extinderii și continuării războiului mergînd de la declarații ale oamenilor politici pînă la manifestările viguroase de stradă. Unii dintre aliații Statelor Unite în războiul din Vietnam au ajuns să proclame direct temerile efectelor de bumerang ale folosirii forței militare în Indochina. Cele două reuniuni recente — conferința S.E.A.T.O și conferința de la Saigon a așa-numitului grup de la Manila — au fost dominate de asemenea opinii. „Este evident — declara de pildă președintele Filipinelor, Marcos — că în Asia de sud-est soluțiile militare nu sînt răspunsul la problemele care se ridică... Forțele străine nu sînt de dorit, deoarece ele aduc amenințarea cu represalii care este mai rea decît pericolul originar". Un alt reprezentat asiatic — cel al Pakistanului — reluînd aceeași idee spunea că țara sa este convinsă că problemea indochineză nu poate fi reglementată pe cale militară. „Apreciem — spunea el — că popoarele acestei regiuni trebuie să-și poată exercita dreptul la autodeterminare și să-și hotărască ele însele viitorul politic fără intervenție externă". Notăm că și la Washington, după amestecul armat în Cambodgia, se înmulțesc declarațiile favorabile unei soluții negociate.

Este însă absolut limpede că ideea soluției negociate nu poate fi concepută ca un amalgam de acțiuni militare și politice, ca o prevalare de moment a unora față de altele în funcție de strategia și tactica Pentagonului. Numai o **categorică renunțare la forță și presiune militară** (înțelegînd prin aceasta încetarea războiului, retragerea trupelor invadatoare etc) poate reprezenta acea premisă obligatorie pentru întronarea unor relații de respect a drepturilor suverane ale popoarelor Indochinei. Din acest punct de vedere, observatorii se întreabă dacă într-adevăr S.U.A. intenționează căutarea unei soluții politice pe termen lung ? „Toate trupele americane — scrie «Sunday Telegraph» — au fost acum retrase din Cambodgia. Dar oare perspectiva mai îndepărtată este mai încurajatoare ? America are acum obligații morale și militare față de o a treia țară din Asia de sud-est care se adaugă la grelele ei angajamente existente în Vietnam și Laos. Și acest război indochinez, care se desfășoară sub o formă sau alta de peste 25 de ani, este o chestiune pe termen foarte lung".

Interesele majore ale păcii reclamă abordarea realistă a acestei complexe probleme internaționale. Mijloace sînt suficiente pentru ca S.U.A. să-și concretizeze intenția declarată a unei soluții negociate. Ne putem referi de pildă la conferința de la Paris, practic înghețată pînă-n prezent de atitudinea S.U.A.

R. D. Vietnam, toate forțele patriotice și democratice din Vietnamul de sud au fost întotdeauna fidele principiilor fundamentale ale acordurilor de la Geneva, respectînd acest document internațional important. R. D. Vietnam a îndeplinit cu rigurozitate obligațiile ce îi reveneau în baza acordurilor menționate. Putem astfel reaminti programul în patru puncte de rezolvare a problemei vietnameze prezentat în urmă cu cinci ani, ca de altfel și programul politic și soluția globală în zece puncte ale F.N.E. din Vietnamul de sud

Documente recente ale guvernului R.D. Vietnam, precum și ale Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud subliniază încă o dată atitudinea lor de bunăvoință pentru realizarea unei soluții negociate, în condițiile respectării intereselor fundamentale ale poporului vietnamez. Ministrul afacerilor externe al R.D. Vietnam, Nguyen Duy Trinh, într-un interviu acordat la începutul acestei luni Agenției vietnameze de informații, declara: **„Guvernul R. D. Vietnam are o atitudine serioasă; el este permanent gata să angajeze negocieri asupra unei soluții a problemei vietnameze pe baza corectă a soluției globale în zece puncte a Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud și a Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud".**

Iar o declarație a Ministerului Afacerilor Externe al Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, referindu-se la coordonatele problemei indochineze, menționa: **„Calea care duce spre pace în Vietnamul de sud, Cambodgia și Laos constă în aceea ca S.U.A. să pună capăt războiului lor de agresiune, să respecte cerințele legitime ale Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud și Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud, ale Frontului Național Unit Campuchea și ale Guvernului regal de unitate națională din Cambodgia și ale Frontului Patriotic Laoțian. Numai prin retragerea rapidă și completă a trupelor americane și a trupelor sateliților S.U.A. din Indochina vor putea Statele Unite să salveze viețile americanilor... Atîta timp cît S.U.A. în mod deliberat prelungesc, intensifică și extind războiul lor de agresiune în Indochina, populația sud-vietnameză este hotărîtă să se unească strîns cu popoarele frățești khmer și laoțian pentru a da agresorilor americani și lacheilor lor lovituri și mai grele, pentru a-i izgoni din această regiune".**

Aniversarea acordurilor de la Geneva din 1954 constituie un nou prilej de reafirmare a sentimentelor de sprijin și solidaritate internațională pe care le nutrește poporul nostru față de popoarele Indochinei, luptătoare pentru cauza dreaptă a independenței și suveranității naționale. Țara noastră a depus și depune o importantă activitate în direcția soluționării juste a acestei probleme internaționale critice care influențează, prin consecințele sale, ansamblul evoluției relațiilor dintre state. **„Partidul și poporul nostru** — declara tovarășul Nicolae Ceaușescu — **și-au manifestat și își manifestă îngrijorarea în legătură cu persistența în lume a unor focare de tensiune și încordare. Am acționat și acționăm pentru a sprijini lupta poporului vietnamez și a popoarelor din Indochina, pentru a contribui la încetarea războiului din această peninsulă: trupele S.U.A. trebuie să se retragă, popoarele din această parte a lumii trebuie lăsate să-și rezolve singure problemele, fără nici un amestec dinafară".**

Lupta plină de dîrzenie a popoarelor Indochinei stîrnește admirația întregii omeniri. Aceasta este o luptă pentru bunurile cele mai de preț ale fiecărui popor — ființa națională, independența și suveranitatea. Momentul internațional actual impune cu toată pregnanța revenirea la o soluție politică a situației din Indochina, reclamă revederea importantelor învățăminte ale istoriei care au dus în 1954 la încheierea acordurilor de la Geneva.

Sergiu VERONA

Belfast: unul din numeroasele magazine incendiate după ce au fost prădate

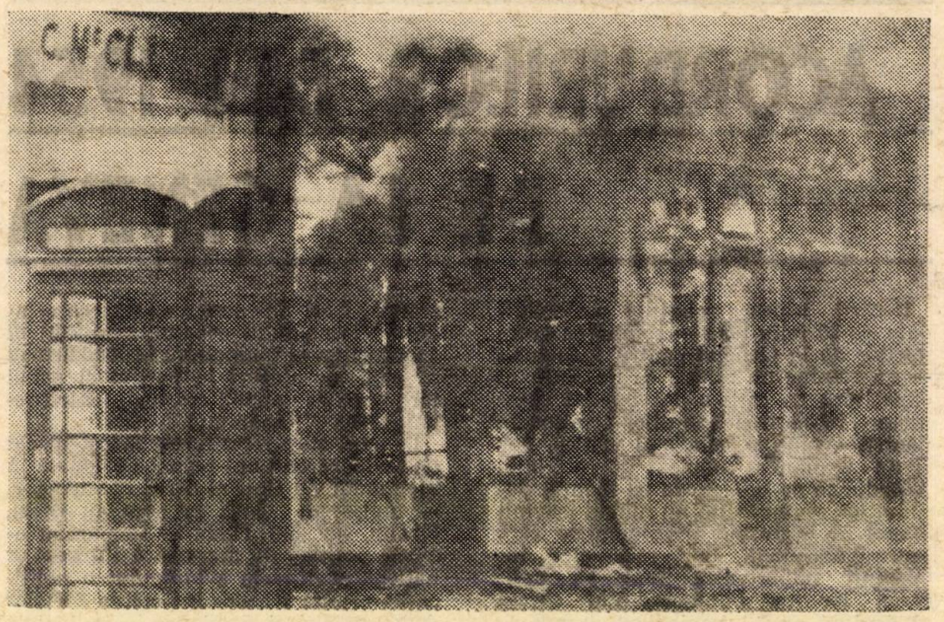

ULSTER: Tensiune variabilă, dar persistentă

Invitat, pentru vociferări repetate, să părăsească incinta parlamentului nord-irlandez, reverendul Ian Paisley a sugerat ofițerului de ordine care-l escorta spre ieșire: „dacă mi-ai împrumuta sabia dumitale, aș putea decapita cîțiva, înainte de a pleca". Șoapta „de scenă", pe care glasul format în alocuțiuni belicoase al extremistului protestant a făcut-o perceptibilă în întreaga încăpere, a fost primită cu hohote de rîs pe mai toate băncile Stormontului.

A fost, probabil, după multă vreme, primul moment de destindere pe care și l-au permis parlamentarii nord-irlandezi și toți cei cărora situația creată în Ulster în ultimele trei săptămîni le evoca perspectiva unei veri mai fierbinți, mai îndelungate și mai tragice decît precedentele. Un al doilea prilej de destindere l-a creat trecerea fără incidente a zilei de 13 iulie.

Aniversarea bătăliei de pe rîul Boyne (care curge pe teritoriul Republicii Irlanda) în care protestantul Wilhelm de Orania a risipit ultimele speranțe lui James al II-lea, ultimul rege catolic al Angliei, de a-și menține coroana, ocazionează, în fiecare an, impunătoare procesiuni ale protestanților din Ulster — și, de multe ori, ciocniri cu catolicii. Avînd în vedere antecedentele, ziua de luni a fost așteptată cu neliniște, autoritățile aplicînd un plan cuprinzător de măsuri care includea desfășurarea unor forțe de ordine cu un efectiv de aproximativ 20 000 de soldați și polițiști, delimitarea unor trasee care să evite, pe cît posibil, cartierele locuite de catolici, închiderea localurilor care vindeau băuturi alcoolice. La sfîrșitul zilei, s-a văzut că speranțele cele mai optimiste fuseseră depășite: defilarea celor 100 000 de protestanți, cîntînd imnuri religioase și marșuri, nu a dat naștere aici unui incident serios: reporterii aflați la fața locului au găsit pe catolici calmi, la casele lor, eventual consumînd berea cumpărată în ajuns. Se afirmă chiar speranța că, pînă la 12 august — cînd calendarul protestant programează „Parada ucenicilor" — nu vor apare ocazii de conflict între comunități.

Un moment dificil a fost depășit, dar, fără îndoială, este prematur să se vorbească despre un reflux durabil al încordării. Aceasta cu atît mai mult cu cît suita de incidente a fost declanșată nu numai de „sezonul procesiunilor tradiționale" (unele catolice, majoritatea protestante), dar și de alți factori ca, de exemplu, condamnarea definitivă a deputatei Bernadette Devlin realeasă la 18 iunie, aflată în prezent în închisoarea din Armagh. Într-un climat de suspiciune reciprocă, elementele extremiste au reușit, chiar continuînd să rămînă o minoritate, să influențeze într-o măsură sporită cursul evenimentelor.

Dincolo de detaliile incidentelor, principala explicație a conjuncturii actuale este aceea că guvernul nord-irlandez nu a putut, și nu și-a permis, să acționeze destul de hotărît în direcția reformelor necesare. Crearea unei autorități centrale în problema locuințelor (care să pună capăt discriminărilor practicate de consiliile locale) nu are șanse să fie legiferată decît începînd din toamnă. Reforma administrației lo-

cale ar putea să întîrzie pînă la primăvară. Universalitatea dreptului de vot a fost extinsă prin lege și la organele locale, dar aplicarea ei va întîrzia (probabil pînă în 1972), în așteptarea reformei administrative. Măsurile antidiscriminatorii par să aibă un regretabil caracter formal : legea „pentru combaterea incitării la ură" nu a fost invocată în legătură cu numeroasele discursuri incendiare ale reverendului Paisley, iar în privința asigurării dreptului la muncă, autoritățile și instituțiile de stat au obligația de a se angaja să nu practice discriminări (30 la sută dintre ele, scria „The Sunday Times", nu au îndeplinit nici măcar această formalitate), angajament pe care îl aplică (sau nu) fără nici o supraveghere ; să notăm că șomajul se menține la nivelul ridicat de 6,2 procente din forța de muncă.

Guvernul nord-irlandez nu poate fi suspectat de o atitudine hotărît nefavorabilă reformelor. Prizonieri ai propriei lor clientele politice, pe care ani la rînd au obișnuit-o să privească statu quo-ul ca imuabil, unioniștii se tem ca printr-o reorientare bruscă spre reforme să nu cedeze teren extremiștilor de tip Paisley. Că acest lucru este posibil o dovedește alegerea în parlamentul de la Westminster a reverendului Paisley, într-o circumscripție care aparținuse anterior unioniștilor. Deși se pare că au înțeles necesitatea de a-i combate pe extremiști — premierul Chichester-Clark se arăta într-un discurs recent, mai critic față de Paisley decît față de Bernadette Devlin — unioniștii nu își permit deocamdată să apară ca partid al reformelor. Mult depinde, în această privință, de atitudinea noului guvern conservator (în parlamentul de la Westminster, conservatorii și unioniștii sînt prin tradiție aliați); vor sprijini conservatorii guvernul Chichester-Clark necondiționat sau cu condiția înfăptuirii accelerate a reformelor ? Declarațiile conservatoare par să indice a doua ipoteză, dar o confirmare în practică este extrem de necesară.

Un al treilea guvern se află implicat — probabil mai mult decît ar fi dorit-o — în criza nord-irlandeză. Cît timp constituția țării proclamă apartenența la teritoriul național a comitetelor care compun Ulsterul, guvernul Republicii Irlanda nu își poate permite să se dezintereseze de situația din nord-estul „insulei verzi". Există și aici elemente extremiste care apreciază că actuala conjunctură recomandă, dacă nu chiar acțiunea directă pentru reunificarea insulei, măcar sprijinirea pe toate căile a elementelor catolice din Ulster care ar fi dispuse să treacă la lupta armată. Șeful guvernului de la Dublin, Jack Lynch, a demis doi dintre membrii guvernului, Charles Haughey și Neil Blaney, acuzați că ar fi organizat o rețea de expediere de arme în Ulster; de asemenea, a adresat catolicilor din Ulster numeroase apeluri la calm. Totuși Lynch, ca și Chichester-Clark, nu dorește să fie „depășit prin dreapta" : astfel se explică misiunea secretă a ministrului de externe Patrick Hillery care a vizitat cartierul catolic Falls Road din Belfast. Deși s-a arătat că Hillery nu a făcut decît să îndemne la moderație, este îndoielnic că această acțiune — ostentativ lipsită de implicații militare și totuși simbolică în cel mai înalt grad — a fost o contribuție la reducerea temperaturii politice a Ulsterului.

Populația Ulsterului se găsește în aceste zile în mijlocul unei situații confuze, solicitată de orientări contradictorii. Protestanții continuă să-i suspecteze pe catolici de iredentism și să-și suspecteze propriul guvern că, urmînd îndemnuri de la Londra, ar intenționa să facă însemnate concesii catolicilor. Paisley supraliciteză demagogic această tendință spre vigilență ; poate și mai grav pentru ordinea Ulsterului este faptul că organizația armată (neoficială) protestantă Forțele de voluntari ale Ulsterului pare să se reactiveze și să recruteze o parte din poliția „specială B" (desființată în aprilie anul trecut). Jumătate din „specialii B" astfel înregimentați (numărul total era de 8 500) ar constitui o prezență încărcată de primejdii. Aceasta cu atît mai mult cu cît printre catolicii lipsiți de conducerea mai lucidă a Bernadettei Devlin, chemările I.R.A. (Armata republicană irlandeză — organizație vizînd unificarea insulei) ar putea găsi o audiență sporită. O percheziție făcută în cartierul catolic Falls Road a dus, recent, la descoperirea unei cantități destul de importante de arme (aproximativ 60 de puști de diverse tipuri, zeci de revolvere, arme automate, mii de cartușe, explozibili).

Perchezițiile făcute în zonele catolice ale Belfastului au marcat încă o agravare a climatului : dacă anul trecut catolicii au considerat sosirea trupelor britanice ca o măsură menită să le asigure protecția, în prezent soldații englezi, neagreați de la început de protestanți, sînt priviți cu ostilitate și de catolici ; după percheziții s-a semnalat o avalanșă de reclamații (este greu de crezut că toate erau întemeiate) în legătură cu comportarea trupelor.

Numărul soldaților englezi angajați în această vastă operație mai mult polițienească este în continuă creștere, situîndu-se în prezent în apropierea cifrei de 12 000. Se poate vorbi despre o dublă suprasolicitare : pe de o parte, tensiunea continuă afectează moralul și chiar echilibrul nervos al trupelor (într-un incident recent, un soldat a aruncat gaze lacrimogene într-un local, fără să fi existat nici o provocare ; un altul a deschis focul asupra trecătorilor, de asemenea fără motiv) ; pe de altă parte dispozitivul militar britanic este determinat la reajustări — ultimele întăriri aduse în Ulster provin din „Armata britanică de pe Rin" (trupele staționate în R.F.G.).

Este incontestabil că Ulsterul trece printr-o criză majoră care a determinat și mai poate determina violențe. Evitarea repetării lor depinde, în perspectiva imediată, de resursele de calm de care dispun populația (protestantă și catolică) și forțele de ordine ; asemenea resurse — a dovedit-o desfășurarea zilei de 13 iulie — există. Pe termen mai lung, normalizarea climatului politic impune accelerarea reformelor și a dezvoltării generale a acestei provincii.

Mihai MATEI

reflector

AURUL NEGRU ÎN COLUMBIA

Numele Columbiei era tradițional legat de marea bogăție a acestei țări andine : cafeaua. Este de-ajuns să consemnăm că se situează pe locul doi în lume la producția acestei culturi, că recoltează anual circa 500 000 tone de cafea de cea mai bună calitate și că acest produs reprezintă 58 la sută din exporturile totale ale țării.

Ultimele decenii au îmbogățit potențialul economic al țării cu o nouă resursă naturală : petrolul. Ca și în celelalte țări andine, unde exploatările petroliere sînt de dată recentă — Ecuador, Peru, Bolivia — aurul negru a declanșat în țara cafelei speranțe, planuri și programe dintre cele mai îndrăznețe pentru viitorul economic.

Cele mai vechi zăcăminte de țiței, descoperite cu 40 de ani în urmă, se exploatează și astăzi de-a lungul văii rîului Magdalena, în apropiere de frontiera cu Venezuela. Dar marile speranțe ale columbienilor sînt legate de noile zone în care a fost semnalată sau probată prezența petrolului ; ele sînt situate în regiunea septentrională, inclusiv pe platforma continentală a Mării Caraibilor, în Llanos-uri — cea mai orientală regiune a țării — precum și pe cursul superior al rîului Magdalena.

Creșterea continuă a producției de petrol a țării a atins în ultimii ani un volum de 9 milioane tone. Au fost, de asemenea, întreprinse măsuri în vederea extinderii rețelei de transport a petrolului din zonele producătoare la locurile de consum, spre porturile de la Atlantic sau Marea Caraibilor ; în 1969, a intrat în funcțiune conducta transandină care transportă petrolul din zonele meridionale ale țării ; au fost legate cîteva cîmpuri petroliere din această zonă de conducta Orita-Tumaco, a cărei capacitate de transport a ajuns în acest fel la 100 000 barile pe zi.

Un rol important pentru viitorul petrolului din Columbia îl are întreprinderea de stat Empresa Colombiana de Petroleo — ECOPETROL — organism creat cu un deceniu în urmă, pentru punerea în aplicare a politicii statului în acest domeniu. Deși nu controlează decît 10 la sută din producția de petrol a țării, restul fiind concesionat filialelor marilor companii internaționale, în majoritate nord-americane — ECOPETROL și-a intensificat activitatea practică în ultimii ani, punînd în valoare noi zăcăminte, elaborînd noi planuri de explorări și exploatări atît în vechile cît și noile zone petroliere ale țării.

Guvernul columbian a adoptat pe lîngă aceste măsuri și unele hotăriri menite să îmbunătățească condițiile de concesionare a terenurilor petrolifere către companiile străine, precum și unele prevederi financiare privind comercializarea internă și exportul petrolului și a produselor petroliere. Se dezvoltă, concomitent, cooperarea Columbiei cu țări de pe alte continente, printre care statele socialiste, în vederea punerii în valoare, în condiții reciproc avantajoase, a bogățiilor de petrol.

BONN: GUVERN ŞI OPOZIŢIE

Şedinţă a Cabinetului vest-german

Străbătut de furtuni politice, dezlănţuite şi, apoi, cu patimă dirijate de o opoziţie a cărei combativitate a crescut, în vorbe şi în fapte, pe măsură ce guvernul se pregăteşte să dea curs unor importante hotăriri de politică externă şi internă, sezonul estival vest-german i-a reţinut pe politicieni pe redute, şi nici vacanţa parlamentară nu pare să-i scutească de griji sau eventuale intervenţii neprevăzute.

Deputaţii au fost, astfel, chemaţi într-o sesiune parlamentară extraordinară spre a vota un program de măsuri pentru frînarea tendinţelor actuale ale conjuncturii economice, în special, pentru prevenirea unui nou val de creştere a preţurilor. Aprobarea, în a treia lectură, a acestor prevederi, conţinînd, în esenţă, suspendarea provizorie a înlesnirilor acordate în urma reevaluării mărcii vest-germane şi o înăsprire a legislaţiei fiscale, printr-o „necesară deplasare a accentelor — cum a explicat ministrul economiei K. Schiller — de la politica cheltuielilor la politica impozitelor", a oferit unul din cele mai nimerite prilejuri de critică din partea opoziţiei, înclinată să cedeze violenţelor de limbaj.

Agresivitatea lingvistică a opoziţiei trădează o stare de spirit, întrucîtva, nouă. Într-adevăr, după alegerile pentru reînnoirea parlamentelor de land (în Renania de Nord-Vestfalia, Saar şi Saxonia inferioară), creştin-democraţii îşi văd, cît de cît, poziţiile mai consolidate. Adepţii combativului Fr.-J. Strauss s-au regrupat sub aripa bavareză a Uniunii creştin-democrate şi, adunaţi într-un congres extraordinar, au lansat spre Bonn, din sala Maeştrilor cîntăreţi din Nürnberg, tirade critice într-un ton deosebit de viguros, ce depăşea cu mult nota de obişnuită stridenţă a unor asemenea întruniri. Au avut însă — spre surprinderea conducerii U.C.S.-U.C.D. — de întîmpinat unele proteste înafara şi înăuntrul incintei congresuale ; a atras atenţia, astfel, declaraţia difuzată de „Cercul studenţilor creştin-democraţi" prin care se susţine că delegaţilor nu li s-a oferit posibilitatea de a-şi exprima voinţa (dintre semnatari a făcut parte şi fiul fostului ministru federal al economiei, Höcherl).

În acelaşi timp, la Bonn, în sala de concerte Beethoven avea loc congresul partidului liber-democrat (P.L.D.), partenerul de coaliţie al social-democraţilor, greu lovit de rezultatele alegerilor de land. Prin consecinţele ei directe asupra politicii guvernamentale, dezbaterea congresiştilor liberali s-a dovedit mult mai importantă decît tumultuoasa întrunire bavareză. Micul partid liber-democrat, care asigură cele şapte voturi majoritare ale coaliţiei de la Bonn, este angajat într-o serioasă luptă pentru a supravieţui tendinţei generale de polarizare a corpului electoral vest-german. În această situaţie, clarificarea orientării sale politice şi restabilirea coeziunii interne erau principalele obiective ale congresului de la Bonn. În parte, această tentativă a reuşit. Vechii adepţi ai aripii conservatoare a partidului, precum Erich Mende, fostul preşedinte al P.L.D., şi deputaţii Zoglmann şi Achenbach, au suferit o înfrîngere evidentă. Ziarul „Die Welt", îndeobşte ostil actualei formule guvernamentale, era astfel nevoit să-şi intituleze un articol — „Mende a venit, a văzut, a pierdut".

Victoria preşedintelui Walter Scheel, actualul ministru de externe, s-a datorat însă, în mare măsură, voturilor acordate de „tinerii liberali" — fracţiune a cărei orientare spre stînga, foarte apropiată de cea a grupărilor similare din cadrul social-democraţiei, nu corespunde întru totul, şi uneori chiar se opune, vederilor mai moderate ale conducerii partidului. Alianţa cu P.S.D. şi politica „de deschidere spre Răsărit" a guvernului Brandt au fost ratificate de congres ; ceea ce nu înseamnă, desigur, că au fost eliminate din sînul partidului, şi chiar al prezidiului P.L.D., unele diferenţe de concepţie : dacă, deocamdată, nu se mai poate vorbi despre o alegere între Mende şi Scheel, nu este însă mai puţin adevărat că, în afara amintitei grupări a „tinerilor liberali", micul partid liber-democrat este totuşi destul de încăpător pentru a găzdui şi facilita nuanţate orientări sub egida preşedintelui Scheel, dar şi sub influenţa mai moderatoare a ministrului de interne Genscher sau a deputatului Kühlmann-Stumm. Partidul, care — aşa cum, principial, explicau, pînă nu de mult, strategii lui — dorea, prin tradiţie, să-şi păstreze un rol de grupare critică, pronunţat intelectuală (sau intelectualistă), între cele două mari formaţiuni politice, social-democrată şi creştin-democrată, e nevoit, acum, să admită o singură alternativă : colaborarea cu P.S.D. ; iar în acest cadru, să fie promotorul unei politici active, cu deosebire în direcţia relaţiilor cu ţările Europei răsăritene, liberalii beneficiind, în ochii alegătorilor, de atu-ul că propriul şef de partid este şi şeful diplomaţiei vest-germane. „Partidul liberal — declara, în acest sens, W. Scheel — nu se va mulţumi să joace rolul de frînă în coaliţia guvernamentală. El îşi va îndeplini toate angajamentele asumate pe timpul întregii legislaturi. Politica în direcţia Răsăritului nu va fi lichidată ci, dimpotrivă, continuată cu consecvenţă, căci nu există altă alternativă. Partidul liber-democrat va veghea pentru ca reformele interne să fie, în mod energic, aplicate".

Faptul că liber-democraţii au pierdut mai puţine voturi acolo unde, după modelul coaliţiei de la Bonn, guvernează alături de P.S.D., aşa cum e cazul în landul Renania de Nord-Vestfalia, constituie, în ochii unor comentatori, un motiv suplimentar în favoarea actualei formule guvernamentale Pe de altă parte, este clar că, atît în ce-i priveşte pe social-democraţi cît şi pe liberali, nu „politica răsăriteană" promovată a făcut obiectul reculului electoral. Această constatare ne-a fost confirmată de premierul social-democrat al landului Renaniei de Nord-Vestfalia, Heinz Kühn, care ne declara că, în ciuda faptului că „rezultatele alegerilor nu au fost pe măsura aşteptărilor sale, aceasta nu a dus cu nimic la schimbarea structurii politice". După opinia d-sale, cauzele ar fi de altă natură, locală şi conjuncturală, nemulţumirea manifestată în faţa urnelor de corpul electoral nefiind, în nici un caz, datorită politicii externe promovate de guvern. Mulţi observatori ai vieţii politice vest-germane subliniază, totodată, că, în ultima instanţă, nu cîştigul creştin-democrat sau pierderile social-democrate şi liberale constituie cel mai important rezultat, ci, faptul că, în urma alegerilor, în nici unul din cele trei landuri, partidul naţional-democrat (P.N.D.), de orientare neo-nazistă, nu a întrunit numărul necesar de voturi pentru a fi reprezentat în parlamentele regionale.

În general, se poate aprecia că, dacă în materie de „politică răsăriteană", critica opoziţiei a atins un maximum imaginabil de expresii dure, aceasta nu a corespuns şi unei eficacităţi pe planul îndrumării opiniei publice, în marea ei majoritate, favorabilă opţiunilor guvernului Brandt-Scheel. Comentînd cuvîntarea lui Strauss la Congresul U.C.S., purtătorul de cuvînt al organizaţiei P.S.D. din Berlinul occidental, exprima un sentiment mai larg răspîndit, cînd trăgea concluzia că, liderul bavarez denotă, prin asemenea luări de poziţie, că „nu mai vrea să fie luat în serios pe plan internaţional".

Este, totuşi, într-un anume sens, simptomatic că, după aprinsele dezbateri pe tema negocierilor sovieto—vest-germane, privind încheierea unui acord de nerecurgere la forţă, au început, în ultima vreme, să apară voci creştin-democrate mai „tolerante", dacă nu chiar mai înţelegătoare faţă de opţiunile externe guvernamentale. E de pre-

supus că un rol demn de semnalat în această „reorientare" l-a jucat și sprijinul fără rezerve pe care președintele francez Georges Pompidou l-a dat „politicii răsăritene" cu prilejul recentei sale vizite la Bonn. „În politica răsăriteană — declara, de pildă, liderul creștin-democrat din Renania de Nord-Vestfalia, Heinrich Köppler — nu trebuie să existe disensiuni de lungă durată" ; și tot el recunoștea că „politica răsăriteană nu trebuia să devină temă electorală". De asemenea — aprecia fostul ministru de interne creștin-democrat, Ernst Benda — „la noi sînt destui cei care sînt gata să colaboreze la realizarea politicii răsăritene", iar o personalitate precum fostul secretar de stat la Ministerul de Externe, Carstens, putea să se distanțeze de afirmațiile extremiste ale colegilor săi de partid, precizînd că el este „împotriva nerecunoașterii (R.D.G.) ca țel al politicii noastre". În fine, în ultimul timp, teza recunoașterii granița Oder—Neisse a fost împărtășită și de așa-numitul cerc politic creștin „Bensberg", cunoscut printr-o serie de luări de poziție foarte puțin ortodoxe în cadrul U.C.D.—U.C.S.

Desigur, că asemenea tendințe au fost, după înfocatele și obositoarele înfruntări parlamentare, captate cu bunăvoință și înțelegere de cercurile guvernamentale („E sarcina guvernului să încerce a cîștiga sprijinul opoziției", preciza, de curînd, purtătorul de cuvînt, C. Ahlers). O astfel de tentativă nu e însă străină și de intenția guvernului de a-și asigura din vreme o majoritate mai confortabilă în Bundestag, în vederea ratificării eventualului acord de nerecurgere la forță cu Uniunea Sovietică. Mai mult, se vorbește chiar despre încercarea de a obține, dacă nu o „cauțiune", cel puțin o „prezență" a opoziției la proiectatele tratative de la Moscova, dintre ministrul de externe vest-german W. Scheel și omologul său sovietic, A. Gromîko. Deocamdată, se așteaptă noi precizări privitoare atît la data călătoriei lui Scheel la Moscova cît și la concepția vest-germană asupra proiectului de tratat sovieto—vest-german.

Pînă acum, cu prilejul diverselor declarații de politică externă guvernamentale, nu s-a putut constatat o modificare substanțială a poziției de principiu adoptate de guvern, și, în orice caz — cu toate atacurile opoziției pe de o parte, sau ofertele de colaborare pe de alta — nu s-au observat semne ale unor concesii esențiale. Declarațiile făcute ziariștilor, în cadrul unei conferințe de presă, de către cancelarul federal Brandt și ministrul de externe Scheel, în urma unei importante ședințe de cabinet, au confirmat hotărîrea guvernului de a urma, și în continuare, cursul actual al politicii sale. O serie de acte ale diplomației R.F.G. din ultima vreme, precum convorbirile polono—vest-germane, au fost apreciate ca mai realiste, mai constructive. „Cu polonezii — declara, de pildă, cancelarul corespondentului diplomatic al agenției «Taniug» — am obținut cîteva rezultate pline de succes, și cred că vom ajunge la un acord într-o perioadă previzibilă". El se referea, desigur, la acordul comercial pe termen lung între Polonia și R.F.G. parafat, la sfîrșitul lunii iunie, cu prilejul vizitei ministrului vest-german al economiei, Karl Schiller, la Varșovia ; de asemenea, — amintea cancelarul Willy Brandt — cea de-a cincea rundă a convorbirilor politice polono—vest-germane va avea loc spre sfîrșitul lunii iulie.

Radu PASCAL

INTRE BRUXELLES ȘI KINSHASA

Călătoria de la sfîrșitul lui iunie a regelui Baudouin I în Congo — încheiată cu un tratat de prietenie pentru semnarea căruia ambele părți s-au felicitat — a readus în atenția observatorilor politici relațiile dintre Belgia și fosta ei colonie. Sărbătorirea la Kinshasa a celei de a zecea aniversări a proclamării independenței — sărbătorire la care a participat și monarhul belgian — s-a desfășurat într-o atmosferă de entuziasm, generată de o serie de succese obținute în viața politică și socială a Republicii Democratice Congo. În acest context evoluția relațiilor cu fosta metropolă nu a surprins pe observatorii politici, deși sînt relativ rare cazurile în care, după o ruptură zgomotoasă, dialogul dintre o fostă colonie și o fostă putere colonială să fie reluat. „Congo este astăzi — spunea regele Baudouin într-o alocuțiune la Kinshasa — nu numai un stat suveran din punct de vedere juridic dar și o putere care dorește cu bună dreptate să fie stăpînă pe propriul ei destin. Este de-a dreptul încurajator pentru Belgia faptul că, după ce Republica Democratică Congo și-a cucerit un loc meritat în concertul națiunilor, țările noastre hotărăsc să întărească prin existența unui tratat legătura cea mai puternică, mai sinceră și mai nobilă care se naște între ele : prietenia".

În 1960 Congo belgian obținea independența. Au urmat cinci ani de război civil și dificultăți economice depășite destul de greu. După instaurarea, în 1965, a celei de a doua republici, cînd președintele Mobutu a preluat puterea, Republica Congo a pornit într-o fază nouă a dezvoltării sale independente în care realizările economice și prezența pe plan internațional au fost principalele semne ale stabilității politice a statului. În tot acest timp relațiile cu fosta metropolă, chiar dacă din punct de vedere politic au fost grevate de stagnare sau regres, s-au menținut pe planul unei permanente colaborări economice. „Congo-Kinshasa — nota «Le Monde Diplomatique» — s-a bucurat, după independență, de un loc privilegiat în programele belgiene de cooperare. E țara care ocupă primul loc în aceste programe, deși ajutorul belgian s-a diversificat în întreaga lume în ultimii ani. Asistența tehnică nu a suferit în cei zece ani vicisitudinile relațiilor politice dintre cele două țări. Crizele succesive pe care le-au cunoscut relațiile congo-belgiene nu au pus în discuție nici un moment principiul cooperării".

O scurtă trecere în revistă a evenimentelor premergătoare tratatului recent încheiat între Republica Democratică Congo și Belgia este semnificativă. Mai întîi, lichidarea problemei mercenarilor belgieni a determinat o anume normalizare a raporturilor dintre cele două țări. În aceste condiții președintele Mobutu făcea, în iunie 1968, o vizită la Bruxelles, al cărei principal obiectiv era o dezvoltare a cooperării congo-belgiene. O lună mai tîrziu, ministrul belgian al cooperării, Raymond Scheyven vizita Kinshasa, iar la 23 august era semnată o convenție generală de cooperare tehnică și științifică. În februarie 1969, o importantă misiune economică belgiană cu caracter mixt (în care erau reprezentate atît sectorul de stat cît și cel particular), condusă de prințul Albert de Liège, fratele regelui Baudouin, pleca în Congo ; rezultatul vizitei a fost semnarea unui acord de schimburi comerciale între cele două state. În iulie, același an, ministrul de externe Pierre Harmel întreprinde o vizită oficială în Congo, la invitația președintelui Mobutu. În luna noiembrie avea loc prima vizită oficială a președintelui congolez în Belgia, și un nou acord de cooperare tehnică era semnat la Kinshasa în martie 1970. În sfîrșit, suveranul belgian, la invitația președintelui Republicii Democratice Congo, a vizitat în a doua

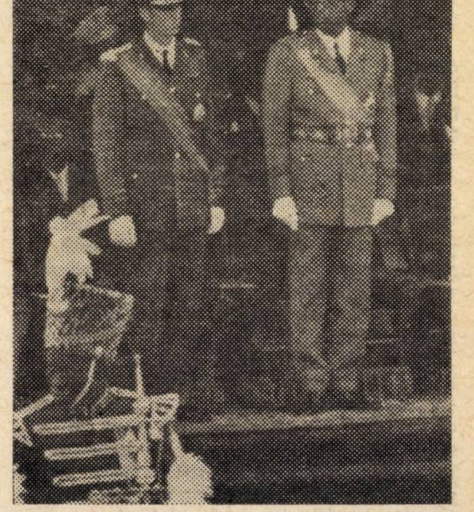

Regele Baudouin I al Belgiei împreună cu președintele Mobutu la festivitățile prilejuite de sărbătorirea a zece ani de la proclamarea independenței Republicii Democratice Congo

jumătate a lunii trecute fosta colonie și a participat la festivitățile consacrate aniversării independenței.

Sprijinul tehnic și financiar acordat de Belgia Republicii Democratice Congo a atins în 1969 cifra de 1 132 000 000 franci belgieni. Un mare număr de experți și tehnicieni belgieni (numărul lor este de ordinul miilor) își desfășoară activitatea în această țară.

Congo-Kinshasa dispune de uriașe bogății naturale : este întîia țară producătoare de cobalt din lume ; se află pe al cincilea loc, în ierarhia mondială, în ceea ce privește producția de cupru ; constituie, printre țările lumii a treia, cel mai de seamă furnizor și client al Belgiei (exporturile belgiene în această țară se ridică la trei miliarde de franci și importurile la 13 miliarde de franci).

În aceste condiții, semnarea tratatului de prietenie dintre cele două țări a fost salutată cu satisfacție de ambele țări.

Stelian ȚURLEA

R. D. GERMANĂ

REPERE ÎN ECONOMIE ȘI ȘTIINȚĂ

O călătorie în Republica Democrată Germană, la un sfert de secol după terminarea celui de-al doilea război mondial, îți permite constatări semnificative asupra transformărilor profunde care au avut loc în acest răstimp pe pămîntul primului stat socialist german din istorie. Se știe că peste o pătrime din potențialul industrial al Germaniei antebelice — circa 20 la sută în zonele apusene și aproximativ 35—40 la sută în cele răsăritene, unde războiul a fost mai crîncen — a fost distrus în urma bombardamentelor și a luptelor. Orașele, crunt bombardate — ruine înnegrite de fum și ploaie, un fel de **remember** rămas în atenția contemporanilor, mai vezi și azi — erau fără apă, fără încălzire, fără electricitate. Pămînturile cu greu începeau să fie redate agriculturii.

— Vă aflați într-una din zonele care se numărau altădată printre cele mai înapoiate ale Germaniei. Fraza, auzită în multe din regiunile vizitate, are un sens precis : înainte de război, teritoriul de astăzi al R.D.G. participa doar cu 30 la sută la venitul național al Germaniei ; în economia țării, industria materiilor prime se concentrase în vest, în special în Ruhr. Înainte de război, aproape nouă zecimi din producția industrială de pe actualul teritoriu al R.D.G. se rezuma numai la industria prelucrătoare.

Tabloul care ni se înfățișează astăzi este cu totul altul. Din 1950, producția industrială a crescut de cinci ori ; industria furnizează 60 la sută din venitul național al țării. O comparație se impune : în aproximativ zece luni, industria R.D.G. produce astăzi tot atît cît întreaga Germanie a anului 1936. Venitul național al țării a sporit de patru ori în ultimele două decenii. În mediul rural au avut loc, de asemenea, profunde schimbări în raporturile sociale. Reforma agrară a lichidat marile exploatări de tip capitalist sau feudal. Pămînturile au fost redate celor ce le-au muncit de secole. Cîteva din secvențele unei călătorii, ce ne-a purtat din nordul R. D. Germane pînă în sud, și din vestul țării pînă la granița cu R. P. Polonă, pot fi edificatoare în ce privește preocupările prezente și perspectivele de viitor ale țării, în ce privește eforturile depuse pentru înlăturarea ruinelor trecutului, pentru construirea noii orînduiri sociale.

■

Primarul adjunct al orașului Eisenhüttenstadt, Max Richter, cunoaște și salută pe toată lumea, este cunoscut și salutat literalmente de orice trecător. Amabilitatea și competența sa ne oferă prilejul de a reface istoria vie a acestui orășel, fondat acum vreo două decenii pe pămînturile unor foști moșieri, într-o zonă altădată extrem de înapoiată.

— Noi am ales amplasamentul uzinei siderurgice (1,5 milioane tone oțel pe an), dar meteorologii ne-au convins să găsim o altă poziție pentru viitorul oraș (vînturile bat aici 300 de zile pe an de la vest la est). Așa că am scăpat de fum. Ce ne caracterizează ? Tinerețea. Doar eu sînt mai bătrîn... Orașul are 20 de ani, iar o treime din locuitori au pînă la 15 ani. La fiecare doi ani trebuie să construim o școală de zece ani, cu cîte 20 de clase. Avem în prezent 11 școli medii politehnice (denumirea școlii generale obligatorii de zece ani) și patru școli profesionale.

Max Richter ne-a însoțit în plimbarea pe străzile celei mai tinere așezări din R. D. Germană, ne-a arătat noile microraioane ale orașului, o școală de curînd deschisă etc.

— Nucleul sistemului nostru de învățămînt — ne declară interlocutorul nostru — îl constituie școala medie politehnică de zece ani. La terminarea acesteia, elevilor li se deschid două posibilități : școala profesională de doi-trei ani sau așa-numita școală superioară lărgită, de asemenea de doi-trei ani. Terminarea celei dintîi permite obținerea unei calificări urmată de intrarea în producție. La capătul celei de a doua, care adîncește cunoștințele de specialitate, se obține o diplomă pe baza căreia se poate continua învățămîntul la nivel universitar.

Despre noua structură a învățămîntului superior — structură înnoită acum pentru a treia oară — ne-a informat pe larg dr. Erhardt Eichhorn, șeful secției de relații internaționale a Universității tehnice din Dresda. „Faptul că la fiecare șapte ani — ne spune domnia-sa — cunoștințele științifice ale omenirii se dublează, a fost unul dintre temeiurile principale care au determinat statul nostru să efectueze cea de a treia reformă universitară. Urmărim în prezent să transformăm toate unitățile de învățămînt superior în conformitate cu cerințele dezvoltării societății socialiste în țara noastră. S-ar putea afirma că știința a devenit una din principalele forțe motrice ale dezvoltării noastre".

Cu privire la munca științifică a studenților, aflăm că aproximativ nouă zecimi din studenții Universității încheie contracte cu întreprinderile, după trei ani de studii pentru efectuarea practicii în producție și pentru a se angaja ulterior chiar în aceeași întreprindere. Studenții cei mai pregătiți din punct de vedere teoretic rămîn în Universitate după terminarea studiilor și lucrează timp de trei ani la o temă de cercetare, care devine apoi teză de doctorat. Specializarea majorității studenților are loc după stadiul de practică în întreprinderi, după intrarea în producție și după absolvirea unor cursuri post-universitare de specializare. Reforma învățămîntului superior prevede ca cercetarea științifică să se desfășoare în direcția principalelor probleme aflate în fața economiei naționale. În acest sens, Comitetul de stat al planificării a stabilit ca în institutele de învățămînt superior din Dresda să fie cercetate cu precădere teme privind electronica și mașinile electronice de prelucrare a datelor, ținînd seama de faptul că în acest oraș este concentrată industria electronică a țării.

— După un an de muncă în cadrul noului sistem, sîntem mulțumiți de rezultatele obținute — ne spune dr. Eichhorn. Avem astăzi 12 000 de studenți și contăm în anii viitori pe „o producție" de 2500 absolvenți anual. Amintesc faptul că în 1949 absolviseră facultățile Dresdei doar 24 de studenți ! În încheierea convorbirii ni se vorbește cu căldură despre relațiile rodnice ale Universității din Dresda — schimb de experiență, vizite reciproce de specialiști etc. — cu Institutul politehnic din București.

■

De fapt, convorbirea noastră cu un funcționar superior al combinatului petrolifer de la Schwedt a pornit tot de la problema învățămîntului. Hotărîrea de a se trece de la chimia lignitului (R.D.G. fiind cel mai mare producător de lignit din lume) la petrochimie, a ridicat probleme cu totul noi. A fost necesar să se modifice unele fabrici și să se construiască altele noi, s-a elaborat un plan de reprofilare profesională pentru cei care lucraseră înainte în zăcămintele de lignit, a fost modificată pregătirea profesională a celor ce aveau deja o specializare, iar în universități, programul de învățămînt a fost adaptat noilor condiții create în industrie. Acum — ni se spune — funcționează o școală profesională a întreprinderii, care pregătește muncitorii pentru funcțiile de subingineri. În momentul de față, fiecare al șaptelea lucrător al combinatului este subinginer sau posesorul unei diplome de inginer. Vrem ca, pînă în 1980, fiecare al cincilea muncitor să aibă studii de specialitate, iar activitatea de calificare superioară să devină obligatorie pentru fiecare muncitor.

Combinatul de la Schwedt a fost ridicat într-o regiune ai cărei locuitori se ocupaseră înainte de război exclusiv cu cultura cerealelor și a tutunului. Utilajele pentru construcția combinatului au fost furnizate în majoritate de Uniunea Sovietică, precum și de unele firme occidentale ; o instalație a combinatului a fost livrată de industria românească. Producția inițială a fost de două milioane tone și, ulterior, s-a ridicat la șapte milioane tone anual. În 1967 a fost prelucrată cea de a zecea milioană tonă de țiței ; pînă în 1975 se urmărește dublarea actualei producții. Una dintre preocupările actuale ale conducerii combinatului o constituie atingerea nivelului prețurilor mondiale în ce privește prelucrarea tonei de petrol. O altă preocupare importantă — trecerea, în viitor, la o producție pe deplin automatizată.

Atît la Schwedt cît și la Eisenhüttenstadt, factorii responsabili ai diferitelor sectoare de activitate ne-au declarat că, în prezent, o preocupare majoră a oamenilor muncii din R. D. Germană o constituie îmbunătățirea continuă a metodelor de lucru în vederea sporirii eficienței activității în toate domeniile economiei naționale, științei și învățămîntului.

În această perioadă, cînd s-a împlinit un sfert de veac de la nimicirea hitlerismului, oamenii muncii din R.D. Germană privesc viitorul cu încredere, de pe pozițiile unor importante cuceriri obținute în opera vastă și complexă de edificare a noii orînduiri sociale.

Eugen PHOEBUS

Corespondență din Bagdad, de la Petre Tomulescu

Petrol și irigații

Poporul irakian a sărbătorit, la 14 iulie, împlinirea a 12 ani de la înfăptuirea revoluției antimonarhice și proclamarea republicii — moment de seamă în istoria luptei împotriva jugului feudal și asupririi străine.

Ziua națională este marcată, în acest an, de o serie de succese în viața social-economică a țării. Prin planul cincinal (1971—1975), Irakul s-a angajat să dezvolte, pe baze naționale, industria extractivă a petrolului, să construiască noi unități ale industriei prelucrătoare ; în agricultură, lupta cu deșertul va fi sprijinită prin construirea unor baraje și lacuri de acumulare pentru irigații. În cursul următorilor cinci ani, se vor face investiții în valoare de 1 144 milioane dinari irakieni (1 dinar irakian = 2,80 dolari), la care sectorul de stat va participa cu 860 milioane dinari, iar sectorul particular cu 284 milioane dinari.

În ultimii ani s-au făcut pași înainte pe drumul dezvoltării unei industrii proprii. În acest sens, atenția cea mai mare a fost acordată exploatării directe a resurselor petrolifere de către Compania Națională Irakiană de Petrol (I.N.O.C.), căreia guvernul i-a alocat fonduri sporite. La sfîrșitul anului viitor și începutul anului 1972 se prevede începerea efectivă a extracției de țiței din regiunea Rumaila, de către I.N.O.C. cu sprijinul companiei franceze E.R.A.P., proprietatea asupra petrolului aparținînd însă statului irakian. În același timp, la Basrah au început lucrările pentru construcția unei mari rafinării de petrol.

Recent, avînd în vedere producția actuală și în perspectivă de petrol, guvernul irakian și-a făcut cunoscută intenția ca, în următorii trei ani, să construiască o conductă de petrol între Rumaila și Port Tartous (Siria), la Marea Mediterană, cu un diametru de 1,2 metri și o lungime de 1 350 km. În acest fel, pentru producția de petrol a companiei I.N.O.C. se vor crea condiții optime de export pe piețele din Europa — unele din principalele importatoare și consumatoare de petrol din lume. Se prevede ca în următorii zece ani, statul să finanțeze compania de petrol I.N.O.C. cu suma de circa 500 milioane dinari, iar prin vînzările de petrol ale aceleiași companii, să se realizeze venituri nete de 860 milioane dinari (în perioada 1971—1981). Paralel, compania cu capital străin Iraq Petroleum Co. va fi obligată să-și sporească cantitățile de petrol extrase, urmînd ca încasările nete ale guvernului irakian de la această companie să fie de circa 200 milioane dinari irakieni pe an.

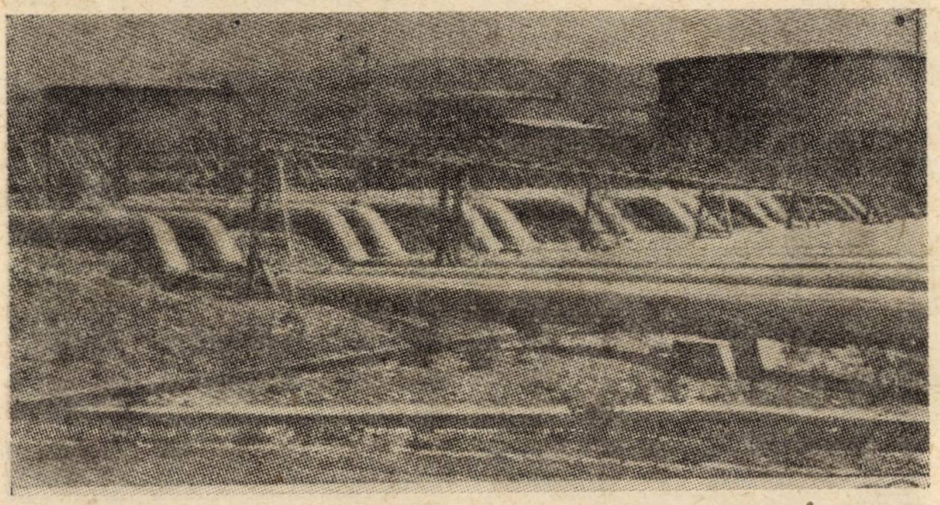

Conducte petroliere la Baniyas, aparținînd „Iraq Petroleum Comp".

O altă ramură a industriei extractive, care nu va mai fi controlată de capitalul străin, este industria sulfului (extras, prelucrat și comercializat de către compania de stat National Mining Co). Se prevede ca la sfîrșitul anului viitor să înceapă producția de pe principalul cîmp de sulf de la Al Mishraq, urmînd ca, anual, să se producă circa 1 250 000 tone. În perspectivă, există posibilități pentru dublarea acestei producții, ținînd cont că pe lîngă zona Al Mishraq mai sînt și alte regiuni bogate în sulf.

În ceea ce privește agricultura, pe lîngă proiectele vizînd dezvoltarea irigațiilor, o atenție deosebită se acordă folosirii sulfului și fosfaților pentru creșterea producției de îngrășăminte chimice ; se află în curs de construcție o mare fabrică de îngrășăminte chimice, în timp ce întreprinderea recent terminată de la Abu Flus (la sud de Basrah) va începe să producă în acest an.

Pentru a asigura controlul apei Tigrului și a iriga noi suprafețe agricole, în localitatea Al Tharthar se prevede construirea unui lac de 100 km lungime și 20—41 km lățime. În același timp, pentru valorificarea apelor fluviale și maritime se prevede construirea unei flote de pescuit, cuprinzînd peste 300 de vase de diverse capacități.

reflector

RELAȚII CHINO-FRANCEZE

O delegație guvernamentală franceză condusă de ministrul A. Bettancourt, delegat pe lîngă primul ministru, însărcinat cu planificarea și dezvoltarea teritorială, s-a aflat săptămîna aceasta într-o vizită oficială la Pekin. Referindu-se la importanța vizitei, Li Sien-nien, vicepremierul Consiliului de Stat al R.P. Chineze, își exprima convingerea că ea va consolida înțelegerea reciprocă și relațiile chino-franceze. După cum arăta vorbitorul, guvernul chinez s-a pronunțat întotdeauna pentru dezvoltarea pe baza principiilor coexistenței pașnice a relațiilor dintre țări cu sisteme sociale diferite. „Prin eforturile comune ale fostului președinte francez, generalul de Gaulle, și ale guvernului chinez, sublinia vicepremierul Li Sien-nien, China și Franța au stabilit relații diplomatice, cele două țări menținînd în ultimii ani raporturi bune. R.P. Chineză a fost întotdeauna de părere că problemele interne ale unei țări trebuie rezolvate de propriul popor. De aceea, ne opunem cu hotărîre politicii agresive a S.U.A., amestecului lor în problemele interne ale statelor. Pe această linie, marele popor francez are o glorioasă tradiție de rezistență împotriva agresiunii și intervenției străine".

Apreciind la rîndul său vizita întreprinsă în R.P. Chineză drept „un nou pas în apropierea și înțelegerea reciprocă între cele două țări", A. Bettancourt, a subliniat ponderea tot mai mare a R. P. Chineze pe arena internațională. „Nimeni nu trebuie să se îndoiască de acest lucru. Franța știe că China este o țară cu mare vitalitate și un spirit întreprinzător".

NELINIȘTE LA BANGKOK

Politica agresivă a autorităților de la Bangkok concretizată în „trimiterea mercenarilor tailandezi în Cambodgia", provoacă nemulțumirea, din ce în ce mai accentuată, a populației Tailandei. Programul militarist al guvernului Kittikachorn se repercutează însă și asupra unor sectoare ale economiei naționale. În această ordine de idei, autoritățile tailandeze au dispus recent inițierea unui program de „austeritate" care a impus creșterea prețurilor de vînzare la o serie de mărfuri de consum.

Opinia publică din Tailanda nu a întîrziat să-și manifeste dezaprobarea față de aceste măsuri. Demonstrațiile de stradă, precum și interpelările în parlament se țin lanț. În acest context guvernul a trecut la acțiuni „drastice", instituind „starea de alertă" pentru trupele din capitală și din principalele orașe ale țării, pentru a atenua „climatul de încordare și nesiguranță politică" atît de acut resimțit de altfel de mult timp de către autoritățile de la Bangkok.

Cum era de așteptat, represaliile polițienești nu au avut efectul scontat, opinia publică tailandeză continuînd să-și exprime manifest dezacordul față de cursul politic pe care vrea să-l imprime țării guvernul Kittikachorn.

reportaj pe glob

14 IULIE

Virgil Dănciulescu

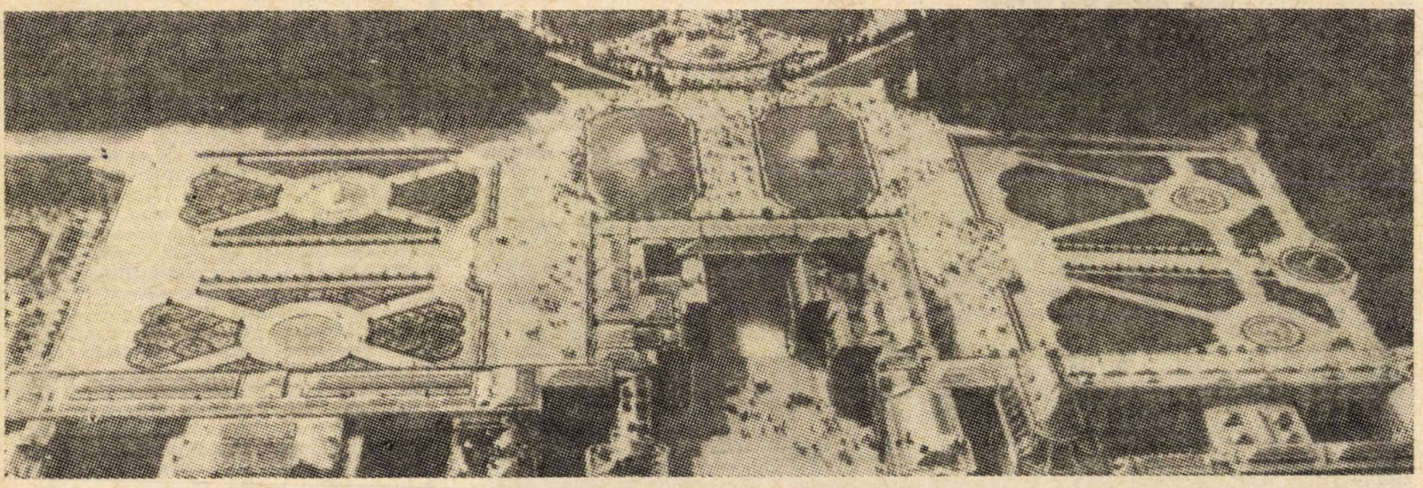

Versailles. Vedere aeriană

Un colț al Parisului. În centru, noua clădire a Radioteleviziunii franceze

Într-o carte de autentic spirit și poezie franceză, în „Micul Prinț" al lui Exupéry, o pagină de neuitat aruncă un strop de slavă peste ceea ce obișnuim, de regulă, să socotim banal (și poate de aceea lesne de nesocotit) și anume peste legăturile dintre oameni, peste subtilele, inefabilele fire care țes prietenia, dragostea, solidaritatea umană, asigurîndu-i trăinicie și durată. „Avem nevoie de rituri..." „... Care fac ca o zi să fie deosebită de celelalte zile, un ceas de celelalte ceasuri".

De unde oare, dacă nu din Franța, lunecînd discret prin cele mai de taină și mai adînci rădăcini ale spiritualității franceze, putea să-și tragă puterea asemenea gînd ? De unde oare, dacă nu de aici, unde legăturile omenești sînt cultivate cu pietate, nu numai în meditația spiritelor alese, cît mai cu seamă în viața de fiecare zi ?

Legăturile dintre oameni, legăturile cu oamenii care au fost, sînt, pentru francez, un cult pe care-l regăsește în rituri, în statornicia sărbătorilor, în regula desfășurării lor. Pentru fiecare sărbătoare, francezii au un „protocol" anume ; anume urări, anume daruri, anume fel de a petrece, în anume cadru, în anume ambianță, în așa fel încît fiecare își păstrează și, în timp, își definește mai pregnant, ca piatra scumpă îndelung șlefuită, personalitatea.

Iată, sîntem la 14 iulie, ziua sărbătorii naționale a Franței. Celui ce consideră spiritul francez (atît de polivalent și de aceea adesea contradictoriu) din unghiul strict al neconformismului — atît de specific francez — sărbătoarea ar putea să-i pară o simplă punctare calendaristică, peste care se trece ușor. Nimic mai fals. 14 iulie este sărbătoare și ca orice sărbătoare are ritualul ei, la care francezul ține și-l respectă. 14 iulie e în primul rînd o sărbătoare populară. E sărbătoarea care însuflețește strada, e sărbătoarea spiritului popular care știe crea marile petreceri de masă. E sărbătoarea care mai păstrează nucleul revoluției de unde iradiază pînă azi vigoarea unei spiritualități. 14 iulie e sărbătoarea steagurilor și a cocardelor tricolore zămislite în revoluție. E sărbătoarea chermezelor, a dansurilor din piețe. E sărbătoarea marii parăzi militare din Paris, de pe Champs Elysées. Președintele Franței trece în revistă detașamentele ce reprezintă toate armele și asistă împreună cu cine știe cîte mii de oameni, an de an atrași de acest unic spectacol, la marea defilare a ostașilor. E un moment de înaltă vibrație, de înălțare patriotică. „Forma caracteristică, singura și esențială a nobleții în Franța — scria Montaigne — este vocația militară". E un gînd vechi de secole. Circumscrie însă un adevăr pe care contemporaneitatea îl confirmă. Vocația militară înțeleasă nu ca supunere oarbă, nu ca mijloc de a crea un instrument de aservire, ci ca putință de dăruire, cu prețul jertfei de sine, unei cauze nobile, cauzei patriei. Este această noblețe consfințită, mai bine poate ca oriunde, în monumentul atît de parizian, atît de francez, cunoscut de oricine : în Arcul de Triumf. Aici, sub vasta sa arcadă, o flacără veșnică arde la un mormînt, la mormîntul soldatului necunoscut, a unui soldat care s-a jertfit pentru patrie. Unde a căzut acest soldat ? Și cînd ? În ce bătălie ? Deasupra mormîntului, pe bolțile Arcului de Triumf sînt înscrise locurile tuturor bătăliilor purtate de armatele Franței, după 14 iulie 1789. Și nimeni nu le uită. Flacăra arde pururi vie, ca memoria istoriei.

În inima orașului care se mîndrește a fi fost și a fi și azi promotor a tot ce-i nou, leagăn al gîndului cutezător, climat spiritual al creației înaintate, trecutul trăiește asimilat deplin și viu. „Să luăm din trecut — spunea Jaurès — focul, nu cenușa". Așa ajunge între noi, nutrindu-ne cu ce a avut mai bun, mai viabil, trecutul. Așa se păstrează nealterat simburele de adevăr omenesc al sărbătorilor. Numai așa ritualul lor e înțeles, pe-

Grădina Luxemburg : Bazinul central

trecerile și ceremoniile nu riscă să devină paradă teatrală, ci sînt cadru de manifestare a legăturilor dintre oameni, a celor ce trăiesc cu cei care au fost.

Evocarea la 14 iulie a revoluției, care a înscris prima pagină a Franței moderne, o afli în Paris la tot pasul : un loc de răscruce important e piața Bastiliei, rînduită pe locul unde se ridicau zidurile închisorii monarhice ; în piața Concordiei se știe, a funcționat ghilotina. Senina Madeleine a fost concepută de spiritul revoluției, profund ateu, ca un templu al rațiunii umane. Armonioasa piață „des Vosges", începută și împlinită în timpul Caterinei de Medicis în liniile pure ale renașterii, amintește și ea revoluția. Piața s-a numit inițial Piața Regală. Numele și l-a schimbat cînd departamentul Vosges a fost cel dintîi care, prin plata exemplară a impozitelor, a susținut materialmente revoluția.

Filă de filă un mare capitol al istoriei Franței și al istoriei moderne se citește cutreierînd doar Parisul. Și acest trecut — ai permanent simțămîntul — nu-i cenușă. Și tocmai de aceea pentru noi, românii, e atît de elocvent...

În atîtea locuri știm c-au fost, așa cum sîntem noi azi, prezenți oameni a căror amintire ne e scumpă. Știm unde și-a purtat pașii, însuflețit de spirit revoluționar, Bălcescu, știm pe unde au trecut Goleștii. „Tradițiile multiseculare ale marelui oraș Paris — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul recentei vizite în Franța — ne sînt familiare, multe pagini ale istoriei sale fiind legate, într-un fel sau altul, de însăși istoria poporului român. De-a lungul anilor, oameni de seamă ai țării noastre, militanți patrioți și progresiști, personalități culturale și științifice remarcabile s-au format la Paris, la școala celor mai bune tradiții umaniste franceze".

Acestor legături, vechi și puternice, parte mereu vie a unei mari prietenii tradiționale, francezii știu să le dea o expresie ceremonială, capabilă să exprime, deopotrivă, simpatia profundă și respectul cel mai înalt. Prezența președintelui Consiliului de Stat al țării noastre în Franța, cea mai strălucită manifestare a legăturilor de azi dintre țările și popoarele noastre, a prilejuit asemenea rostiri. Ne amintim momentul solemn cînd în sunetul onorului militar, la mormîntul eroului necunoscut, tovarășul Nicolae Ceaușescu a depus o cunună de flori cinstind noblețea ostașului francez, patriotismul său, spiritul său de sacrificiu. Ne amintim apoi reînvierea frumuseții Versailles-ului, a sălii de teatru de sobră eleganță, în seara cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu și soția sa, Elena Ceaușescu au fost salutați într-o ambianță ce întrunea cele mai distinse mijloace pentru a rosti onorurile cuvenite unui oaspete. Escorta gărzilor republicane cu vechile și somptuoasele lor uniforme, sunetul pur al alămurilor, ceremoniile și cadrul în care s-au desfășurat, în istorice palate, în săli de recepție strălucind de aur și cristale, au avut menirea nu numai de a contura un cadru, ci de a rosti, în ceremonie, anumite sentimente. Pentru francezul care are în suflet trecutul Franței, Arcul de Triumf are o semnificație specială ; la fel, Trianonul ; la fel, desfășurarea escadroanelor călări a gărzii naționale. Aceste elemente oricărui francez îi tălmăceau gînduri, atitudini. Și esențial era că, tălmăcindu-le, își dădeau din plin asentimentul, considerînd cel puțin firesc ca vizita șefului unui stat prieten, personalitatea cea mai reprezentativă a unui popor prieten să se desfășoare într-un cadru istoric, în stare să-i sublinieze valoarea de eveniment istoric.

Cît adevăr e în această părere ! Prin cadrul istoric creat, ecoul vizitei își prelungește, în timp, durata. Locurilor din trecut li s-au adăugat noi amintiri. Nimeni de la noi nu va mai păși în sala primăriei Parisului fără a evoca recepția de onoare a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Cine va avea cinstea de a-i fi îngăduit să citească cartea de onoare păstrată cu sfințenie de comitetul cultului eroului necunoscut va vedea aici semnătura președintelui României, alături de cea a marilor personalități politice ale lumii contemporane. Orice român va păși în sala Ludovic al XV-lea la Versailles va spune : aici, la spectacolul oferit în cinstea sa de președintele Franței, cele mai reprezentative personalități ale vieții publice pariziene l-au aplaudat, în picioare, pe președintele României, Nicolae Ceaușescu.

Prezența României contemporane însuflețește în Franța vechi amintiri, întărește vechi legături, dă strălucire nouă unei prietenii de veacuri. „Ne-am regăsit — spunea președintele Franței, Georges Pompidou în timpul vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu — în mijlocul unui real entuziasm popular și nu ne vom mai despărți. Vizita dv. de astăzi reprezintă o strălucită mărturie a acestui fapt."

E cel puțin legitim, într-un asemenea cadru, atît de prielnic dezvoltării multilaterale pe o treaptă superioară a legăturilor dintre România și Franța, în condițiile unor asemenea relații așezate pe trainice principii de independență, suveranitate, respect și avantaj reciproc să ne simțim alături de poporul francez la sărbătoarea sa națională, la 14 iulie. Alături, la marea paradă de pe Champs Elysées, la marile chermeze, să fim alături pe marile bulevarde, în pieţele drapate de steaguri tricolore ! Alături de parizieni, alături de auvergnații cumpătați la vorbă, de meridionalii expansivi, alături de bravii muncitori ai Franței, de țăranii ei harnici, de intelectualii fervenți, alături de cei 50 de milioane de francezi care-și iubesc cu ardoare țara, dorindu-și-o în primele rînduri ale progresului omenirii...

Pentru a te impune lumii ai nevoie să-ți impui în primul rînd ție însuți. E o concluzie pe care Franța, spiritul francez, creația trecută și contemporană a Franței o subliniază pregnant prin autodisciplina pe care și-a impus-o și și-o impune. Libertatea primejdioasă pe care Rousseau o prefera sclaviei tihnite, libertatea de spirit cosubstanțială gîndirii franceze, presupune, pentru a nu se transforma în aventură, pentru a nu eșua în stereotipare, în primul rînd, autodisciplină. Autodisciplină înțeleasă ca o supremă libertate a verificării de sine, ca un act de înaltă răspundere : morală, socială, civică, răspundere în orice domeniu al activității umane. În acest sens cred, trebuie tălmăcit și gîndul lui Robespierre : „eu sînt un sclav al libertății". De aici poate și impresia contradictorie pe care unii — ba chiar francezii înșiși — și-o fac despre francezi, considerîndu-i deopotrivă „înnoitori îndrăzneți și conservatori încăpățînați", „revoluționari și tradiționaliști", „utopici și rutinieri". Între cele două tendințe polare se află, nu rod al întîmplării, ci al efortului intelectual, punctul de echilibru. Adevăratul mijloc care stabilește proporțiile, generînd armonia. Literatura franceză ne stă la îndemînă și putem oricînd, și din orice epocă, cita.

Arta franceză, sau ceea ce curent numim gustul francez, este mereu și mereu măsura exactă prin care efortul autodisciplinei caută din ordinea statornicită să dezvăluie, pe trepte mereu superioare, ceea ce-i nou. Urmînd consensul mondial al dezvoltării moderne a științei și tehnicii, Franța și-a stabilit prioritățile cercetării și caută în ramuri de vîrf întîietate. Un exemplu, chiar și mai multe : la Toulouse, citadela construcțiilor aeronavale ; la Cadarache, în Provence, centrul atomic ; la Lyon și-n alte cîteva orașe, centrele de pregătire, după cele mai noi concepții, a cadrelor de tehnicieni ; la Chinon, pe valea Loirei, centrala electrică pe bază de energie nucleară...

Toate aceste centre de vîrf ale gîndirii tehnice și științifice, la care degrabă oricine poate adăuga altele și altele, coexistă cu deprinderi și reguli de-a dreptul conservatoare. Schimbările într-o direcție par zbor de săgeată, deprinderile, ghiulele de neurnit. Par numai. Par — așa cum pare, la prima vedere, Parisul, divers, caleidoscopic, derutant. Privit atent, constați că-i dominat de o severă și calmă simetrie. În viața de fiecare zi, hărțuită, pusă mereu pe fugă, biciuită de lipsa de timp, există repere certe care rînduiesc și potolesc mișcarea după anumite vechi și verificate reguli. Disciplina, care implică, la rîndul ei, cunoaștere, guvernează orice opțiune, la nivel de stat și la nivel individual. Ea devine deprindere. De unde și strania confuzie : francezii se consideră ei înșiși nedisciplinați. Este o neîmplinită dorință de excesivă rigoare ? Poate. Dar nici o dată de rigoare încremenită. A nega pentru a crea, e un mod nu numai de gîndire, dar și de acțiune. De aici circulația degajată în timp, simțămîntul simultaneității istorice. Nôtre Dame — superba catedrală — coexistă în același Paris cu moderna gară Montparnasse. Vitraliile de la Sainte-Chapelle cu metroul expres. În Paris, unde orice act solemn trebuie să aibă cadru istoric și orice inovație să țîșnească din tradiții, unde a fi modern înseamnă a exista între trecut și viitor.

În asemenea context se serbează desigur și în acest an 14 iulie. Cu privirile deschise spre viitor.

O. S. A.: O REUNIUNE AGITATĂ

A fost, dintr-o mulțime de motive, o reuniune excepțională această conferință O.S.A. care a început la 25 iunie și s-a încheiat la 8 iulie la Washington. În primul rînd, pentru că așa a și fost preconizată — conținutul dezbaterilor conferea dimensiuni cu totul speciale acestei întîlniri, apoi pentru că pe parcurs au intervenit cîteva elemente-surpriză cu o oarecare doză de spectaculos nedorit.

Era de-ajuns ordinea de zi a actualei reuniuni a Adunării Generale pentru a atrage atenția comentatorilor, cînd s-a comunicat știrea importantă despre schimbarea locului și datei conferinței. Miniștrii afacerilor externe ai țărilor membre ale acestui organism s-au întîlnit la 25 iunie la Washington și nu la 22 iunie la Santo Domingo, cum se stabilise inițial. A fost o hotărîre luată de Consiliul Permanent al O.S.A. — fără dezbateri și fără punere la vot — din inițiativa unor state (Costa Rica, Brazilia și Paraguay) care luaseră parte la „forța inter-americană" de intervenție în Republica Dominicană (1965). Pentru a nu leza țara care ar fi trebuit să fie gazdă — Republica Dominicană — ministrul său de externe a fost numit, printr-un gest de complezență, președintele de onoare al reuniunii. Desigur, explicațiile date de Galo Plaza, secretarul general al O.S.A., referitor la oportunitatea desfășurării conferinței la sediul însuși al Organizației nu au putut fi suficient de satisfăcătoare, știindu-se și acceptîndu-se tacit motivul real — climatul de tensiune și incertitudine instalat la Santo Domingo înaintea alegerilor prezidențiale și menținut în continuare de asasinatele înregistrate și în această săptămînă. S-a tras, deci, concluzia că alegerea locului unei atît de semnificative reuniuni a fost întrucîtva pripită, deoarece prezentei nesiguranțe politice dominicane — eventual imprevizibilă — i se adaugă un factor de această dată foarte cert: resentimentele dominicane față de O.S.A. care a rămas în memorie ca organizația ce a legalizat intervenția S.U.A. din 1965.

Au fost tot atîtea motive pentru a transfera conferința la sediul O.S.A. de la Washington, unde au apărut în schimb alte surprize. Se pare că nici aici locul nu este prea sigur, și ostilitățile odată ce există, se manifestă. În toiul dezbaterilor, lucrările Adunării Generale au trebuit să fie întrerupte din cauza amenințărilor de atentate cu bombe. La reluare, ultimele două ședințe au fost transferate într-o altă sală.

Cercurile oficiale ale O.S.A. au încercat să ferească organismul de seisme, dar tulburări s-au produs atît în exterior cît și, mult mai important, în interior. Printr-un joc al hazardului, definitorii au fost în aceeași măsură înșeși dezbaterile. Conținutul ordinei de zi — cu acel număr fatidic de 13 puncte înscrise — putea avertiza el singur participanții de inevitabilitatea controverselor. Cel puțin acel punct care magnetiza întreaga atenție, definind de fapt profilul acestei sesiuni: „coordonarea măsurilor de combatere a terorismului". Înainte de a fi un subiect inedit, de extremă actualitate, actele de terorism — asasinatele și răpirile de personalități politice și diplomați — constituiau un capitol special prin faptul că reprezentau unica temă politică în discuție. O.S.A. — organizație cu caracter politico-militar și abia în cele din urmă economic — a avut astfel la Washington prima sa reuniune cu datele esențiale mult schimbate. Problemele economice, și în general ale dezvoltării, relațiile pe acest plan cu Statele Unite au deținut — cel puțin cantitativ — întîietatea.

În ultimă instanță, violența politică semnalată în ultimul timp pe continent a fost receptată la conferință tot ca un ecou al precarei situații economice, „adevăratul terorism fiind cel practicat de oligarhie împotriva poporului" (din cuvîntul ministrului de externe panamez). Indiferent de unde au pornit, programatic sau nu, discuțiile au ajuns la același numitor comun. Pe de o parte importanța refacerii prestigiului O.S.A., suspectată de incapacitate și inoperativitate în a interveni cu eficiență în evoluția raporturilor politice interamericane, pe de altă parte preocuparea pentru problemele dezvoltării, marea încredere în perspectivele progresului și în valorificarea efortului propriu (teorie relativ nouă) au consolidat ideea mai veche a schimbării profilului O.S.A. Proiectele de transferare a activității sale în domeniul economic au prins contur precis la recenta reuniune — prima care se desfășoară în condițiile existenței noii Carte, ale cărei capitole legiferează la rîndul lor caracterul dorit economic al activității organizației.

Pînă la ce punct, de la înființarea ei (1948), O.S.A. a ajuns să funcționeze cu un blazon discreditat a putut fi verificat chiar în preajma actualei conferințe. Schimbarea locului reuniunii de la Santo Domingo la Washington nu a fost nici un moment considerat un simplu detaliu de procedură tehnică. În istoria O.S.A., momente ca intervenția din Republica Dominicană (1965), care au deteriorat imaginea organizației, au fost destule. De-ajuns de amintit conferința din februarie 1954, cînd Foster Dulles a obținut condamnarea guvernului guatemalez al lui Jacobo Arbenz (care naționalizase proprietăți ale companiei nord-americane United Fruit Company) și în consecință motivarea intervenției militare încheiată cu răsturnarea președintelui și înapoierea pămînturilor confiscate; sau reuniunile din 1965—1967, grevate de proiectul în cele din urmă respins al creării „forțelor militare interamericane". Caracterul de preponderență politico-militară, de organism supra-statal, pe care îl capătă O.S.A. conform stimulentelor Washingtonului, nu era străin de gravele incompatibilități de scopuri și interese existente între membrii ei — S.U.A. și statele Americii Latine. S-a constatat permanent lipsa unei coincidențe de opinii, întrucît țările latino-americane insistau asupra transformării O.S.A. într-un instrument în primul rînd de coordonare a eforturilor împotriva efectelor subdezvoltării. Poziția constatativă și inoperantă la acest capitol vital a determinat inclusiv ignorarea organizației de către aceste state și căutarea soluțiilor în afara ei. S-a recurs la un gest extrem — memorandumul de la Vina del Mar, cu investitura de act de respingere a priorității preocupărilor politico-militare ale O.S.A.

Semnificativă este, în această ordine de idei, acceptarea memorandumului ca bază de discuție la reuniunea de la Washington. Pentru prima dată, la o conferință a miniștrilor de externe din regiune, organizată în principiu pentru a lua o hotărîre cu caracter eminamente politic, s-a putut constata interesul atît de acut și de generalizat față de problemele economice și sociale. Este o tendință relativ recentă, încurajată de consensul de la Vina del Mar. Procesul s-a accelerat rapid cînd, în favoarea aplicării principiilor memorandumului și a formulării unei noi politici economice a Washingtonului față de America Latină, O.S.A. a decis, în noiembrie 1969, crearea unui mecanism nou de consultare și negociere permanentă între Statele Unite și vecinii lor din sud. Este vorba de un instrument instituit la Caracas, în februarie 1970, cu prilejul Conferinței Consiliului Interamerican Economic și Social (C.I.E.S. — organism specializat al O.S.A.) care are statutul juridic de comisie specială a C.I.E.S. S-au cheltuit multe ore pînă la acest rezultat final, asonanțele între punctele de vedere latino-americane și nord-americane prelungind dezbaterile peste timpul stabilit. Dar chiar dacă mulți tehnicieni extenuați au adormit în scaunele lor, frămîntarea ideilor nu a fost inutilă. Mecanismul de care este vorba studiază în prezent lista celor 800 de

produse pentru care țările latino-americane solicită facilități de export spre Statele Unite.

Faza în care au intrat relațiile interamericane, și indirect coloratura O.S.A., poate fi dedusă din atribuțiile excepționale care s-au acordat C.I.E.S.-ului. Prin comparație, organismul cu profil economic a primit statut autonom și a fost ridicat la un nivel ierarhic egal cu cel al Consiliului Permanent al O.S.A. Chiar mai mult, nu puțini delegați la conferință s-au arătat convinși de faptul că C.I.E.S. este chemat să devină cea mai importantă verigă a O.S.A. Secretarul general, Galo Plaza, a lansat, la ședința de deschidere a Adunării generale, un apel la „o veritabilă revoluție socială în America Latină". La 9 noiembrie, cînd va avea loc reuniunea ministerială a comisiei de negociere a C.I.E.S., rezultatele (favorabile sau nu) vor fi cele care vor hotărî evoluția viitoare a relațiilor economice și politice dintre America Latină și Statele Unite. Președintele comisiei, argentinianul Manuel San Miguel, este adeptul stabilirii acestei date-limită pentru negocieri, fără a preciza care ar putea fi — în cazul unui bilanț negativ — soluția de schimb preferată de statele latino-americane.

Într-o oarecare măsură, tonul categoric al multor delegați latino-americani la conferință a fost pus în legătură cu încercarea neașteptată a Statelor Unite de a relansa proiectul „forțelor militare interamericane", respins în repetate rînduri ca de altfel și acum la Washington. O formă voalată s-a strecurat totuși în rezoluția pe marginea problemei combaterii terorismului, sub forma creării unui „instrument interamerican pentru protejarea diplomaților", care, desigur, ar putea fi la un moment dat extins. Nu s-a pierdut deci ocazia, chiar prin intermediul acestei soluții de compromis, realizată prin speculații pe marginea principalului punct de pe ordinea de zi a conferinței. A fost în schimb respinsă propunerea S.U.A. de a declara răpirile „crime internaționale" — în virtutea argumentului că ea deschide noi posibilități de amestec exterior și de lezare a suveranității statelor latino-americane — documentul final stabilind în cele din urmă tratamentul lor ca „delicte de drept comun, a căror gravitate le transformă în crime împotriva umanității".

Conferința O.S.A. de la Washington va rămîne desigur consemnată în relațiile interamericane, din motivele pe care le-am expus. Se concretizează o tendință care se afirmase cu multă tenacitate încă de cîțiva ani. Conform acestei noi concepții, O.S.A. ar putea să devină un instrument de promovare a dezvoltării Americii Latine, „ceea ce echivalează cu recunoașterea faptului că incidentele politice sînt expresia crizei structurale a subdezvoltării", scrie cotidianul argentinian „Clarin". Respectarea acestor noțiuni fundamentale ar putea permite Organizației Statelor Americane să depășească impasul în care se află în prezent, după „nefericitele intervenții politice din trecutul apropiat", scrie același ziar, referindu-se evident la evenimentele din 1965, din Republica Dominicană.

Anca VOICAN

Corespondență din Malta de la Silviu Brucan

Pentru un regim al oceanelor

Problema unui regim al oceanelor s-a impus atenției în ultimii ani datorită atît efectelor nocive ale poluării și exploatării irațională a apelor, cît și faptului că tehnologia modernă a curmat brusc imunitatea pe care vasta întindere și marea adîncime a oceanelor o asigurau împotriva tendinței omului de a explora și exploata bogățiile planetei.

Dispariția unor specii întregi — ca balena și amenințarea cu dispariția a unor alte specii din Atlantic, Pacific și Caspica a pus în stare de alarmă nu numai pe ecologi și oceanografi, dar și cercuri internaționale mai largi. Otrăvirea apelor cu scursori de petrol și cu deșeurile vaselor și țărmurilor amenință grav sistemul ecologic marin, care reprezintă un rezervor esențial de viață nu numai pentru pești și vietuitoarele din mediul oceanic ci și pentru atmosferă și pămînt. Gravitatea situației rezultă din „efectele ireversibile" ale dispariției unui fond genetic acumulat de milenii și deci cu consecințe incalculabile.

Pe de altă parte, în următorii treizeci de ani aproximativ 35 la sută din necesarul crescînd de petrol va fi acoperit de sonde marine ; hrana din oceane — inclusiv făina de pește și concentratele de proteină-pește — va spori de patru ori pînă la sfîrșitul secolului. O revoluție în industria minieră este în curs în fundul oceanelor ; potrivit unor estimații conservatoare, apele oceanice conțin 15 miliarde de tone de cupru, 7 milioane de tone bor, 15 miliarde tone de manganez, 20 miliarde tone de uranium, 500 milioane tone de argint, 10 milioane tone de aur și multe alte elemente în aceleași proporții gigantice. Unii experți prezic că la sfîrșitul secolului grosul producției comerciale de metal va fi extras din fundul apelor. Alții anticipează construcția sau prelungirea unor orașe pe apă, precum și a unor colonii de muncă și a unor centre de recreere pe platoul oceanic. Prognoza vremii și controlul ei potențial depinde de oceane ; comunicațiile și transporturile la suprafață și la fund cresc în volum și densitate.

Dezvoltarea resurselor oceanice cunoaște ritmul accelerat al revoluției științifico-tehnice. Ea reclamă de urgență un minimum de coordonare și planificare pentru a-i face față. Alternativa este haosul politic și economic, poluarea mediului oceanic și poate dezlănțuirea poluantului suprem — războiul.

Toate aceste probleme, date științifice, avertismente și incursiuni în viitor au fost recent viu discutate și puse în relief în insula și statul Malta la reuniunea PACEM IN MARIBUS cu participarea unui mare număr de savanți, specialiști în drept internațional, diplomați și politologi, din 45 de țări.

Complexitatea laturii juridice a problemei este ilustrată de faptul că în prezent delimitarea teritorială a unui regim internațional al oceanelor „dincolo de jurisdicția națională" se ciocnește de cinci „hotare" : 1) al dezarmării, care potrivit proiectului sovieto-american s-ar extinde în afara a 12 mile de coastă ; 2) al apelor teritoriale, unde există mai multe poziții (3 mile, 12 mile sau mult mai mult) ; 3) platoul continental, care potrivit Convenției de la Geneva, extinde jurisdicția națională pînă la o adîncime de 200 metri și dincolo de această limită pînă unde dezvoltarea tehnică permite exploatarea fundului oceanului ; 4) zona intermediară, greu de localizat științific și 5) limita zonei de control al poluării, încă nedefinită. La Malta, s-a lansat propunerea unei simplificări a acestui sistem complicat în sensul de a se ajunge la „un singur hotar" și anume ca jurisdicția națională asupra platoului să coincidă cu limita apelor teritoriale.

În ce privește conceptul de „moștenire comună a omenirii" pe care propunerea Maltei la O.N.U. o recomandă a fi acceptată ca bază a regimului oceanelor, ea a fost definită astfel : națiunile, întreprinderile sau indivizii nu au dreptul să și-o însușească sau să pună stăpînire pe ea ; participare internațională în administrarea ei, în împărțirea profiturilor ei și sarcinilor de exploatare.

Explorarea și exploatarea resurselor masive se desfășoară în prezent de

către țările cu o tehnologie avansată, care dispun de echipament și aparat științific în acest scop. Patru mari țări — S.U.A., U.R.S.S., Japonia și Marea Britanie — dețin peste 80 la sută din producția mondială de vase și echipament modern submarin. În ultimii ani, aproape 90 la sută din comunicările științifice oceanografice au fost produse de oamenii de știință americani și sovietici.

Extinderea cursei nucleare pe fundul oceanelor poate fi preîntîmpinată printr-un regim al oceanelor care să constituie un sistem de pace, bazat pe cooperarea națiunilor în explorarea și exploatarea pașnică a resurselor marine.

În sfîrșit, poluarea și otrăvirea apelor a fost tratată ca o problemă gravă și urgentă. Ecologi cunoscuți ca englezul Sidney Holt și americanul Roger Revelle au avertizat că criza sistemului ecologic al oceanelor este iminentă și că eco-catastrofele au și început să se desfășoare cu pierderi ireparabile pentru unele specii de pești și de alte viețuitoare marine.

Concluzia care s-a degajat din dezbaterile celor patru comisii (politico-legală, industrie-minerit, pescuit și alte viețuitoare, ecologie-știință) a fost aceea că mediul oceanic constituie un tot indivizibil care cuprinde largul oceanului, ape teritoriale, zone contigue, estuare, fundul mărilor și platoul continental cu atmosfera deasupra lor, resurse vii și ne-vii, canale de comunicații și transport, lege națională și internațională, tradiții, mituri, pasiuni și temeri. O picătură căzută în oricare din aceste componente trimite cercuri de ondule în toate celelalte. Acela care abordează un aspect al problematicii oceanice, în mod necesar trebuie să abordeze întreaga problemă. Ca atare, soluția nu poate fi găsită pe parcele, pe bucată, ci global. Este necesar ca noul regim al oceanelor să fie organizat astfel încît să nu ducă la un și mai mare decalaj între națiunile dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate, ci la o reducere a acestui decalaj.

Politologii și specialiștii în relații internaționale sînt astfel confruntați cu o chestiune nouă, fascinantă — a concepe și formula un sistem lucrativ pentru regimul oceanelor înzestrat cu capacitatea de a planifica, a adopta decizii și a le face respectate. Pentru atingerea acestui obiectiv, Apelul alăturat cheamă toate asociațiile și instituțiile de studii și cercetare din lume să-și unească eforturile.

Malta, iulie 1970

SALVAȚI OCEANELE ȘI MĂRILE PENTRU OMENIRE!

Apel către toate națiunile, către toți bărbații și femeile planetei noastre

Noi, cetățeni ai celor 45 de țări adunați la Malta, la reuniunea PACEM IN MARIBUS (28 iunie—3 iulie 1970) ne adresăm oamenilor de pretutindeni.

A sosit timpul să ne alarmăm de faptul că oceanele și mările noastre sînt amenințate cu moartea ; peste două treimi din planeta noastră — rezervor esențial de viață în apă, în atmosferă și pe pămînt — sînt în cauză.

Oceanele, cu apa lor pură și plăjile lor însorite, pot fi o sursă de bucurie, după cum pot deveni victima tehnologici dezlănțuite. Ele pot constitui izvorul unui nou belșug, sau un vast cimitir al peștilor și celorlalte viețuitoare marine anihilate de poluare. Ele pot reprezenta o mare aventură comună a omenirii sau pot deveni un nou mediu pentru scelerata cursă a înarmării nucleare, un nou teren de încordare pentru fragila structură a relațiilor internaționale.

Dacă actuala tendință de a se instala arme de distrugere în masă pe fundul oceanelor, de a exploata irațional resursele mărilor, de a distruge specii întregi de pește, de a otrăvi apele cu scursori de petrol și cu deșeurile vaselor și țărmurilor, continuă nestăvilită, viitorul mărilor și oceanelor va fi pecetluit. Ele nu vor fi altceva decît niște dezolante și pustii rute marine.

Totul depinde de hotărîrea oamenilor și națiunilor de a struni și dirija formidabilele forțe dezlănțuite de revoluția științifico-tehnică.

Această întîlnire face apel la toate statele, membre și nemembre ale O.N.U., indiferent de sistem ideologic, să acorde prioritate creării unui regim internațional care să asigure folosirea mărilor și oceanelor, exclusiv în scopuri pașnice, să oprească distrugerea mediului marin și să organizeze o cooperare internațională deplină pentru explorarea și exploatarea imenselor bogății ascunse în fundul oceanelor cu scopul de a reduce abisul dintre națiunile bogate și cele sărace ale acestei planete.

Deoarece oceanele sînt în mare măsură libere de drepturi cîștigate, aici este locul unde se poate iniția crearea unui regim internațional bazat pe un nou tip de planificare, adoptare a deciziilor și aplicare a lor, care să marcheze trecerea istorică spre forma unei organizații internaționale eficace atît de insistent reclamată de frămîntata noastră lume.

Luînd hotărîrea să constituim un grup de studii permanent cu caracter multilateral și multidisciplinar, care să continue schimbul de vedere început aici între savanți, specialiști în drept internațional, diplomați sau experți industriali, chemăm toate asociațiile de cercetare a păcii și de studii internaționale, toate instituțiile juridice, ecologice, economice și de planificare de pe tot cuprinsul globului să-și unească eforturile în conceperea și formularea unui sistem lucrativ pentru viitorul regim al oceanelor.

Sarcina de a salva mările și oceanele nu suferă amînare, ca trebuie îndeplinită acum, imediat.

3 iulie 1970

SEUL

REPERCUSIUNILE

Eugeniu Obrea

Seulul prezintă simptomele unui oraș bolnav. Pagoda cu 13 etaje sau palatul înălțat cu cinci secole în urmă pe vremea dinastiei Yi, frumusețí păstrate prin furtunile timpului, sînt învecinate cu cartiere peste care tronează mizeria. Magherniţele — a căror longevitate reprezintă o performanță chiar pentru o țară și un regim ca cele la sud de paralela 38 — formează un decor dezolant. Dar în afară de făgăduieli fără acoperire, locuitorii din aceste aglomerări insalubre nu obțin absolut nimic. Nici măcar posibilitatea de a munci.

Reporterii ce i-au parcurs străzile strîmte și întortocheate au descifrat, însă, cu ușurință, neliniștea sub auspiciile căreia orașul își consumă existența. *„Neue Zürcher Zeitung“* își intitula o corespondență din Seul : „Nemulțumirea la punctul de fierbere“. Demonstrațiile au devenit frecvente și cu toate că intervențiile poliției sînt din ce în ce mai brutale, cortegiile care împînzesc străzile nu par înfricoșate. Mii de oameni înfruntă pe polițiștii înarmați. Lozincile lor exprimă cu claritate starea de spirit a unei opinii publice exasperate de refuzul autorităților de a lua în considerare cerințele populare.

Pak Cijan Hi a uitat sfîrșitul lipsit de glorie al lui Li Sin Man. A modificat constituția pentru ca să poată rămîne în fotoliul prezidențial după bunul plac. A modificat-o, bineînțeles, făcînd apel la „democrație“. Deputații lui s-au adunat la miezul nopții în secret într-o clădire și în numai cinci minute (doar cinci) au votat amendamentele la constituție. Deputații opoziției se găseau în sala de ședințe a Adunării Naționale, așteptînd zadarnic dezbaterea. Cele cinci minute (în cîte secunde s-o fi făcut apelul, expunerile de motive, înscrierile la cuvînt și votul ?) i-au fost suficiente lui Pak Cijan Hi. A urmat, apoi, farsa unui referendum pe care nimeni nu l-a luat în serios. Dictatorul și-a acordat voturile de care a avut nevoie și s-a „ales“.

Mecanismul represiv funcționează cu ferocitate, arestările sînt intrate în obișnuință, execuțiile s-au înmulțit. Agenți secreți s-au deplasat pînă în Europa pentru a răpi studenți și intelectuali bănuiți de antipatie față de regim. Totuși, Pak Cijan Hi n-a reușit să obțină liniștea — liniștea de cimitir. Demon-

Demonstrație antiguvernamentală la Seul, reprimată cu brutalitate de către poliție

UNEI POLITICI ANTIPOPULARE

straţiile se înmulţesc, grevele devin tot mai puternice, iar o mişcare de partizani, cu o eficienţă ce nu poate fi ignorată, dă de furcă subalternilor generalului. La început, despre partizani s-a păstrat tăcere. Dar atunci cînd mutismul a devenit imposibil, totul a fost pus pe seama „nordului". Realităţile sînt, însă, evidente şi contrazic pe slujbaşii cu funcţii propagandistice de la Seul : acţiunile contra dictaturii îşi au izvorul în nemulţumirea populară. Este şi explicaţia faptului că maşina de represiuni, în pofida grelelor sentinţe şi a plutoanelor de execuţie, nu a redus la tăcere pe adversarii lui Pak Cijan Hi.

O manifestaţie puţin obişnuită la Seul. Coloana tinerilor străbate străzile. În frunte un cosciug. Pe capac o cifră : 9 000. Este numărul soldaţilor sud-coreeni căzuţi în aventura americană din Vietnam. Implicarea Coreei de sud în acest război datează încă din 1964. Saigonul, incapabil să stăpînească situaţia pe un front care cuprinsese ţara întreagă, neliniştit de evoluţia operaţiunilor militare, s-a adresat atunci Seulului cu cererea de ajutor. Practic se solicitau trupe specializate în represiune, care să întreprindă „operaţiuni de curăţire". În ianuarie 1965, Coreea de sud se decide să expedieze în Vietnamul de sud 2 000 de militari. Opinia publică îşi manifestă prompt îngrijorarea. La Seul se publică de urgenţă scrisoarea preşedintelui Johnson prin care Coreei de sud i se oferă „onoarea" de a-şi trimite tinerii să moară în jungla vietnameză. Cei 2 000 militari au fost urmaţi de alţi 20 000 şi apoi de încă 20 000 şi trimiterile de trupe sud-coreene au continuat astfel încît în acest moment 55 000 soldaţi sînt angajaţi în războiul din Vietnamul de sud. În plus, 10 000 de sud-coreeni au fost aduşi pentru a lucra la construcţia unor obiective strategice.

Exportul acesta de carne de tun este opera exclusivă a lui Pak Cijan Hi ? Senatorul Charles Percy a produs o lovitură de teatru (aprecierea aparţine confraţilor noştri apuseni) dezvăluind modul în care Casa Albă a obţinut participarea sud-coreeană la intervenţia americană din Vietnam. Senatorul a prezentat o listă cu 14 puncte denumită „Brown Memorandum" după numele fostului ambasador al S.U.A. la Seul. Cele 14 puncte sînt, în fond, o înşiruire de produse pe care Washingtonul se obligă să le furnizeze Seulului în schimbul livrării de soldaţi. Lista începea cu bunuri de lux şi termina cu avioane cu reacţie şi echipament electronic de calcul pentru centrul de informaţii al armatei sud-coreene. „*Der Spiegel*" aprecia că trimiterea de trupe sud-coreene s-a făcut la o sumă evaluată la 900 000 000 mărci vest-germane.

Pak Cijan Hi are ambiţii ce depăşesc graniţele sud-coreene. El doreşte să joace rolul „aliatului special" al Washingtonului în această parte a lumii. Dictatorul de la Seul mizează pe părăsirea de către americani a Okinawei. În acest caz, Pentagonul va avea nevoie de o altă Okinawă. Pak Cijan Hi o oferă în Coreea de sud : „Indiferent de ce se petrece cu Okinawa, sîntem dispuşi să oferim insula Ceju pentru instalarea unei noi baze americane".

Pentru regimul de la Seul, faptul că ţara se află sub ocupaţie străină — 60 000 de militari americani se găsesc şi în prezent în Coreea de sud — este în fapt o „binefacere" pentru care ţine să-şi manifeste recunoştinţa. Astfel, după începerea intervenţiei în Cambodgia, Seulul s-a oferit să trimită soldaţi la Pnom Penh. De altfel, ministrul de externe sud-coreean, Choi Kyu Hah, a afirmat oficial că „studiază cu atenţie" problema trimiterii unor trupe în Cambodgia dacă va exista o cerere în acest sens. Oferta fusese adresată oficial Pentagonului.

Intenţiile Washingtonului de a retrage o parte din trupele sale staţionate în Coreea de Sud (rămînînd, totuşi, destule unităţi de infanterie şi totalitatea celor de aviaţie) a produs o îngrijorare nedisimulată la Seul. Pak Cijan Hi a afirmat chiar că o plecare a trupelor americane ar fi... „inacceptabilă". Ministrul său de externe, furios, a mers mai departe acuzînd pe americani de a fi violat tratatul de „apărare mutuală". După primele fulgere, Seulul a prezentat lista pretenţiilor sale pentru a compensa plecarea cîtorva mii de americani. În esenţă, Coreea de Sud cere un ajutor militar suplimentar de 1 miliard de dolari pentru anii 1972-1976 (în afara celor 140 000 000 dolari primiţi în prezent anual). Pak Cijan Hi intenţionează — aflăm din „Le Monde" — nu numai să echipeze noi divizii ci şi să construiască o industrie de... armament.

Pentru nevoile politicii sale de represiune şi pentru a putea răspunde „cererilor" sau propriilor sale oferte de ajutor, Pak Cijan Hi a umflat peste măsură dimensiunile armatei sale. Peste 600 000 de tineri sud-coreeni au fost obligaţi să îmbrace haina militară. Este adevărat, Seulul bate şi „recorduri" în materie de dezertare. „*Le Monde*" afirma că zeci de mii de tineri părăsesc armata sau refuză să se înroleze — fenomen cu caracter de masă — cu toate riscurile ce decurg dintr-o asemenea atitudine. În provincia Daidjeum 6 200 de tineri s-au sustras recrutării iar în provincia Lu Kankwen — 4 300. Ziarul francez stabileşte o strînsă legătură între aceste dezertări şi refuzul de a lupta în Vietnamul de sud. Razii de zi şi de noapte se efectuează în oraşe şi sate spre a depista pe dezertori. Fără rezultate. Chiar dacă unii tineri sînt prinşi, ceilalţi nu renunţă la convingerile lor. 10 000 de tineri din Pusan au semnat un memoriu prin care cereau reîntoarcerea imediată a trupelor aflate în Vietnam. Dar nu-i vorba doar de conflictul vietnamez. Protestul popular vizează în general militarizarea ţării, cheltuielile excesive în scopuri ce n-au nimic comun cu interesele naţionale. Numai în 1969 s-au irosit în scopuri militare 190 000 000 dolari (cifră furnizată de ziarul „*Shinmun*" şi care s-ar putea să nu redea în întregime proporţiile cheltuielilor militare). După unele date 80 la sută din buget este destinat armatei şi poliţiei. În raport cu anul precedent, cheltuielile la acest capitol au crescut în 1969 cu 27 la sută. Construcţii militare inutile au fost ridicate în imediata apropiere a Seulului :kilometri de ziduri de beton, bunkere şi tuneluri care costă peste 10 000 000 dolari.

Dictatorul ignoră realităţile interne, practică o politică antipopulară, ale cărei efecte se vădesc în existenţa a 7 000 000 şomeri totali şi parţiali. Economia se află într-o stare falimentară iar datoriile externe depăşesc două miliarde dolari „Opoziţia faţă de actualul regim, cererile pentru reforme democratice şi sprijinul faţă de acţiunile îndreptate spre dezangajarea din războiul vietnamez, au devenit o caracteristică aproape generală în rîndul tineretului" — constată „*Neue Zürcher Zeitung*". În jurul Partidului Revoluţionar Unit, al forţelor înaintate, patriotice, se unesc cele mai largi pături sociale în lupta pentru înlăturarea dictaturii şi pentru a impune o politică democratică pe măsura intereselor naţionale.

În rîndul populaţiei sud-coreene are un puternic răsunet poziţia constructivă a R. P. D. Coreene, eforturile sale pentru unificarea paşnică a ţării, fără nici un amestec străin, pe baza principiilor independenţei şi democraţiei. În acest sens — s-a subliniat la Phenian — este necesară retragerea trupelor americane din Coreea de sud, încheierea unui acord de pace între Coreea de nord şi de sud şi reducerea considerabilă a forţelor armate din nord şi din sud, efectuarea, pe baze democratice, de alegeri generale libere în nord şi sud pentru a forma un guvern central unificat etc. În documentul dat recent publicităţii se subliniază că reprezentanţii R. P. D. Coreene sînt gata să se întîlnească oricînd pentru începerea de negocieri, în vederea soluţionării acestor probleme, cu reprezentanţii tuturor partidelor politice, tuturor organizaţiilor de masă, cu personalităţi ale Coreei de sud, cu excepţia lui Pak Cijan Hi.

Realismul propunerilor formulate la Phenian contrastează profund cu acţiunile antipopulare şi antinaţionale ale lui Pak Cijan Hi. La paralela 38 calmul întîrzie să revină. Dar lecţiile timpului nostru demonstrează că nu există forţe care să poată împiedica realizarea aspiraţiilor vitale ale unui popor care luptă pentru libertate şi independenţă.

CIPRU:

Reflecţii post-electorale

Dincolo de semnificaţia lor legislativă, recentele alegeri parlamentare din Cipru au şi rolul unui veritabil test. Eşecul sau reuşita diferitelor formaţiuni politice, atmosfera în care s-au desfăşurat alegerile, participarea la vot au devenit tot atîtia indici pentru o posibilă schiţă a actualului moment politic cipriot, pentru caracterizarea principalelor tendinţe înscrise în ultima vreme de evoluţia internă din insulă. Amendînd serios programele lipsite de realism ale unor partide cu vederi extremiste şi consacrînd un categoric succes forţelor de stînga prin principalul lor exponent „Partidul Progresist al Oamenilor Muncii din Cipru" (A.K.E.L.), recentul scrutin a demonstrat în ce direcţie înclină simpatia populaţiei ciprote, dorinţa sa de a se găsi un răspuns echitabil situaţiei din ţară. Deviza sub care s-au prezentat în campania electorală candidaţii A.K.E.L. : „o soluţie justă şi definitivă a problemei cipriote poate fi realizată numai prin recunoaşterea dreptului poporului cipriot de a-şi hotărî singur soarta", a întrunit un mare număr din sufragiile exprimate.

Rezultatele alegerilor parlamentare din 5 iulie capătă noi semnificaţii şi dacă sînt raportate la atmosfera care s-a instaurat în insulă în ultimele luni. După doi ani de relativ calm, începînd din toamna trecută dar intensificîndu-se o dată cu începutul acestui an, Cipru a cunoscut o recrudescenţă a activităţii teroriste desfăşurate în insulă de grupurile extremiste. Raidurile armate, atacurile cu bombe, atentatele, în majoritate cu o paternitate bine stabilită : organizaţia de extremă dreaptă „Ethnikon Metopon" („Frontul Naţional") au subminat liniştea din ţară şi au instalat, în decursul întregii primăveri, un climat de tensiune în principalele oraşe cipriote. Ţelul acestor acţiuni era dezvăluit de un conducător al Frontului Naţional ziarului „Le Figaro". „Creînd o atmosferă de anarhie — spunea el — îl vom putea determina pe Makarios să-şi schimbe politica". Cu alte cuvinte să accepte alipirea insulei la Grecia, sau, în orice caz, să se obţină pretextul unei intervenţii din afară pe motiv că ciprioţii nu se pot administra singuri. Încercarea de asasinat a preşedintelui Makarios, în martie anul acesta, proba faptul că adepţii „Frontului naţional" îşi pierduseră iluziile într-o acceptare a planurilor lor de către guvernul de la Nicosia. Arhiepiscopul Makarios reafirma zilele trecute în paginile cotidianului iugoslav „Borba" : „Atîta timp cît voi trăi, o soluţie a problemei cipriote care să fie acceptabilă pentru majoritatea populaţiei Ciprului nu va putea fi impusă". Fără a apela, în perioada încordării interne, la instituirea stării excepţionale care ar fi dat extremiştilor pretextul de a invoca o situaţie de criză şi de a interveni, dar adoptînd măsuri ferme de preîntîmpinare şi aplanare a incidentelor, conducerea cipriotă a demonstrat că n-a pierdut nici o clipă frînele puterii din mînă. În efortul ei de a stăvili valul terorist, ea a întîlnit adeziunea majorităţii cipriote pentru politica guvernamentală. Manifestaţiile de simpatie care au avut loc la Nicosia după atentatul îndreptat contra preşedintelui Makarios, poziţia adoptată de toate forţele progresiste din ţară pentru a întări rolul factorului legal în viaţa internă şi chiar recentele alegeri au fost interpretate ca expresii ale acestei atitudini de sprijin a opţiunilor politice guvernamentale.

Vorbind zilele trecute despre încercările care se fac la Nicosia de a se crea premise durabile pentru convieţuirea paşnică a celor două grupări comunitare, preşedintele Makarios spunea : „Eu cred că rezolvarea problemei cipriote nu ar fi dificilă dacă încercările s-ar sprijini pe principii internaţionale general acceptabile şi democratice şi s-ar sista orice imixtiune din afară". Cu aceasta el atingea coarda sensibilă, cauzele profunde ale tensiunii permanente din ţară care i-au atras Ciprului, alături de denumirea de „insulă a Afroditei" cea de „insulă a neliniştii". Astfel, surprinşi la început de violenţa acţiunilor teroriste, observatorii au descifrat, în curînd, în spatele „intereselor naţionale" arborate de „Ethnikon Metopon" interese mai adînci de natură externă, atrăgînd atenţia în comentariile lor asupra însemnatei poziţii geografice deţinute de insula cipriotă. Punte între trei continente : Europa, Asia, Africa şi mai ales, punct vital în estul Mării Mediterane, Cipru a reprezentat, de-a lungul istoriei lui, o continuă tentaţie pentru diferitele planuri strategice ale unor cercuri militare şi de afaceri. În ultimii ani, cu toate că guvernul cipriot a respins în mod constant propunerile legate de o eventuală aderare a insulei la Pactul Atlantic, considerînd că un asemenea gest ar impieta asupra independenţei statului, presiunile menite să schimbe hotărîrea conducerii de la Nicosia au continuat. Astfel, se crede că, nu întîmplător, sporirea din ultima vreme a tensiunii din insulă a coincis cu evacuarea bazelor engleze şi americane din Libia. Este evident, totodată, că organizaţiile extremiste nu sînt străine de tentaţiile atlantice. Alipirea la Grecia — Enosisul — ar aduce Ciprul în rîndul N.A.T.O. Acelaşi lucru s-ar întîmpla şi în cazul altei variante a extremiştilor, aşa-numitul „dublu Enosis", prin care insula scindată ar reveni teritoriului a două state din sfera Pactului Atlantic : Grecia şi Turcia. În ambele cazuri, denunţate de cel de-al XII-lea Congres A.K.E.L., s-ar urmări transformarea insulei într-o bază militară N.A.T.O., şi astfel s-ar pune capăt autonomiei statului cipriot.

Conştient de aceste riscuri, guvernul cipriot şi-a intensificat eforturile de stăvilire a presiunilor interne şi externe, de consolidare a independenţei şi unităţii statului, sprijinind în acelaşi timp iniţiativele de rezolvare paşnică a situaţiei din ţară. „Nu există altă cale cu mai multe şanse de reuşită" în această direcţie, arăta arhiepiscopul Makarios, decît convorbirile dintre reprezentanţii celor două comunităţi greacă şi turcă. „Convorbirile bilaterale — adăuga el — preced dorinţa de a asigura o rezolvare paşnică a problemei". Ele exprimă totodată dorinţa comună a celor două comunităţi de a reglementa cu forţe proprii şi în mod armonios divergenţele dintre ele. Căci în problema cipriotă, sublinia preşedintele Makarios nu violenţa este chemată să spună ultimul cuvînt ci reglementarea deplină se va face „în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite şi în jurul unei mese de conferinţe". În plan practic, dezideratele conducerii cipriote s-au tradus prin prelungirea mandatului forţelor militare O.N.U. în insulă şi redeschiderea negocierilor intercomunitare după o scurtă întrerupere datorită alegerilor. Orice încercare de a transfera dezbaterea problemei cipriote de pe o bază internă pe una multilaterală, adică asociind şi alte state la discuţii, este respinsă de oficialităţile de la Nicosia. În documentele prilejuite de cel de-al XII-lea Congres al A.K.E.L., se arată că în cazul tentativelor de păstrare şi consolidare a autonomiei şi independenţei Ciprului „este necesar să se ajungă la un acord în cadrul unor convorbiri între greci şi turcii din Cipru, să se elimine din viaţa politică a ţării teroarea care subminează dialogul cipriot intern, să se întărească prin toate mijloacele unitatea patriotică a poporului pe baza liniei aprobate de el, spre independenţă, demilitarizare şi integritatea de stat a ţării".

Evoluţia de zi cu zi a evenimentelor din insulă dovedeşte că în ciuda acţiunilor menite să tulbure liniştea ţării, şi să semene discordia între cele două populaţii conlocuitoare, ciprioţii turci şi greci nutresc aceeaşi dorinţă de pace şi progres social. În portul oraşului Limasol, ţinta de preferinţă în ultimul timp a activităţii extremiste, lucrează alături docheri greci şi turci. La Nicosia unde în primăvară manifestele voit incitatoare ale „Frontului naţional" împînziseră străzile, ciprioţii aparţinînd ambelor comunităţi îşi desfăşoară munca, viaţa de zi cu zi, umăr la umăr. Ideile grupărilor teroriste n-au găsit ecou în rîndurile populaţiei cipriote. Fără a exclude posibilitatea unei reveniri a violenţelor, preşedintele Makarios declara recent agenţiei de presă bulgare că organizaţiile clandestine se găsesc „într-o fază de dezintegrare". „Îmi păstrez încă — spunea de curînd arhiepiscopul Makarios — încrederea fermă şi speranţa în viitorul paşnic şi fericit al Ciprului".

Liana ENESCU

Intrarea principală a Parlamentului din Nicosia

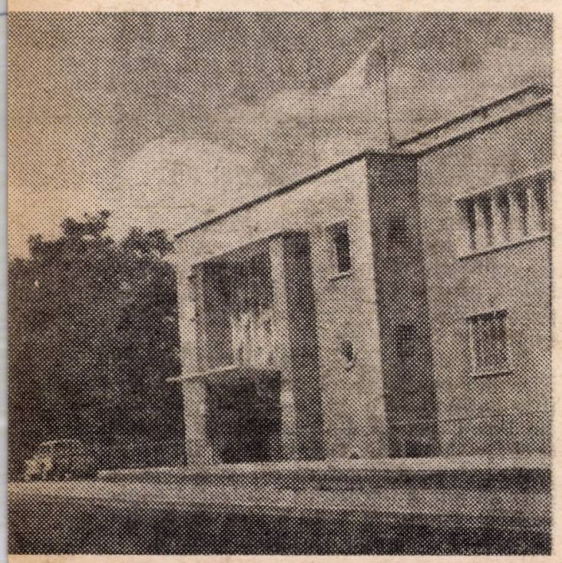

POVESTEA MATERIEI PRIME

A DOUA CEAŞCĂ DE CAFEA...

Cafeaua încărcată în portul Abidjan (Coasta de Fildeş) ia drumul Europei şi al Americii

Bulevardul Montparnasse: Cafeneaua „La Rotonde"

E greu de spus dacă, evadînd din prăvălioarele scunde de pe cheiul Bosforului pentru a se instala în Europa veacului al 17-lea şi a porni întru cucerirea lumii, cafeneaua şi cafenelele au făcut un pas înainte spre rafinament, sau mai mulţi înapoi, spre decadenţă.

În faţa fiecărui musafir din chiliile întunecoase unde aveau loc „chefurile", la Istanbul, se afla un ibric de aramă, „spoit" pe dinăuntru cu cositor şi îngropat, pe jumătate, în nisip fierbinte. Aburi abia vizibili, irizînd doar o vagă luminiscenţă, cînd rubinie, cînd cu tonuri albastre, se ridicau, alene, din licoarea de cafea. Ibricul nu era spălat niciodată, în lungul anilor, pînă se găurea arama de atîta căldură şi de mestecatul tacticos al licoarei de cafea cu baghete subţiri de argint sau de aur, după rangul şi caftanul musafirilor, care stăteau fie pe jos, aşezaţi „turceşte" pe covoare de Şiraz, de Tebriz, de Smirna sau de Ispahan, fie întinşi, alene, după străvechea modă bizantină, pe sofale de brocart.

Se povesteşte, de către poeţii acelor vremuri, că nimic nu putea fi comparat cu deliciul „chefului din amurg", în timpul căruia, după o sorbitură de cafea cu zaţ de vanilie şi o gură bună, de fum rece din narghilea, clienţii cafenelelor ascultau un poem liric recitat de autor, apoi criticat de rivali, o povestire războinică, debitată de ispahii în retragere, sau glume pipărate, spuse de zurbagii.

Cu toată aria redusă a ţinuturilor consumatoare de cafea, producţia, recoltată exclusiv din sudul peninsulei arabe, devenise neîndestulătoare, încă de prin anul 1600. Cafegiii rafinaţi din Istanbul nu gustau decît cafeaua de Moka. Producătorii de acolo aveau grijă să se ştie că marfa pe care o vindeau la Istanbul şi la Alep provenea numai din fructele ce cădeau singure de pe ram, coapte şi zemoase, apoi rămîneau timp de cîteva zile pe pămîntul tare şi uscat, lăsînd să se dospească şi să pătrundă în simburele verde toată dulceaţa şi aroma culeasă din soare. Această primă recoltă se mai numea „caimac", adică spumă şi a rămas vestită şi preţuită de cunoscători, pînă în zilele de azi.

O ploaie de fructe roşii

A doua şi a treia recoltă se făceau întocmai cum se fac şi acum, pe toate plantaţiile din lume. Arbuştii de cafea erau scuturaţi zdravăn pînă cădea pe jos o ploaie de fructe roşii şi rotunde. La Moka, în veacul de aur al primilor cafetieri, producătorii aşterneau sub arbori covoare preţioase, pentru a culege recolta. Azi se aşterne cel mult un strat de frunze verzi, bogate în cofeină, care sînt adunate cu grijă, după terminarea recoltelor şi trimise la uzinele de medicamente. A treia şi ultima calitate de cafea era — şi este — culeasă direct de pe ramuri, de femeile şi copiii ţăranilor, cu un efort ingrat, istovitor şi rău plătit, desfăşurat zi şi noapte, de-a lungul a cîtorva săptămîni, cu popasuri de-a dreptul pe ţărînă, cu gîndurile la satul rămas departe, la zeci de kilometri în urmă.

Se înţelege că în livezile de cafea de la Moka distanţele erau mult mai mici decît în plantaţiile actuale din Brazilia şi Angola. Dar cele trei calităţi de cafea, determinate de „tehnica" recoltării au rămas identice, de atunci şi pînă acum.

Poate că toate „chefurile" subtile de pe malurile Cornului de Aur, cu recitările lor de poezie şi cu farmecul cîntărilor monotone ar fi rămas acolo şi n-ar fi înregistrat imensa lor expansiune mondială, dacă, într-o zi, marele-vizir Kupruli-Paşa, deghizat în straie de negustor persan, n-ar fi intrat, şi el, într-una din cafenelele marelui oraş. Cele ce-a putut auzi acolo, despre el şi despre războaiele scumpe pe care le pierdea cu regularitate, l-au determinat să interzică toate „chefurile" din Istanbul. Fugiţi din cafenelele lor devastate şi închise de zbirii vizirului indignat, negustorii armeni, persani, greci şi turci s-au îmbarcat pe corăbii şi au plecat în lume.

„Café Procope"

Doi din ei au deschis, în 1654, o cafenea modestă, pe o uliţă din Marsilia. Nu era destinată localnicilor, care nu simţeau nici o poftă pentru licoarea brună, ci marinarilor veniţi din porturi exotice şi deprinşi cu băutura cafelei.

Am văzut, însă, de la prima noastră „ceaşcă de cafea", de cît succes a fost încununată misiunea diplomatică a lui Soliman-Aga la curtea Regelui-Soare şi cum cafeaua, neglijată la Marsilia, a devenit pentru parizieni cea mai contagioasă şi mai plăcută epidemie gustativă. Întîiele cafenele pariziene s-au deschis prin bîlciurile de la marginea oraşului şi n-au avut nici un succes. În 1670, un fost marinar sicilian, trăit la Istanbul şi mare meşter în a prăji, a măcina şi a fierbe cafeaua, Procopio Cultelli, a inaugurat o cafenea mai pretenţioasă, în care avea saloane rezervate pentru nobili şi pentru literaţi. Snobismul acesta l-a

răsplătit. Cafeneaua lui a devenit foarte căutată și, în curînd, prea mică pentru afluența de cafegii parizieni. În 1688 sicilianul se mută, se instalează în „Rue des Fossés-Saint-Germain", peste drum de noul teatru parizian, „Comédie-Française".

La „Procope", cafenea care a devenit celebră, mai mult în istoria artistică literară și politică a Franței decît în istoria comercială, s-au întîlnit, ori s-au succedat, de-a lungul următoarelor două veacuri, oameni iluștri. Acolo își bea cafeaua Voltaire înconjurat de puținii lui prieteni și de numeroșii lui admiratori, fascinați de verva sarcastică a marelui filozof. La „Procope" a citit Denis Diderot, la masa de marmură la care se așeza zilnic, timp de două-trei decenii, pagini din enciclopedie, din romanele și piesele lui de teatru, între care nemuritorul „Nepot al lui Rameau". Tot acolo, singuratic, bînd uneori, cînd avea bani una după alta, pînă la douăzeci de cești de cafea amară, a scris, cu înfrigurare, Jean-Jacques Rousseau pagini din Contractul social.

„Divanul" lui Alfred de Musset

În anii ce au precedat revoluția din 1789 și în zilele ei frenetice, cafenelele, care între timp, începuseră a se număra cu zecile, s-au transformat în focare de efervescență politică. Patronii, în mare majoritate femei, se plîngeau că deverul le este foarte mic, deoarece clienții discutau cu atîta pasiune, încît uitau să-și soarbă cafelele care se răceau, neglijate. În schimb, erau smulse din mîini gazetele, pe care patronii obișnuiseră să le cumpere direct din tipografii pentru a-i atrage pe amatorii de noutăți politice, pamfletele pe care le difuzau clienții, de cele mai multe ori autorii lor, poemele satirice și cîntecele revoluționare care prefațau o eră nouă, pornind spre celebritate din saloanele pline de fum ale cafenelelor literare.

O dată cu secolul al 19-lea, în cafenele s-a născut romantismul. La „Café du Vaudeville", „Café Dagneaux" și „Café Tabourey", care uzurpaseră celebritatea lui „Procope", veneau Charles Baudelaire, Théodore de Banville, Henri Mürger, Emile Augier. În 1842, Alfred de Musset, Théophile Gautier, Gérard de Nerval întemeiază un club-literar-cafenea, intitulat „Divanul Lepelletier". Cafenelele proliferează cu o rapiditate uluitoare. La 1850 erau peste 700, în Paris. După vreo zece ani, peste 900. Între ele, strălucitoarea „Café de la Paix", din Place de l'Opéra, altă dată modest loc de întîlnire a coriștelor, intitulat, din această pricină, „La grange aux belles" devine salonul public cel mai renumit, mai elegant și mai căutat din lumea întreagă. Cafenelele literare se mută, mai discrete, pe străzile înclinate din Montmartre sau pe largul „Boulevard du Montparnasse", unde și astăzi, la „Coupole" scriitori celebri își sorb cafelele, de preferință la masa de marmură a celui mai recent membru al Academiei Franceze, Eugéne Ionesco.

Nașterea Uniunii

În toate țările, cafenelele au fost, cu sau fără voie, sediul unor reuniuni rămase în istorie sau locul predilect de întîlnire al marilor scriitori, ziariști, actori, pictori, cabotini și escroci.

Peste Atlantic, în continentul nord-american, cafeaua începe să fie băută în a doua jumătate a secolului 17. Cea dintîi „licență de cafenea" a obținut-o o femeie, Dorothy Jones, la Boston, în 1670. Una din cele mai vestite cafenele din istorie este, însă, „The Merchant's Coffeehouse", deschisă la New York, în 1737 și considerată de istoriografii americani „birth place of the American Union", pentru că acolo se întîlneau oamenii politici care au pornit lupta pentru independența Statelor Unite.

Să fie, oare, acesta motivul pentru care americanii de azi beau atîț de multă cafea, încît consumă 55 la sută din producția mondială de boabe verzi? Fapt este că un consum de aceste proporții homerice are consecințe importante pentru piața cafelei, în general. Preferințele publicului american s-au îndreptat, de totdeauna, către sortul de cafea „arabica" și în special spre cafeaua de origine columbiană. Rupturile de echilibru care s-au produs, de multe ori, între cerere și ofertă, din cauza predominanței cumpărătorilor americani, au fost la baza unora din cele mai catastrofale și veroase operații de bursă, caracterizate, în special, prin presiuni asupra țărilor cultivatoare. Se împlinește un secol de cînd cumpărătorii angrosiști de cafea, susținuți de proprietarii marilor cafenele și, mai recent, de fabricanții de cafea solubilă de „Nes-Café", au întemeiat puternica organizație „The National Coffee Association of U.S.A.", devenită spaima producătorilor.

Nu încape îndoială că „N.C.A." dictează prețurile, determină amploarea plantațiilor braziliene și columbiene, pune bariere în calea producției africane. O decizie unilaterală a organizației consumatorilor americani, determinată de dorința de a proteja piața internă, de a modifica prețul de detaliu, provoacă crizele dramatice despre care am auzit de atîtea ori, cum sînt plantațiile incendiate în mod intenționat, nimicirea stocurilor din depozite, aruncarea a sute de mii de tone de boabe de cafea în apele oceanelor.

Asociația consumatorilor americani joacă un rol primordial și în alte probleme ale pieței mondiale de cafea. De exemplu, reglementează ambalajul. Fiecare sort de cafea trebuie ambalat în saci de un anumit fel, confecționați din fire de iută impregnate cu cauciuc, sau, mai de curînd, din fire de nylon. Sacii, conținînd exact 60 de kilograme de boabe, sînt marcați, și garantați în mod obligatoriu, de reprezentanții autorității guvernamentale din statul de proveniență. Fiecare varietate de boabe are marca ei specială. Boabele pot fi „crude", adică să nu fi trecut prin nici un procedeu chimic sau industrial care să le modifice calitatea naturală, sau pot fi „pregătite".

A prăji — a măcina

O vastă rețea semi-industrială este consacrată, în țările producătoare, acestor „pregătiri". Îndată după recoltare fructele roșii ale cafetierilor sînt spălate, fie cu apă curată — ceea ce scumpește cafeaua, la tropice — fie prin leșii care dizolvă partea cărnoasă a fructului spre a rămîne sămînța, — formată din două „boabe" gemene, — în sitele „separatoarelor". În majoritatea cazurilor, boabele nu sînt lăsate să se usuce, pur și simplu, la aer, ci sînt trecute prin băi de apă călduță amestecată cu substanțe zaharate, melasă, glucoză, și cu uleiuri vegetale. Boabele se umflă, se rotunjesc, cîștigă în greutate și capătă calitatea de a deveni „crocante", după uscare. „Separatoarele" fac în același timp și o selecție calitativă, expediind pe jgheaburi diferite boabele alese „la diametru".

În ultimele două-trei decenii, cu toată presiunea asociațiilor de consumatori, țările producătoare au refuzat să mai vîndă cafeaua exclusiv în boabe verzi și au început „prăjirea" pe scară industrială, folosind, în acest scop, utilajele pregătite pentru consumul intern și dînd o pondere mare „cafelelor prelucrate".

Prăjirea și măcinarea sînt, însă, operații foarte delicate și cu străveche tradiție. Personalitatea cafelei își afirmă, și în aceste domenii, extraordinara ei nuanțare, capacitatea de rafinament care o face băutura preferată a cel puțin unuia din trei locuitori ai planetei.

Persanii prăjeau cafeaua la anumită căldură, obținută numai în cuptoarele cu jăratic, departe de părpăleala flăcărilor. La Istanbul și la Mecca, operația făcea parte dintr-un fel de ritual religios. Se oficia numai de oameni aleși, purificați, și se desfășura în secret, cu ușile închise. Băutorii erau convinși că invocarea spiritelor divine, plus cîteva adausuri de uleiuri aromate, contribuia la catitelarea gustului delicat al băuturii.

În sfîrșit, ultima operație pregătitoare, „măcinatul" boabelor prăjite nu putea fi încercată decît în anumite „rișnițe" manuale, niște cilindri de alamă ingenios construiți pe dinăuntru și împodobiți, pe dinafară, cu chelimuri și filigrane. Operația putea fi efectuată și de femei, spre seară, dar nu trebuia făcută cu mai mult de o zi înaintea fierturii. Uneori se făcea pe loc, în cafenea sau în salon, pentru a nu se pierde prin volatilizare nici o fracțiune din aroma divină. Era de mare însemnătate reglarea „zdrobitoarelor" din rîșniță, după cum își dorea băutorul o cafea mai tare și mai subțire, obținută din boabe zdrobite (de tipul „filtru" cunoscut și iubit în zilele noastre) sau o cafea neagră, concentrată și substanțială, bună de savurat cu înghițituri mici, sorbită pe vîrful buzelor, cafea pentru care era necesară măcinarea fină, pînă la pulverizarea totală a boabelor, bine prăjite, spre arse.

Încercarea de a reproduce aceste tradiții prin operații industriale părea a fi absurdă. A fost nevoie de toată bunăvoința posibilă, de mari investiții și de crearea unor laboratoare speciale de cercetări chimice și mecanice, pentru a se obține, în sfîrșit, calități acceptabile de cafele prăjite și, mai rar, măcinate, direct de producători. O dată cu apariția acestor „sorturi", cum urît li se spune, a triumfat „industria cafelei", care, situată între plantatori și consumatori, capătă pe zi ce trece o importanță economică mai mare și tinde să devină factorul decisiv în balanța prețurilor mondiale.

Cît veți bea în '72?

Cu fiecare ceașcă de cafea pe care o sorbim la începutul dimineții, contribuim la creșterea consumului mondial pe anul în curs — ceea ce nu este prea important — dar contribuim, în același moment, la evaluarea cotelor de producție din anii 1972—1973. Contribuția noastră —, de 5 pînă la 15 grame de cafea măcinată, la o ceașcă — se însumează în consumul planetar care a fost în 1969 de circa 3 miliarde 300 milioane de kilograme de cafea crudă. Și cu toate că în ultimii 25 de ani creșterea consumului și a producției au urmat o linie ascendentă sporind, fiecare, cu numai 2 la sută pe an, Comisia internațională a celor 61 de state direct interesate în viața cafelei are convingerea că începînd din 1972, omenirea va absorbi mai mult de cinci miliarde de kilograme de boabe verzi cu cafeină, în fiecare zi.

Se înțelege că o astfel de prevedere optimistă este primită cu plăcere de țările producătoare. Perspectiva unei creșteri masive a producției, combinată cu promisiunea consumatorilor că prețurile vor fi cel puțin constante, ar da speranțe pentru un viitor mai bun milioanelor de oameni care muncesc pe plantațiile tropicale și în industria toridă a cafelei. Dar, nu cumva, previziunile Comisiei sînt iluzorii? Lăsînd deoparte faptul că nu toți băutorii de cafea se grăbesc să înmulțească numărul de cești coti-

diene, trebuie să constatăm că „licoarea divină" are de luptat cu o serie de dușmani extrem de periculoși.

„Hemileia vastatrix"

În primul rînd, cafeaua suferă, chiar în plantații, de mai bine de un secol, invazia unor inamici naturali necruțători. Numai în doi ani, 1869—1870, arborii de cafea din Ceylon — și erau vreo 30—40 de milioane — au fost cu desăvîrșire destrunziți și distruși de o insectă minusculă, numită „Stephanodores" după numele fitologului care a identificat-o. Pe căi invizibile, așa cum reușesc să facă mai toate insectele și paraziții, „Stephanodores" s-a strecurat de pe un continent pe altul și a făcut incursiuni devastatoare, în mai toate plantațiile lumii. Cu mari cheltuieli, cu distrugeri sistematice de arbori, pentru a ridica „bariere sanitare" — zone pustii — în fața invaziei sale, insecta a fost reprimată. Ca de obicei, însă, în locul ei s-a ivit pe plantații un dușman mult mai violent, o ciupercă a frunzelor supranumită, din cauza forței ei de nimicire, „Hemileia vastatrix". În curs de cîteva săptămîni după invazie, hemileia, poreclită „rugina cafelei" a distrus plantațiile din Ceylon, din Jawa, din Sumatra, lăsînd în urmă cea mai dureroasă năpastă cunoscută vreodată, în culturile agricole și pomicole, zeci de mii de hectare de pămînt steril, sute de plantatori ruinați, pînă și una din cele mai solide bănci coloniale „Great Orient Bank" adusă în stare de faliment — și, sub acest pretext, salariile neplătite celor două milioane de țărani de pe plantații. Aproape toți au fost siliți să emigreze de-a valma, în cea mai zguduitoare panică, a foamei. Din nou, „centura sanitară" a fost pusă în funcțiune cu toată vigoarea, arborii cu frunze ruginite au fost arși, plantațiile pustiite, transporturile de cafea controlate, sute de mii de saci din zonele suspectate aruncați în mare, dar „Hemileia vastatrix" a reușit să supraviețuiască.

Cea mai recentă apariție și-a făcut-o, în primăvara acestui an, în Brazilia. E de neînchipuit, cîtă alarmă au stîrnit pe vastele plantații ale acestui „pămînt al cafelei" primele frunze ruginite de lăcomia lui „vastatrix". Pentru brazilieni, perspectiva unei invazii generalizate, pe care fito-patologii o socotesc „numai o problemă de timp" este înspăimîntătoare. Mai mult de sase milioane de locuitori ai țării (20 la sută din intreaga populație muncitoare) au existența direct legată de cafea. „Institutul brazilian al cafelei", organizație guvernamentală, puternică și prudentă, este de trei ani în stare de veghe, de cînd ciuperca, după ce a devastat aproape un sfert din plantațiile africane, a trecut peste Atlanticul de sud, purtată de vînturile fierbinți din înălțime — și a invadat provincia braziliană Bahia, din a cărei suprafață arboretii de cafea acoperă 90 la sută. Există o singură modalitate de protecție. De la Rio de Janeiro pînă la Belo Horizonte, pe mai mult de 600 de kilometri, spun experții Institutului de cafea, buldozerele trebuie să răscolească un imens „șanț anti-vastatrix", interzis oricărei circulații transversale, pentru a se încerca protejarea provinciilor încă neatinse de rugină.

Cum vor influența toate aceste evenimente triste piața mondială a cafelei? Nu e vorba de cafeaua noastră cea de toate zilele, ci de soarta oamenilor de pe plantații, a celor ce se hrănesc, efectiv, din cafea. E vorba de prețurile de la bursele de mărfuri, care fac uneori ravaje mai dureroase decît „hemileia".

„Cafea-turist"

Proporțiile „loviturilor de bursă" pot fi apreciate dacă știm că boabele de cafea sînt a doua valoare bursieră din lume, după petrol, dintre toate mărfurile de larg consum. Cel puțin patru-cinci miliarde de dolari americani pe an sînt vînturați prin bursele de la New York, Londra și Le Hâvre, îmbogățind oameni care n-au văzut în viața lor o plantație sau un sac de cafea, — ruinînd, în schimb, oameni care n-au putut trece niciodată dincolo de gardurile de sîrmă din jurul marilor plantații. Preocuparea Organizațiilor, Comisiilor și Comitetelor interstatale care cîrmuiesc politica de protecție a cafelei este să frîneze speculațiile bursiere, să evite ruperea echilibrului fragil dintre zonele de producție și piețele de consum — sau acrobația periculoasă a prețurilor.

Împotriva acestor eforturi ortodoxe se ridică, însă, ca o forță obscură, una din cele mai stranii afaceri din lumea economică actuală: contrabanda de cafea, sau, cum i se spune între specialiști „cafeaua-turist". Nu știe nimeni de unde vine, unde crește, cine o culege, cum este transportată, dar pe piețele clasice ale cafelei apar, deodată, cantități de sute de mii de tone de boabe clandestine, gata depozitate în porturile americane și vest-europene, de parcă ar fi căzut din cer. Sacii sînt „standard", conținutul e de calitate bună, pe ambalaje sînt vizibile ștampilele de control ale „Oficiului International al Cafelei", cu semnul „O.I.C.", totuși această „cafea-turist" nu apare în cotele de producție și export ale niciunei țări din lume.

În anul 1969, nu mai puțin de opt sute de milioane de kilograme de cafea boabe-verzi, de toate varietățile, fie „arabica", fie „robusta", au circulat pe piețele de „en-gros" și au evoluat la burse, înafara cotelor admise de O.I.C. Nu crede nimeni în apariția lor extraterestră. Plantatorii, în special cei din teritoriile încă în stare colonială, au, desigur, un amestec direct în „cafeaua turist". Alt rol important îl au căpitanii de vapoare comerciale, „cu fund dublu" — care transportă cafeaua fără să fie asigurați la „Lloyd's" și plătesc taxe vamale de complezență. În sfîrșit, conspirația imensei contrabande de cafea, — un adevărat fluviu subteran de licoare brună — are complicități în porturi, mijloace discrete de descărcare, depozite necontrolabile și sute de negustori verosi care o preiau „cu acte" și o aruncă în comerț, provocînd, la burse, oscilații pe care le calculează și le speculează cu cinism. Una din cele mai grele urmări ale „turismului" subteran este conflictul deschis, dur, dintre statele producătoare. Cum sacii de contrabandă sînt cînd „robusta" cînd „arabica", statele sud-americane și statele africane producătoare ale varietăților respective se învinuiesc reciproc — și reciproc sînt obligate să se scuze, ținîndu-și relațiile economice sub o continuă tensiune.

„Nes"

Poate că s-ar fi găsit, în cele din urmă, o soluție de genul „interpol", dacă n-ar fi apărut în domeniul cafelei, o „groapă fără fund" pe care toată lumea s-a deprins să o numească pe numele ei impropriu de „Nes". E vorba de cafeaua „cento per cento" solubilă, pornită să cucerească lumea în borcane colorate de cîte 50 de grame, frumoase, igienice și foarte scumpe. Diferența mare de preț dintre cafeaua boabe-verzi și pulberea cafenie cristalină nu privește pe producători. Pe plantațiile africane și braziliene, lucrurile stau la fel de prost ca întotdeauna. În schimb, o foarte mare industrie s-a născut din pulverizarea cafelei.

La originea ei se află domnul Nestlé, nu Nescafé, cum s-ar putea crede. În 1880, un chimist din Vevey, al cărui nume este înrudit numai fonetic cu deliciosul lapte al vacilor elvețiene, Henry Nestlé, a reușit să obțină, prin fierberi sub presiune și evaporări în vid, laptele condensat. Invenția a fost atît de bine primită, apoi atît de bine comercializată, speculată, amplificată și complicată cu produse similare, încît azi, după ce a lansat și faimoasele borcănele de „Nés... café", societatea industrială Nestlé este cea mai mare din Elveția, și printre cele mai importante din lume, cu o cifră anuală de afaceri de aproape zece miliarde de franci elvețieni!

Contribuția cafelei solubilizate la această cifră uriașă este esențială. Nestlé n-a fost prima uzină alimentară care s-a gîndit la „filtrarea" și „sublimarea" cafelei. Un șir de inventatori brazilieni si-au pierdut banii în tentativa de a fabrica un „concentrat de cafea", deoarece produsul își pierdea, invariabil, aroma. În 1930, elvețienii au început cercetări sistematice de laborator, încheiate în 1936 cu succes. Procedeul, trecut la scara industrială în 1938, a năvălit pe toate piețele îndată după al doilea război mondial. „Nescafé" s-a mutat în Statele Unite, pe lîngă el au apărut uzine și mărci noi. Cafeaua imediat solubilă a devenit cafeaua expeditivă a omului grăbit.

De sus, din turn

Noua afacere cu cafeaua era enormă, dar avantajele ei pentru producători rămîneau nule. Abia în 1960 au reușit brazilienii, probabil cu forțe proprii, să construiască, în vecinătatea plantațiilor, uzine de „Nes", care economisesc transportul și rentabilizează produsul în favoarea producătorilor. Dar a face cafeaua solubilă nu e lucru tocmai ușor. Boabele trebuie alese cu grijă — și brazilienii au fost siliți să constate că pentru „Nes" sînt mai potrivite varietățile „robusta", africane decît varietățile fine, sud-americane.

Boabele sînt prăjite, în cuptoare industriale, cu temperatura supravegheată de ochi electronici. Cafeaua prăjită — și puțintel arsă — trece printre valțuri care o zdrobesc și o amestecă, simultan, cu vapori fierbinți de apă. Rezultă o „cafea filtru" foarte concentrată, pe care niște ventilatoare de felul „atomizoarelor", o transformă într-o ploaie fină, împrăștiată din vîrful unor turnuri înalte de 40—50 de metri. Pe măsură ce ploaia de cafea cade, încet, prin atmosfera foarte caldă a turnurilor, vaporii de apă sînt eliminați, iar cristalele de cafea se aglomerează pe podelele uscate. Nu recomandăm nimănui să facă „Nes" pe temeiul acestei schițe de chimie-alimentară, dar secretul, în linii mari, acesta este.

Datorită lui, cafeaua își păstrează aroma. De asemenea, își conservă minuscula ei doză (între 0,75 și 1 la sută, mai puțină decît ceaiul care conține aproape 2 la sută) de „cafeină". Substanța aceasta a fost descoperită în 1820, de chimistul german Runge. Probabil că în amintirea acestui eveniment științific, conaționalii săi au băut — conform statisticilor din 1969 — 132 de litri de cafea pe cap de locuitor, față de 129 de litri de bere!

Se spune că această victorie asupra halbelor a fost obținută după ce s-a aflat că o ceașcă de cafea, sorbită încet, în momentul oportun, nu „colorează intestinele cu negru" și nici nu are consecințe nepăcute asupra generațiilor viitoare, ci, dimpotrivă, echilibrează tensiunile arteriale neuro-oscilante sau pe cele aflate sub influența deselor variații ale „timpului probabil"...

Cu nădejdea că aceste recomandări medicale nu sînt pur imaginare, terminăm și a doua ceașcă de cafea pe care am sorbit-o împreună.

Mircea GRIGORESCU

Le Monde diplomatique

PARIS

EȘECUL „OPERAȚIUNII CAMBODGIA"

LUNA IUNIE nu a adus nici o încurajare instigatorilor „operațiunii Cambodgia". Regimul Lon Nol-Sirik Matak, atacat din toate părțile de forțele populare khmere și de aliații lor vietnamezi, a pierdut în mod practic controlul asupra regiunilor muntoase și păduroase, ca și asupra majorității satelor. De pe acum, autoritatea lui se reduce la aglomerațiile urbane și la districtele învecinate. Dar multe din aceste orașe sau localități au fost teatrul unor lupte violente și sînt în mare parte distruse. Căile de comunicație dintre capitală și capitalele de provincii sînt în cea mai mare parte tăiate. Podurile rutiere și feroviare au fost de multe ori aruncate în aer. Armata, care era de ani de zile fieful lui Lon Nol, este silită pretutindeni la defensivă și uzura ei se desăvîrșește. În curînd va fi înlocuită printr-o nouă armată, constituită de data aceasta în jurul nucleului de mercenari khmeri antrenați de americani, pe care Statele Unite îi aprovizionează cu arme și pe care îi vor transforma, potrivit unui proces deja experimentat în Vietnamul de sud și în Laos, într-un instrument de bază al politicii lor. Ca și omologul ei laoțian, clasa mandarinilor, compradorilor și militarilor din Cambodgia, care alcătuiește baza socială a regimului de la 18 martie, a căzut într-o dependență totală față de străinătate și nu mai poate spera să-și păstreze puterea, nici măcar să supraviețuiască ca clasă, fără sprijinul ei.

Începînd din secolul XV pînă în secolul XIX, fracțiunile rivale cambodgiene au făcut deseori apel la străini (siamezi sau vietnamezi) pentru a obține victoria una asupra celeilalte. Se pare însă că de data aceasta sud-vietnamezii și tailandezii nu au așteptat să fie chemați pentru a interveni. Încă din prima zi, Saigonul a început, din proprie inițiativă să „protejeze din punct de vedere militar" regimul Lon Nol.

Așa cum era de așteptat, modul în care armata de la Saigon a desfășurat operațiunile a ridicat în scurt timp pe țăranii khmeri împotriva invadatorului. Probabil că același lucru s-ar produce dacă armata tailandeză ar încerca să-și asigure controlul asupra provinciilor din vest.

De data aceasta, occidentalii nu mai acționează în mod direct. Aplicînd politica pe care a definit-o în urmă cu un an în insula Guam, de „asiatizare" a răspunderilor, președintele Nixon lasă pe aliații de la Saigon și de la Bangkok ai S.U.A. să acționeze. Astfel, în loc să scurteze războiul și să accelereze retragerile, „operațiunea Cambodgia" va avea probabil ca rezultat implicarea Statelor Unite într-un nou conflict, într-o țară la fel de mare ca Vietnamul de sud însuși.

La Saigon, generalul Ky și prietenii lui se simt acum asigurați de o prezență americană pentru încă mulți ani. Într-adevăr, sarcina „vietnamizării" a devenit dublă : să asigure în Vietnamul de sud puterea regimului Thieu-Ky și să asigure asupra Cambodgiei protectoratul acestui grup militar vietnamez, singurul pe care Statele Unite se pot bizui. Prins deja în acest angrenaj, președintelui Nixon îi va fi de-acum înainte din ce în ce mai greu să iasă din el. „Operațiunea Cambodgia" nu a obținut nici un rezultat spectaculos sau hotărîtor ; dimpotrivă, solidaritatea khmero-vietnameză, pecetluită de Sianuk și de Fam Van Dong, permite să se întărească pretutindeni rezistența antiamericană.

La Washington, observatori foarte calificați nu-și ascund neliniștea. De aci încolo, din mai multe motive, președintele va fi mereu nevoit să meargă înainte. Congresul încearcă să-i limiteze puterile și capacitatea de a adopta hotărîri ; opinia publică, foarte sensibilizată, va reclama fără îndoială din ce în ce mai energic o accelerare a procesului de retragere a trupelor din Vietnam.

Obiectivele reale ale Administrației Nixon în Vietnam continuă să fie înconjurate de o ceață groasă de ambiguitate. De fapt, Administrația republicană lasă „complexul militar vietnamezo-american" de la Saigon să stabilească politica ei vietnameză, ritmul retragerilor, natura însăși a convorbirilor de la Paris. Și întrucît interesele regimului militar de la Saigon și acelea ale Statelor Unite nu concordă, Administrația Nixon, care vrea oarecum să împace ceea ce este de neîmpăcat, este prinsă într-o rețea de contradicții de o complexitate tot mai mare.

„Operațiunea Cambodgia" a avut ca rezultat să împrăștie îndoielile pe care anumite cercuri politice, economice sau sociale mai puteau să le aibă în ce privește intențiile reale ale Administrației. În Congres ca și în Wall Street, în universități și chiar în anumite cercuri militare, mulți au considerat că de data aceasta paharul s-a umplut și că trebuie să se acționeze în mod eficient pentru a-l sili pe președinte să scoată țara din mlaștina indochineză. Întîi senatorii Church și Cooper, apoi McGovern, Hatfield și Goodell, au depus amendamente urmărind să interzică orice cheltuială militară, după anumite date, mai întîi în Cambodgia, apoi în Vietnam. Potrivit celui de-al doilea dintre aceste amendamente, toate forțele americane ar trebui să fie retrase din Vietnam cel mai tîrziu la 30 iunie 1971. Într-un articol răsunător apărut în numărul din 22 mai al revistei „Life", fostul ministru al apărării Clark Clifford a cerut o retragere unilaterală și organizată a corpului expediționar înainte de sfîrșitul anului 1971 și a respins majoritatea argumentelor Administrației. Recent, senatorul republican Javits a cerut la rîndul lui o retragere totală înainte de sfîrșitul anului 1971.

Nerăbdarea crescîndă a opiniei americane în fața prelungirii extraordinare a războiului din Vietnam, în fața cifrei pierderilor omenești care crește regulat cu 100 pînă la 180 pe săptămînă (pînă acum, 45 000 de morți), în fața costului conflictului (125 miliarde dolari), în fața neputinței Administrației de a rezolva această problemă, ca și problemele tot mai urgente care se pun pe plan intern (inflație, sărăcie, starea orașelor etc.), creează o atmosferă de frustrare generală „The nation is torn apart" („națiunea este sfîșiată"), repetă oamenii politici.

Preocupată de problemele și de dezbinările ei, America nu mai acordă nici o atenție conferinței de la Paris cu privire la Vietnam. Cercurile politice, ele însele, nu-i arată interes și sînt de altfel foarte prost informate asupra motivelor impasului. Totuși este clar că această conferință constituie calea cea mai simplă, cea mai economică și probabil cea mai rapidă, de a pune capăt conflictului — cu condiția să fie „despotmolită" și „pusă din nou pe roate". Administrația Nixon nu a explicat opiniei americane de ce a refuzat să dea urmare propunerii Guvernului Revoluționar Provizoriu al Republicii Vietnamului de Sud de a discuta în mod direct condițiile retragerii corpului expediționar american. De asemenea, ea nu a explicat de ce, în mod general, refuză o negociere directă cu Hanoiul și cu guvernul revoluționar provizoriu și ține să adăpostească în spatele unui regim militar nepopular, care nu supraviețuiește decît datorită ajutorului american.

Problema centrală se menține și își așteaptă soluția : se pune în continuare sarcina de a se găsi un mijloc pentru a permite Vietnamului de sud să-și făurească un guvern reprezentativ, de a se asigura independența și neutralitatea țării, de a se obține încetarea intervenției străine. Problema Cambodgiei — ca și cea a Laosului — depinde de problema Vietnamului.

Philippe DEVILLERS

O comisie a Camerei Reprezentanților din S.U.A., care s-a deplasat în Vietnamul de sud pentru a cunoaște condițiile în care trăiesc prizonierii politici deținuți pe insula Con Son, a făcut o serie de dezvăluiri zguduitoare asupra terorii sălbatice la care recurge regimul saigonez pentru a-și lichida adversarii. Printre altele, raportul menționează că 500 de prizonieri, dintre care jumătate sînt femei, au fost găsiți încarcerați în „cuști pentru animale sălbatice", mici gropi din ciment de 2,70 m lungime și 1,50 m lățime, în care sînt înghesuite cîte 5 persoane. În imagine, una din închisorile de pe insula Con Son